

การประเมินโครงการศูนย์ฝึกอาชีพชุมชน ของศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้
อำเภอยะรัง จังหวัดปัตตานี

การศึกษาค้นคว้าด้วยตนเองเสนอเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา

หลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต

สาขาวิชาการบริหารการศึกษา

กรกฎาคม 2567

ลิขสิทธิ์เป็นของมหาวิทยาลัยพะเยา

การประเมินโครงการศูนย์ฝึกอาชีพชุมชน ของศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้
อำเภอยะรัง จังหวัดปัตตานี

การศึกษาค้นคว้าด้วยตนเองเสนอเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา

หลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต

สาขาวิชาการบริหารการศึกษา

กรกฎาคม 2567

ลิขสิทธิ์เป็นของมหาวิทยาลัยพะเยา

EVALUATION OF COMMUNITY VOCATIONAL TRAINING PROJECT OF YARANG DISTRICT
LEARNING ENCOURAGEMENT CENTER PATTANI PROVINCE

An Independent Study Submitted in Partial Fulfillment
of the Requirements for the Master of Education Degree
in Educational Administration

July 2024

Copyright 2024 by University of Phayao

การศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง

เรื่อง

การประเมินโครงการศูนย์ฝึกอาชีพชุมชน ของศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้
อำเภอยะรัง จังหวัดปัตตานี

ของ ธนวัฒน์ รัตนเดโช

ได้รับพิจารณาอนุมัติให้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา

หลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา
ของมหาวิทยาลัยพะเยา

----- ประธานกรรมการสอบการศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. สมศักดิ์ เอี่ยมคงสี)

----- อาจารย์ที่ปรึกษาการศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง
(รองศาสตราจารย์ ดร. โกศล มีคุณ)

----- อาจารย์บัณฑิตศึกษามหาวิทยาลัยพะเยา
(รองศาสตราจารย์ ดร. อัจฉรา วัฒนามรงค์)

----- คณบดีวิทยาลัยการจัดการ
(รองศาสตราจารย์ ดร. รักชิต สุทธิพงษ์)

- เรื่อง:** การประเมินโครงการศูนย์ฝึกอาชีพชุมชน ของศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้
อำเภอยะรัง จังหวัดปัตตานี
- ผู้ศึกษาค้นคว้า:** ธนวัฒน์ รัตนเดโช, การศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง: กศ.ม. (การบริหารการศึกษา), มหาวิทยาลัย
พะเยา, 2567
- อาจารย์ที่ปรึกษา:** รองศาสตราจารย์ ดร. โกศล มีคุณ
- คำสำคัญ:** การประเมินโครงการ, ศูนย์ฝึกอาชีพชุมชน, ศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้อำเภอ

บทคัดย่อ

การประเมินโครงการครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ประเมินกระบวนการดำเนินงานโครงการ 2) ประเมิน
ผลลัพธ์ของโครงการ และ 3) ประเมินการบรรลุวัตถุประสงค์ของโครงการศูนย์ฝึกอาชีพชุมชน ของศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้
อำเภอยะรัง โดยประยุกต์ใช้รูปแบบการประเมินที่ผสมผสานระหว่างรูปแบบของสตัฟเฟิลบีม ร่วมกับรูปแบบของสเตค และ
รูปแบบของไทเลอร์ ดำเนินการเก็บข้อมูลกับผู้ให้ข้อมูล ประกอบด้วย ผู้บริหาร ครู ผู้รับผิดชอบโครงการ ผู้เรียน และวิทยากร
รวมทั้งหมดจำนวน 144 คน โดยใช้เครื่องมือเก็บข้อมูล ประกอบด้วย แบบสอบถามความคิดเห็นการดำเนินโครงการ แบบ
ประเมินทักษะการทำงาน แบบวัดทัศนคติ แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ และแบบสัมภาษณ์ วิเคราะห์ข้อมูลด้วยการคำนวณ
สถิติพื้นฐาน และทดสอบโดย Paired-Sample t-test

ผลการประเมินโครงการ พบว่า 1) กระบวนการดำเนินงานโครงการศูนย์ฝึกอาชีพชุมชน ของศูนย์ส่งเสริม
การเรียนรู้อำเภอยะรัง ประกอบด้วย ด้านบริบท ด้านปัจจัยนำเข้า ด้านกระบวนการ และด้านผลผลิต ภาพรวมมีความ
เหมาะสมอยู่ในระดับมาก 2) ผลลัพธ์ของโครงการศูนย์ฝึกอาชีพชุมชน ภาพรวมมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก และ 3)
โครงการศูนย์ฝึกอาชีพชุมชนบรรลุวัตถุประสงค์อยู่ในระดับมาก โดยทุกด้านผ่านเกณฑ์ที่กำหนดไว้

Title: EVALUATION OF COMMUNITY VOCATIONAL TRAINING PROJECT OF YARANG DISTRICT LEARNING ENCOURAGEMENT CENTER PATTANI PROVINCE

Author: Tanawat Rattanadecho, Independent Study: M.Ed. (Educational Administration), University of Phayao, 2024

Advisor: Associate Professor Dr. Kosol Meekun

Keywords: Project Evaluation, Community Vocational Training Center, Learning Encouragement Center

ABSTRACT

The objectives of this project evaluation were to 1) evaluate the project implementation process, 2) evaluate the project outcomes, and 3) evaluate the achievement of the objectives of the community vocational training center project. Evaluation Model were mixed among with Stufflebeam's CIPP model, Tyler's Model, and Stake's Model. Informant were school administrator, teachers, students, lecturers, and project responsible, totaling 144 people. Data collection instruments consisted of a questionnaire, a work performance skill test, an attitude scale, an achievement test, and an Interview form. Data were analyzed by basic statistics and Paired-Sample t-test.

The project evaluation revealed that 1) The implementation process of the community vocational training center at the Yarang District Learning Lncouragement Center, including context, input, process, and product, was highly appropriate. 2) The project outcomes were highly appropriate. 3) The project achieved its objectives to a high degree, with all aspects met the criteria.

กิตติกรรมประกาศ

การศึกษาค้นคว้าด้วยตนเองเล่มนี้สำเร็จลุล่วงได้ด้วยดี เนื่องด้วยได้รับความกรุณาอย่างสูงจาก ท่าน รองศาสตราจารย์ ดร.โกศล มีคุณ อาจารย์ที่ปรึกษาการศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง ที่กรุณาได้ ถ่ายทอดวิชาความรู้เกี่ยวกับการประเมินโครงการและระเบียบวิธีวิจัย รวมทั้งให้คำปรึกษา แนะนำ คอย ชี้แนะ ตลอดจนตรวจตราแก้ไข และติดตามความก้าวหน้าอย่างใกล้ชิด คอยดูแลเอาใจใส่เป็นอย่างดียิ่ง ในการทำการศึกษาค้นคว้าด้วยตนเองจนสำเร็จ ผู้ประเมินขอกราบขอบพระคุณในความเมตตาเป็นอย่าง ยิ่งไว้ ณ โอกาสนี้

ขอกราบขอบพระคุณผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สมศักดิ์ เอี่ยมคงสี และรองศาสตราจารย์ ดร. อัจฉรา วัฒนามรงค์ ที่กรุณาเป็นคณะกรรมการสอบการศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง ขอกราบขอบพระคุณ รองศาสตราจารย์ ดร.ชนะศึก นิชานนท์ รองอธิการบดีมหาวิทยาลัยสวนดุสิต รองศาสตราจารย์ ดร. ทับทิมทอง กอบัวแก้ว อาจารย์ประจำสาขาวิชาการบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราช ภัฏสวนสุนันทา และนางชนิษฐา มะลิสุวรรณ ผู้อำนวยการวิทยฐานะเชี่ยวชาญ สำนักงานส่งเสริมการ เรียนรู้จังหวัดยะลา ที่กรุณาเป็นผู้เชี่ยวชาญในการตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือที่ใช้ในการประเมิน โครงการ ขอกราบขอบพระคุณคณาจารย์ ในสาขาวิชาการบริหารการศึกษา วิทยาลัยการจัดการ ที่ ประสิทธิ์ประสาทวิชาความรู้ให้แก่ผู้ประเมิน ตลอดจนทั้งผู้บริหารและเจ้าหน้าที่วิทยาลัยการจัดการ มหาวิทยาลัยพะเยาทุกท่าน

ขอขอบพระคุณผู้บริหารสถานศึกษา ครู วิทยากร และขอบคุณผู้เรียน ของศูนย์ส่งเสริมการ เรียนรู้อำเภอยะรัง จังหวัดปัตตานี ที่ให้ความร่วมมือ และตั้งใจในการตอบแบบสอบถามเป็นอย่างดี รวมถึงอำนวยความสะดวกสนับสนุนในการเก็บข้อมูล จนทำให้ผู้ประเมินทำงานสำคัญนี้สำเร็จ

คุณค่าและประโยชน์จากการศึกษาค้นคว้าด้วยตนเองเล่มนี้ ผู้ประเมินขอใช้เป็นเครื่องบูชา พระคุณของบิดา มารดา ผู้ให้กำเนิดและคอยอบรมเลี้ยงดูมาเป็นอย่างดีมิได้ขาดตกบกพร่องแต่ประการ ใด สั่งสอนให้รู้จักคุณค่าของการศึกษา อีกทั้งยังคอยสนับสนุนให้กำลังใจ จนทำให้การศึกษาค้นคว้าด้วย ตนเองสำเร็จ ตลอดจนบูรพคณาจารย์ของผู้ประเมินที่ได้อบรมสั่งสอน จนกระทั่งทำการศึกษาได้ประสบ ผลสำเร็จ

ธนวัฒน์ รัตนเดโช

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย.....	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	จ
กิตติกรรมประกาศ.....	ฉ
สารบัญ.....	ช
สารบัญตาราง.....	ฌ
สารบัญภาพ.....	ญ
บทที่ 1 บทนำ.....	1
ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา.....	1
วัตถุประสงค์ของการวิจัย.....	4
ขอบเขตของการวิจัย.....	5
นิยามศัพท์เฉพาะ.....	5
ประโยชน์ที่ได้รับจากการวิจัย.....	7
รูปแบบการประเมินโครงการ.....	7
บทที่ 2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	8
การดำเนินงานของศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้อำเภอยะรัง.....	8
การบริหารโครงการศูนย์ฝึกอาชีพชุมชน ของศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้อำเภอยะรัง.....	12
แนวคิดเกี่ยวกับการประเมินโครงการ.....	14
แนวคิดเกี่ยวกับรูปแบบการประเมินโครงการ.....	20
การประเมินโครงการศูนย์ฝึกอาชีพชุมชน ของศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้อำเภอยะรัง.....	39
กรอบแนวคิดของการประเมิน.....	40
บทที่ 3 วิธีดำเนินการประเมิน.....	42

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง	42
เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย.....	43
การเก็บรวบรวมข้อมูล	48
การวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติที่ใช้.....	51
บทที่ 4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล	52
สัญลักษณ์และอักษรย่อที่ใช้แทนค่าสถิติ.....	52
การนำเสนอผลวิเคราะห์ข้อมูล	52
ตอนที่ 1 แหล่งข้อมูล.....	53
ตอนที่ 2 ผลการวิเคราะห์และประเมินโครงการ.....	53
ตอนที่ 3 ผลการวิเคราะห์ข้อเสนอแนะและข้อมูลการสัมภาษณ์.....	56
ตอนที่ 4 สรุปผลการประเมินโครงการ	57
บทที่ 5 บทสรุป	58
สรุปผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....	58
อภิปรายผล	59
ข้อเสนอแนะ	64
บรรณานุกรม	66
ภาคผนวก	70
ภาคผนวก ก รายนามผู้เชี่ยวชาญ	71
ภาคผนวก ข คุณภาพของเครื่องมือที่ใช้	72
ภาคผนวก ค เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บข้อมูล.....	80
ประวัติผู้วิจัย	97

สารบัญตาราง

	หน้า
ตาราง 1 แสดงจำนวนบุคลากรของศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้อำเภอยะรัง.....	10
ตาราง 2 แสดงจำนวนผู้เรียนการศึกษาต่อเนื่อง ประจำปี พ.ศ. 2566.....	11
ตาราง 3 แสดงการสังเคราะห์องค์ประกอบของรูปแบบการประเมิน	30
ตาราง 4 แสดงรายละเอียดผังของแบบสอบถามที่ใช้กับกลุ่มผู้ตอบ	44
ตาราง 5 แสดงแบบแผนการประเมินโครงการ	49
ตาราง 6 แสดงผลการวิเคราะห์และประเมินกระบวนการดำเนินงานโครงการศูนย์ฝึกอาชีพชุมชน...55	55
ตาราง 7 แสดงผลการวิเคราะห์และประเมินผลลัพธ์ของโครงการศูนย์ฝึกอาชีพชุมชน.....56	56
ตาราง 8 แสดงผลการวิเคราะห์และประเมินการบรรลุวัตถุประสงค์ของโครงการศูนย์ฝึกอาชีพชุมชน...56	56

สารบัญภาพ

	หน้า
ภาพ 1 รูปแบบการประเมินโครงการ	7
ภาพ 2 รูปแบบการประเมินของไทเลอร์ (Tyler).....	24
ภาพ 3 รูปแบบการประเมินของสเตค (Stake).....	26
ภาพ 4 ความสัมพันธ์ระหว่างรูปแบบการประเมินกับประเภทของการตัดสินใจ.....	28
ภาพ 5 กรอบแนวคิดการประเมินโครงการ	41

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

การจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาทักษะอาชีพให้ประชาชนกลุ่มเป้าหมายมีความมั่นใจนั้น จะช่วยส่งเสริมให้ประชาชนสามารถสร้างรายได้เลี้ยงดูตนเองและครอบครัว และส่งผลให้ประชาชนมีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น ตลอดจนส่งผลถึงการพัฒนาประเทศไทยในภาพรวม ซึ่งถือเป็นเป้าหมายสำคัญ เพื่อให้ประเทศไทยหลุดพ้นจากการเป็นประเทศที่กำลังพัฒนาและประชากรมีรายได้ปานกลาง ให้กลายเป็นประเทศที่พัฒนาแล้ว ดังจะเห็นได้จากแผนยุทธศาสตร์ชาติด้านการพัฒนาและเสริมสร้าง ศักยภาพทรัพยากรมนุษย์ ที่มีเป้าหมายในการพัฒนาคนไทยในทุกมิติและทุกช่วงวัยให้มีคุณภาพ เพื่อให้คนไทยมีความพร้อมและรู้จักพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต เป็นการเตรียมพร้อมเข้าสู่ ตลาดแรงงานหรือพัฒนาอาชีพอย่างมีคุณภาพ ด้วยการปฏิรูปกระบวนการจัดการเรียนรู้ ที่ตอบสนองการเปลี่ยนแปลงในศตวรรษที่ 21 (สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและ สังคมแห่งชาติ, 2561) และสอดคล้องกับเป้าหมายหลักการพัฒนาคนไทยสำหรับโลกยุคใหม่ที่ มุ่งพัฒนาให้คนไทยมีทักษะและคุณลักษณะที่เหมาะสมกับโลกยุคเทคโนโลยีดิจิทัล รวมทั้ง การเตรียมพร้อมกำลังคนให้มีคุณภาพสอดคล้องกับความต้องการของตลาดแรงงาน โดยเฉพาะ หมายเหตุการพัฒนาที่ 1 ซึ่งตั้งเป้าหมายให้ไทยเป็นประเทศชั้นนำด้านสินค้าเกษตรและเกษตร แปรรูปมูลค่าสูง (แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 13 (พ.ศ. 2566-2570), 1 พฤศจิกายน 2565) ซึ่งการจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาอาชีพที่มีคุณภาพสอดคล้องกับเป้าหมายการพัฒนาประเทศนั้น จะช่วยให้การพัฒนาประเทศไทยสามารถบรรลุวิสัยทัศน์ว่า “ประเทศไทยมีความมั่นคง มั่งคั่ง ยั่งยืน เป็นประเทศที่พัฒนาแล้ว ด้วยการพัฒนาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง”

พระราชบัญญัติส่งเสริมการเรียนรู้ พ.ศ. 2566 (พระราชบัญญัติส่งเสริมการเรียนรู้ พ.ศ. 2566, 19 มีนาคม 2566) ได้ประกาศในราชกิจจานุเบกษา มีผลบังคับใช้เมื่อวันที่ 19 มีนาคม พ.ศ. 2566 ที่ผ่านมานั้น ส่งผลให้ยกฐานะสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย เป็นกรมส่งเสริมการเรียนรู้ สังกัดกระทรวงศึกษาธิการ ซึ่งมีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนาบุคคลให้มีความสมบูรณ์ทั้งร่างกาย จิตใจ อารมณ์ สังคมและสติปัญญา รู้จักความพอเพียง มีเหตุผล มีภูมิคุ้มกัน ในตัวที่ดี มีคุณธรรมและมีความซื่อสัตย์สุจริต รวมทั้งการพัฒนาให้บุคคลมีทักษะการเรียนรู้ ทักษะ อาชีพ และทักษะชีวิตที่สอดคล้องและเท่าทันพัฒนาการของโลก และมีโอกาสพัฒนาหรือเพิ่มพูน ทักษะของตนให้สูงขึ้นหรือปรับเปลี่ยนทักษะของตนตามความถนัดหรือความจำเป็น ซึ่งความตาม

มาตรา 6 ได้กำหนดให้สถานศึกษาในสังกัดมีหน้าที่จัด ส่งเสริม สนับสนุนการจัดการเรียนรู้ 3 รูปแบบ ได้แก่ การเรียนรู้ตลอดชีวิต การเรียนรู้เพื่อพัฒนาตนเอง และการเรียนรู้เพื่อพัฒนาคุณวุฒิตามระดับ สำหรับประชาชนทุกช่วงวัยในระดับพื้นที่นั้น ๆ จึงเป็นหน้าที่สำคัญของสถานศึกษาในสังกัดกรมส่งเสริมการเรียนรู้ที่จะต้องจัดกิจกรรมโครงการต่าง ๆ เพื่อพัฒนาผู้เรียนและผู้รับบริการกลุ่มเป้าหมายให้มีคุณภาพเป็นไปตามเจตนารมณ์ของพระราชบัญญัติส่งเสริมการเรียนรู้ พ.ศ. 2566 ฉบับดังกล่าว

ศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้อำเภอยะรัง สังกัดสำนักงานส่งเสริมการเรียนรู้จังหวัดปัตตานี กรมส่งเสริมการเรียนรู้ กระทรวงศึกษาธิการ มีพันธกิจในการจัด ส่งเสริม สนับสนุนการเรียนรู้ตลอดชีวิต การเรียนรู้เพื่อพัฒนาตนเอง และการเรียนรู้เพื่อคุณวุฒิตามระดับ ให้กับประชาชนกลุ่มเป้าหมายในพื้นที่อำเภอยะรัง จังหวัดปัตตานี ซึ่งในการจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาตนเอง มีการดำเนินงานในลักษณะโครงการฝึกอบรมระยะสั้น เช่น โครงการพัฒนาทักษะชีวิต โครงการพัฒนาสังคมและชุมชน โครงการส่งเสริมการเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงและโครงการศูนย์อาชีพชุมชน โดยที่ “โครงการศูนย์ฝึกอาชีพชุมชน” เป็นการจัดกิจกรรมเรียนรู้เพื่อฝึกอบรมอาชีพให้กลุ่มเป้าหมายในพื้นที่อำเภอยะรัง โดยใช้หลักสูตรฝึกอาชีพระยะสั้น เพื่อให้ผู้เรียนที่ผ่านการอบรมสามารถนำความรู้ไปใช้ประกอบอาชีพและหรือพัฒนาอาชีพ เพื่อการเพิ่มรายได้หรือสร้างคุณภาพชีวิตที่ดี โดยเน้นการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่ยึดพื้นที่เป็นฐาน ถือเป็นโครงการที่มีความสำคัญตามพันธกิจของศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้อำเภอยะรัง และสอดคล้องกับเป้าหมายของพระราชบัญญัติส่งเสริมการเรียนรู้ พ.ศ. 2566 รวมทั้งสอดคล้องกับแผนยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี และแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติที่ได้กล่าวไปในข้างต้นด้วย (กรมส่งเสริมการเรียนรู้, 2566) อย่างไรก็ตาม การดำเนินงานโครงการศูนย์ฝึกอาชีพชุมชนของศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้อำเภอยะรัง ยังไม่เคยมีการประเมินโครงการทั้งระบบมาก่อน ทำให้ขาดข้อมูลสารสนเทศเพื่อการบริหารจัดการโครงการให้เป็นอย่างมีประสิทธิภาพและเกิดประสิทธิผลอย่างเป็นระบบ (ศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้อำเภอยะรัง, 2566)

การประเมินโครงการทั้งระบบนั้น มีความสำคัญเป็นอย่างยิ่ง เนื่องจากเป็นเครื่องมือสำคัญในการบริหารโครงการให้เป็นอย่างไปตามแผนปฏิบัติการประจำปี และแผนพัฒนาคุณภาพ ระยะ 4 ปี ของศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้อำเภอยะรัง ซึ่งจะทำได้รับข้อมูลสารสนเทศย้อนกลับ เพื่อใช้ในการตัดสินใจ ตั้งแต่การวางแผนการจัดโครงการ การตรวจสอบความเหมาะสมของทรัพยากรต่าง ๆ ที่จำเป็นในการดำเนินโครงการ การตรวจสอบความเป็นไปได้ในการจัดกิจกรรม และการตรวจสอบกระบวนการตลอดจนตรวจสอบผลลัพธ์ที่ได้จากโครงการ เนื่องจากในการประเมินจะได้ข้อมูลจากผู้ที่เกี่ยวข้อง ทำให้ทราบข้อจำกัด อุปสรรคหรือปัญหาต่าง ๆ ในการปฏิบัติงานเพื่อนำมาปรับปรุงโครงการ อันจะก่อให้เกิดความสัมพันธ์ที่ดีระหว่างผู้ให้บริการและผู้รับบริการ และช่วยให้ทราบถึงผลผลิตของ

โครงการทั้งในด้านที่พึงประสงค์และไม่พึงประสงค์ควบคู่กันไปด้วย เพื่อนำไปใช้ในการตัดสินใจ และวินิจฉัยว่าจะดำเนินโครงการในครั้งต่อไปควรยกเลิก หรือขยายผลการดำเนินโครงการนั้นต่อไปหรือไม่ (พิชิต ฤทธิจรรยา, 2562, หน้า 28-29; เยาวดี ราชย์กุล วิบูลย์ศรี, 2556, หน้า 93-95; สมคิด พรหมจ้อย, 2552, หน้า 30)

ผู้ประเมินในฐานะบุคลากรสังกัดศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้อำเภอยะรัง ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการดำเนินโครงการดังกล่าว และจากการที่ได้ศึกษาในรายวิชาการประเมินโครงการทางการศึกษา ตามหลักสูตรการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา ทำให้เห็นความสำคัญจำเป็นในการประเมินโครงการศูนย์ฝึกอาชีพชุมชน ของศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้อำเภอยะรัง และมีความตั้งใจจะนำความรู้ที่ได้รับจากการศึกษาในรายวิชาไปใช้ให้เกิดประโยชน์ต่อหน่วยงานด้วยการประเมินโครงการศูนย์ฝึกอาชีพชุมชน เพื่อช่วยให้ได้ข้อมูลสารสนเทศในการตัดสินใจสำหรับผู้บริหาร เกี่ยวกับการพัฒนาหรือปรับปรุงการดำเนินโครงการของศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้อำเภอยะรังที่เกิดประสิทธิผล สอดคล้องกับความต้องการของผู้เรียนและชุมชน รวมทั้งบรรลุเป้าหมายการดำเนินงานของกรมส่งเสริมการเรียนรู้ด้วย และเพื่อเป็นข้อมูลสารสนเทศสำหรับผู้ที่เกี่ยวข้องในมิติการกำหนดนโยบาย ระดับกรมส่งเสริมการเรียนรู้ เนื่องจากในการประเมินโครงการครั้งนี้อยู่ในช่วงเปลี่ยนผ่านจากสำนักงานส่งเสริมศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย สังกัดสำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ ไปสู่กรมส่งเสริมการเรียนรู้ กระทรวงศึกษาธิการ ซึ่งจะมีการปรับเปลี่ยนรูปแบบการจัดกิจกรรมให้สอดคล้องกับพระราชบัญญัติส่งเสริมการเรียนรู้ พ.ศ. 2566 ฉบับใหม่ด้วย

จากการทบทวนวรรณกรรมเกี่ยวกับแนวคิดการประเมินโครงการและงานประเมินโครงการที่เกี่ยวข้อง เพื่อใช้เป็นแนวทางในการประเมินโครงการศูนย์ฝึกอาชีพชุมชน ของศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้อำเภอยะรัง พบว่า งานประเมินโครงการส่วนใหญ่ประยุกต์ใช้รูปแบบการประเมิน (Evaluation Model) ที่พัฒนาโดยนักวิชาการหรือนักการศึกษา ซึ่งการประยุกต์ใช้รูปแบบการประเมินจะช่วยให้ผู้ประเมินเห็นแนวทางในการประเมินโครงการอย่างเหมาะสม รวมทั้งสามารถกำหนดวัตถุประสงค์ของการประเมินได้ชัดเจน เนื่องจากรูปแบบการประเมินมีกรอบความคิดเชิงเหตุผล และช่วยกำหนดประเด็นในการประเมินได้อย่างครอบคลุม จนทำให้ผลการประเมินโครงการเป็นที่ยอมรับและสื่อความหมายได้ชัดเจน (พิสนุ พงศ์ศรี, 2553, หน้า 16-18; ศูนย์ทดสอบและประเมินเพื่อพัฒนาการศึกษาและวิชาชีพ, ม.ป.บ., สื่อออนไลน์) และจากการศึกษาแนวคิดเกี่ยวกับรูปแบบการประเมิน พบว่า รูปแบบการประเมินของสตัฟเฟิลบีม (Stufflebeam) เป็นรูปแบบที่ได้รับความนิยมจากนักประเมินโดยส่วนใหญ่ ซึ่งมีจุดเน้นการประเมินกระบวนการดำเนินงานโครงการที่ค่อนข้างครอบคลุมประเด็นการประเมิน ประกอบด้วย การประเมินด้านบริบท ด้านปัจจัยนำเข้า ด้านกระบวนการ และด้านผลผลิต ส่วนรูปแบบของสเตค (Stake) มีจุดเน้นการประเมินด้านผลลัพธ์ของโครงการ ส่วนด้านปัจจัยเบื้องต้นและด้านกระบวนการนั้นมีความสอดคล้องกับ

องค์ประกอบในรูปแบบสตัฟเฟิลบีม และรูปแบบของไทเลอร์ (Tyler) มีจุดเน้นการประเมินการบรรลุวัตถุประสงค์โครงการ โดยแต่ละรูปแบบมีจุดเน้นการประเมินที่สอดคล้องกันและแตกต่างกัน เมื่อนำมาใช้ในลักษณะผสมผสานกัน จะทำให้การประเมินโครงการศูนย์ฝึกอาชีพชุมชนในครั้ง นี้มีความครอบคลุมประเด็นการประเมินทุกองค์ประกอบการดำเนินโครงการ โดยในส่วนขององค์ประกอบ ที่สอดคล้องสัมพันธ์กันนั้น ผู้ประเมินผู้ประเมินได้สังเคราะห์องค์ประกอบเข้าด้วยกัน แต่ยังคงเป็นไป ตามองค์ประกอบประเมินของรูปแบบทั้ง 3 รูปแบบ ซึ่งจะช่วยให้ข้อมูลสารสนเทศที่ได้ นั้นเป็นประโยชน์ มีคุณภาพสอดคล้องกับวัตถุประสงค์การประเมินโครงการ แนวทางการประเมิน โครงการในลักษณะผสมผสานดังกล่าวสอดคล้องกับงานประเมินต่าง ๆ เช่น Kashar (2018); จุฬาลักษณ์ บุปผาวาส (2558); พินโย พรหมเมือง และปราณี คิมยะราช (2558) ที่ได้ประเมินโครงการโดยประยุกต์ใช้ รูปแบบการประเมินในลักษณะผสมผสานเช่นเดียวกัน

จากความเป็นมาและความสำคัญที่ได้กล่าวมาข้างต้น ผู้ประเมินจึงสนใจดำเนินการประเมิน โครงการศูนย์ฝึกอาชีพชุมชน ของศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้อำเภอยะรัง โดยประยุกต์ใช้รูปแบบ การประเมินของสตัฟเฟิลบีม (Stufflebeam) ร่วมกับรูปแบบของสเตค (Stake) และรูปแบบของ ไทเลอร์ (Tyler) ในลักษณะผสมผสาน เพื่อให้ได้ข้อมูลสารสนเทศเกี่ยวกับกระบวนการดำเนินงาน โครงการ ผลลัพธ์ของโครงการ รวมทั้งผลการบรรลุวัตถุประสงค์ของโครงการศูนย์ฝึกอาชีพชุมชน ว่ามีความเหมาะสมอยู่ในระดับใด มีประสิทธิผลเพียงใด และเพื่อเป็นข้อมูลสารสนเทศในการตัดสินใจ พัฒนาหรือปรับปรุงรูปแบบการจัดกิจกรรมโครงการสำหรับผู้บริหารหรือผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง ซึ่งจะส่งผล ให้การจัดโครงการดังกล่าวสามารถตอบสนองความต้องการของผู้เรียนและชุมชน รวมทั้งบรรลุ เป้าหมายของศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้อำเภอยะรัง และบรรลุวิสัยทัศน์ประเทศไทยตามแผนยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี ในด้านการพัฒนาศักยภาพกำลังคนและเศรษฐกิจของประเทศไทยต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อประเมินกระบวนการดำเนินงานโครงการศูนย์ฝึกอาชีพชุมชนของศูนย์ส่งเสริม การเรียนรู้อำเภอยะรัง ประกอบด้วย 1) ด้านบริบท 2) ด้านปัจจัยนำเข้า 3) ด้านกระบวนการ และ 4) ด้านผลผลิต
2. เพื่อประเมินผลลัพธ์ของโครงการศูนย์ฝึกอาชีพชุมชน ของศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้อำเภอ ยะรัง
3. เพื่อประเมินการบรรลุวัตถุประสงค์ของโครงการศูนย์ฝึกอาชีพชุมชนของศูนย์ส่งเสริม การเรียนรู้อำเภอยะรัง

ขอบเขตของการวิจัย

ขอบเขตด้านเนื้อหา

ดำเนินการประเมินโครงการศูนย์ฝึกอาชีพชุมชนของศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้อำเภอยะรัง รูปแบบชั้นเรียน จำนวน 40 ชั่วโมง ในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา พ.ศ. 2566 ตามแนวทางการดำเนินงานโครงการศูนย์ฝึกอาชีพชุมชน ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2567 ของกรมส่งเสริมการเรียนรู้ โดยผู้ประเมินประยุกต์ใช้รูปแบบการประเมินของสตัฟเฟิลบีม (Stufflebeam) ร่วมกับรูปแบบของสเตค (Stake) และรูปแบบของไทเลอร์ (Tyler) ในลักษณะผสมผสาน มีรายละเอียดองค์ประกอบการประเมิน ดังนี้ 1) การประเมินกระบวนการดำเนินงานโครงการศูนย์ฝึกอาชีพชุมชน ประกอบด้วย 1.1) ด้านบริบท 1.2) ด้านปัจจัยนำเข้า 1.3) ด้านกระบวนการ และ 1.4) ด้านผลผลิต 2) การประเมินผลลัพธ์ของโครงการศูนย์ฝึกอาชีพชุมชน และ 3) การประเมินการบรรลุวัตถุประสงค์ของโครงการศูนย์ฝึกอาชีพชุมชน

ขอบเขตด้านแหล่งข้อมูล

1. กลุ่มผู้ให้ข้อมูล ได้แก่ 1) ผู้บริหารสถานศึกษา ครู และผู้รับผิดชอบโครงการของศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้อำเภอยะรัง จำนวน 78 คน 2) ผู้เรียนที่เข้ารับการฝึกอบรมอาชีพระยะสั้นในโครงการศูนย์ฝึกอาชีพชุมชน จำนวน 60 คน และ 3) วิทยากร จำนวน 6 คน รวมทั้งหมด 144 คน
2. เอกสารและรายงานต่าง ๆ ได้แก่ 1) เอกสารรายงานสรุปผลการดำเนินโครงการศูนย์ฝึกอาชีพชุมชน 2) เอกสารแผนปฏิบัติการของศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้อำเภอยะรัง ปีงบประมาณ พ.ศ. 2567

ขอบเขตด้านเวลาและสถานที่

การประเมินโครงการศูนย์ฝึกอาชีพชุมชน ของศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้อำเภอยะรัง จังหวัดปัตตานี ในครั้งนี้ ใช้เวลาในการดำเนินการทั้งหมด 1 ปี เริ่มตั้งแต่เดือน เมษายน พ.ศ. 2566 ถึงเดือน เมษายน พ.ศ. 2567 และสถานที่ดำเนินการ คือ ศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้อำเภอยะรัง อำเภอยะรัง จังหวัดปัตตานี

นิยามศัพท์เฉพาะ

1. โครงการศูนย์ฝึกอาชีพชุมชน หมายถึง กิจกรรมฝึกอบรมอาชีพระยะสั้น รูปแบบชั้นเรียน จำนวน 40 ชั่วโมง ที่ศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้อำเภอยะรังจัดขึ้น เพื่อส่งเสริมให้กลุ่มเป้าหมายได้รับการพัฒนาทักษะการประกอบอาชีพ ตามแนวทางการดำเนินงานของกรมส่งเสริมการเรียนรู้ ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2567

2. การประเมินกระบวนการดำเนินงาน หมายถึง การศึกษาและตรวจสอบเกี่ยวกับ รายละเอียดและขั้นตอนการดำเนินงานโครงการศูนย์ฝึกอาชีพชุมชน ของศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้ อำเภอยะรัง ประกอบด้วยด้านต่าง ๆ ดังนี้

2.1 การประเมินบริบท หมายถึง การศึกษาและตรวจสอบเกี่ยวกับสภาพแวดล้อม ที่เกี่ยวข้องกับโครงการศูนย์ฝึกอาชีพชุมชน ที่ประกอบด้วยความต้องการของบุคคลและหน่วยงาน ที่เกี่ยวข้อง โอกาสหรือความเป็นไปได้ของโครงการ ปัญหาอุปสรรคต่าง ๆ ความเหมาะสมของ วัตถุประสงค์โครงการ

2.2 การประเมินปัจจัยนำเข้า หมายถึง การศึกษาและตรวจสอบทรัพยากรต่าง ๆ ที่ใช้ในโครงการศูนย์ฝึกอาชีพชุมชน ได้แก่ ทรัพยากรบุคคล งบประมาณ วัสดุ หลักสูตรฝึกอบรม และวิธี ปฏิบัติงาน

2.3 การประเมินกระบวนการ หมายถึง การศึกษาและตรวจสอบวิธีการดำเนินงาน โครงการ ได้แก่ ความเหมาะสมในการเตรียมการ การจัดกิจกรรม และการวัดและประเมินผล การเรียนรู้

2.4 การประเมินผลผลิต หมายถึง การศึกษาและตรวจสอบผลที่ได้จากโครงการ ศูนย์ฝึกอาชีพชุมชน ซึ่งประกอบด้วย การประเมินความรู้ของผู้เรียน ทักษะการทำงานและทัศนคติ ของผู้เรียน

3. การประเมินผลลัพธ์ หมายถึง การศึกษาและการตรวจสอบผลที่เกิดหลังจากที่ผู้เรียน จบหลักสูตรตามโครงการศูนย์ฝึกอาชีพชุมชน ในลักษณะที่ผู้เรียนสามารถนำความรู้ไปสร้างอาชีพ เพิ่มรายได้มีคุณภาพชีวิตที่ดี ต่อยอดภูมิปัญญาท้องถิ่น สร้างมูลค่าเพิ่ม และพัฒนาสู่วิสาหกิจชุมชน

4. การประเมินการบรรลุวัตถุประสงค์ หมายถึง การศึกษาและตรวจสอบว่า วัตถุประสงค์ ของโครงการศูนย์ฝึกอาชีพชุมชนที่กำหนดไว้ บรรลุผลสำเร็จมากน้อยเพียงใด

5. ผู้บริหาร หมายถึง ผู้อำนวยการศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้อำเภอยะรัง สังกัดสำนักงาน ส่งเสริมการเรียนรู้จังหวัดปัตตานี

6. ผู้รับผิดชอบโครงการ หมายถึง บุคลากรของศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้อำเภอยะรัง ที่ได้รับ มอบหมายให้เป็นผู้รับผิดชอบดำเนินการจัดโครงการศูนย์ฝึกอาชีพชุมชน

7. ครู หมายถึง บุคลากรของศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้อำเภอยะรัง ประกอบด้วยข้าราชการครู และบุคลากรทางการศึกษา ตำแหน่งครูและพนักงานราชการ ตำแหน่งครู กศน. ตำบล ครูอาสาสมัคร กศน. ประจำตำบล และครูอาสาสมัคร กศน. ในสถาบันศึกษาปอเนาะ

8. ผู้เรียน หมายถึง บุคคลทั่วไปที่สมัครเข้ารับการฝึกอบรมหลักสูตรฝึกอาชีพระยะสั้น โครงการศูนย์ฝึกอาชีพชุมชน ของศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้อำเภอยะรัง

ประโยชน์ที่ได้รับจากการวิจัย

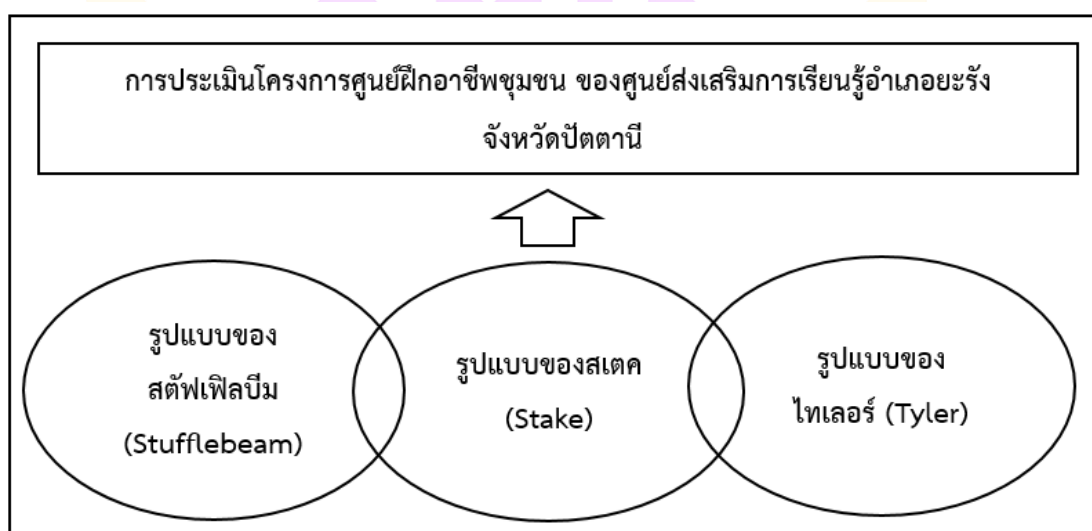
1. สามารถนำผลการประเมินโครงการศูนย์ฝึกอาชีพชุมชน ของศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้ อำเภอยะรังที่ได้ ไปปรับปรุงประสิทธิภาพในการบริหารจัดการโครงการศูนย์ฝึกอาชีพชุมชนให้ดียิ่งขึ้น ในปีงบประมาณต่อไป

2. ได้สารสนเทศด้านความเหมาะสมของทรัพยากรและผลการดำเนินโครงการ ได้แก่ บุคลากร งบประมาณ วัสดุอุปกรณ์ สถานที่ดำเนินโครงการ หลักสูตรและกิจกรรมต่าง ๆ นำไปสู่ การปรับปรุงพัฒนาโครงการให้มีความเหมาะสมต่อไป

3. ผู้รับผิดชอบโครงการและผู้เกี่ยวข้องนำผลการประเมินโครงการไปใช้ในการพัฒนางาน และเผยแพร่ผลการดำเนินงานให้แพร่หลาย สร้างการรับรู้ และสร้างความรับผิดชอบต่อสังคมต่อ ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียกับการดำเนินโครงการศูนย์ฝึกอาชีพชุมชนของศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้ อำเภอยะรัง ต่อไป

รูปแบบการประเมินโครงการ

การประเมินโครงการศูนย์ฝึกอาชีพชุมชน ของศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้ อำเภอยะรัง จังหวัดปัตตานีในครั้งนี้ ใช้รูปแบบการประเมินที่ผสมผสานระหว่างรูปแบบการประเมินของสตัฟเฟิลบีม (Stufflebeam) ร่วมกับรูปแบบการประเมินของสเตค (Stake) และรูปแบบการประเมินของไทเลอร์ (Tyler) รายละเอียดดังภาพ

ภาพ 1 รูปแบบการประเมินโครงการ

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การประเมินโครงการศูนย์ฝึกอาชีพชุมชน ของศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้อำเภอยะรัง ผู้ประเมินได้ทบทวนวรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง ด้วยการค้นคว้าเอกสาร หนังสือ ตำรา บทความวิชาการ ตลอดจนรายงานการประเมินโครงการต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการประเมินโครงการในครั้งนี้ ผู้ประเมินได้สรุปเนื้อหาสาระสำคัญ มีรายละเอียดดังต่อไปนี้

1. การดำเนินงานของศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้อำเภอยะรัง
2. การบริหารโครงการศูนย์ฝึกอาชีพชุมชน ของศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้อำเภอยะรัง
3. แนวคิดเกี่ยวกับการประเมินโครงการ
4. แนวคิดเกี่ยวกับรูปแบบการประเมินโครงการ
5. การประเมินโครงการศูนย์ฝึกอาชีพชุมชน ของศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้อำเภอยะรังในครั้งนี้
6. กรอบแนวคิดของการประเมิน

การดำเนินงานของศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้อำเภอยะรัง

ข้อมูลทั่วไป

ศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้อำเภอยะรัง เป็นสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานส่งเสริมการเรียนรู้จังหวัดปัตตานี กรมส่งเสริมการเรียนรู้ กระทรวงศึกษาธิการ ตั้งอยู่ที่ ถนนสีโรรสหมู่ที่ 3 ตำบลยะรัง อำเภอยะรัง จังหวัดปัตตานี เบอร์โทรศัพท์: 073-439260 E-mail: yarangnfe@hotmail.com Website: www.yarangnfe.com โดยมีพิกัดที่ตั้งที่ $x = 6.76814$ $Y = 101.29571$ (ศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้อำเภอยะรัง, 2564) มีหน้าที่จัด ส่งเสริม สนับสนุนการเรียนรู้ตลอดชีวิต การเรียนรู้เพื่อพัฒนาตนเอง และการเรียนรู้เพื่อคุณวุฒิตามระดับ ให้กับประชาชนทุกช่วงวัยในพื้นที่อำเภอยะรัง จังหวัดปัตตานี

ประวัติความเป็นมา

ประวัติความเป็นมาโดยสรุปสาระสำคัญจากเอกสารศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้อำเภอยะรัง (2564) การศึกษาผู้ใหญ่ เริ่มมีอย่างเป็นทางการในปี 2483 โดยรัฐบาลในขณะนั้น ได้มีการจัดตั้ง “กองการศึกษาผู้ใหญ่” สังกัด สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ เพื่อรับผิดชอบงานการศึกษาผู้ใหญ่โดยตรง และได้ริเริ่มโครงการรณรงค์การรู้หนังสือทั่วประเทศ พร้อมกับประกาศใช้กฎหมาย บังคับให้ประชาชนผู้ไม่รู้หนังสือที่มีอายุระหว่าง 20 ถึง 45 ปี เสียค่าเล่าเรียนเป็นรายปี จนกว่า

จะพิสูจน์ได้ว่าเป็นผู้รู้หนังสือแล้ว ต่อมาได้มีการขยายโอกาสการศึกษาผู้ใหญ่อย่างกว้างขวางในช่วงปี พ.ศ. 2513-2523 รัฐบาลจึงได้ยกฐานะกองการศึกษาผู้ใหญ่ ขึ้นเป็น “กรมการศึกษานอกโรงเรียน” ขึ้นเพื่อจัดการศึกษานอกโรงเรียนสำหรับประชาชน ในวันที่ 24 มีนาคม 2522 โดยศูนย์การศึกษานอกโรงเรียน จังหวัดปัตตานี ได้ดำเนินงานมอบหมายให้อาจารย์ในสังกัดศูนย์การศึกษานอกโรงเรียน จังหวัดปัตตานี ออกดำเนินการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนสายสามัญ และสายอาชีพในพื้นที่ต่าง ๆ ของจังหวัดปัตตานี จำนวน 12 อำเภอ ต่อมาเมื่อปี พ.ศ. 2551 กระทรวงศึกษาธิการได้มีการประกาศใช้ พรบ. การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย โดยยุบกรมการศึกษานอกโรงเรียน และเปลี่ยนมาเป็นสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย อยู่ในสังกัดสำนักงาน ปลัดกระทรวงศึกษาธิการ มีภารกิจในการจัดการศึกษานอกระบบระดับขั้นพื้นฐาน การศึกษาต่อเนื่อง และการศึกษาตามอัธยาศัย

ต่อมาเมื่อวันที่ 18 พฤษภาคม พ.ศ. 2566 กระทรวงศึกษาธิการได้ประกาศใช้ พระราชบัญญัติ ส่งเสริมการเรียนรู้ พ.ศ. 2566 ได้ยกฐานะของสำนักงาน กศน. ในสังกัดสำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ เป็นกรมส่งเสริมการเรียนรู้ มีฐานะเป็นนิติบุคคล ส่งผลให้ศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอยะรัง เปลี่ยนชื่อเป็น ศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้อำเภอยะรัง สังกัดสำนักงานส่งเสริมการเรียนรู้จังหวัดปัตตานี (พระราชบัญญัติส่งเสริมการเรียนรู้ พ.ศ. 2566, 19 มีนาคม 2566)

พันธกิจ

ศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้อำเภอยะรัง มีสถานะเป็นสถานศึกษาที่จัดการเรียนรู้ โดยมีหน้าที่ ดังนี้ (ใช้พันธกิจเดิมไปพลางก่อนจนกว่าจะมีการกำหนดใหม่จากหน่วยงานต้นสังกัด) (ศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้อำเภอยะรัง, 2564)

1. จัดและส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยที่มีคุณภาพ เพื่อยกระดับการศึกษา พัฒนาทักษะการเรียนรู้ของประชาชนทุกกลุ่มเป้าหมายให้เหมาะสมทุกช่วงวัย และพร้อมรับการเปลี่ยนแปลง บริบททางสังคม และสร้างสังคมแห่งการเรียนรู้ตลอดชีวิต
2. ส่งเสริม สนับสนุน และประสานภาคีเครือข่าย ในการมีส่วนร่วมจัดการศึกษานอกระบบ การศึกษาตามอัธยาศัย และการเรียนรู้ตลอดชีวิต รวมทั้งการดำเนินกิจกรรมของศูนย์การเรียนรู้และแหล่งการเรียนรู้ในรูปแบบต่าง ๆ และส่งเสริมการประชาสัมพันธ์จัดกิจกรรมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย
3. ส่งเสริมและพัฒนาการนำเทคโนโลยีทางการศึกษาและเทคโนโลยีดิจิทัล มาใช้ให้เกิดประสิทธิภาพ ในการจัดการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยให้กับประชาชนในอำเภอยะรังอย่างทั่วถึง

4. พัฒนาหลักสูตร รูปแบบการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ สื่อและนวัตกรรม การวัด และประเมินผล ในทุกรูปแบบให้สอดคล้องกับบริบทของชุมชนและเกิดทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ในปัจจุบัน

5. ส่งเสริมการเรียนรู้ศูนย์ฝึกอาชีพชุมชน การศึกษาต่อเนื่องให้มีประสิทธิภาพและพัฒนาอาชีพ ของประชาชนในอำเภอยะรัง

6. ส่งเสริมการจัดกิจกรรมที่สนองต่อนโยบายและจุดเน้นของสำนักงาน กศน.

7. ส่งเสริมการจัดการศึกษาจังหวัดชายแดนภาคใต้ การจัดการเรียนรู้ในสถาบันศึกษา ปอเนาะ และโครงการลูกเสือกศน. จชต. และโครงการอื่น ๆ

8. พัฒนาบุคลากรและระบบการบริหารจัดการให้มีประสิทธิภาพ เพื่อมุ่งจัดการศึกษาและ การเรียนรู้ ที่มีคุณภาพ โดยยึดหลักธรรมาภิบาล

จำนวนบุคลากรของศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้อำเภอยะรัง

จากเอกสารของศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้อำเภอยะรัง (ศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้อำเภอยะรัง, 2566, หน้า 3) มีสถิติบุคลากร รวมจำนวน 78 คน เป็นข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา จำนวน 17 คน พนักงานราชการ จำนวน 60 คน และอัตราจ้าง จำนวน 2 คน รายละเอียดดังตาราง

ตาราง 1 แสดงจำนวนบุคลากรของศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้อำเภอยะรัง

ประเภท/ตำแหน่ง	จำนวน (คน)		
	ปริญญาตรี	ปริญญาโท	รวม
ข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา			
1. ผู้บริหารสถานศึกษา	-	1	1
2. ครู	10	5	15
3. บรรณารักษ์	1	-	1
พนักงานราชการ			
1. ครูอาสาสมัคร กศน. ในสถาบันศึกษาปอเนาะ	36	1	37
2. ครู กศน. ตำบล	12	-	12
3. ครูอาสาสมัครการศึกษานอกโรงเรียน	11	-	11
อัตราจ้าง	1	1	2
รวมจำนวน	71	8	79

ที่มา: ศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้อำเภอยะรัง, 2566

จำนวนผู้เรียนการศึกษาต่อเนื่อง (โครงการศูนย์ฝึกอาชีพชุมชน)

ในการจัดโครงการศูนย์ฝึกอาชีพชุมชนมีผู้สมัครเข้าเรียน จำนวน 748 คน จำแนกเป็น 3 กลุ่ม คือ 1) กิจกรรม 1 อำเภอ 1 อาชีพ จำนวน 24 คน 2) รูปแบบพัฒนาอาชีพระยะสั้น (6 ชั่วโมงขึ้นไป) จำนวน 511 คน และ 3) รูปแบบชั้นเรียนวิชาชีพ (31 ชั่วโมงขึ้นไป) จำนวน 312 คน รวมทั้งหมด 748 คน รายละเอียดดังตาราง

ตาราง 2 แสดงจำนวนผู้เรียนการศึกษาต่อเนื่อง ประจำปี พ.ศ. 2566

หลักสูตร	รวมจำนวน (คน)
การศึกษาต่อเนื่อง (โครงการศูนย์ฝึกอาชีพชุมชน)	
กิจกรรม 1 อำเภอ 1 อาชีพ (40 ชั่วโมง)	24
รูปแบบพัฒนาอาชีพระยะสั้น (6 ชั่วโมง)	511
รูปแบบชั้นเรียนวิชาชีพ (40 ชั่วโมง)	312
รวมทั้งหมด (คน)	748

ที่มา: ศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้อำเภอยะรัง, 2566

โครงการสำคัญที่ดำเนินการโดยศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้อำเภอยะรัง

ดังที่ได้กล่าวถึงบทบาทหน้าที่ตามพันธกิจของศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้อำเภอยะรัง ไปแล้วนั้น สกร. อำเภอยะรัง ได้ดำเนินการจัดการเรียนรู้ตามบทบาทหน้าที่ ดังนี้ 1) การจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาคุณวุฒิตามระดับ ได้แก่ การจัดการศึกษานอกระบบระดับขั้นพื้นฐาน สำหรับผู้เรียนการศึกษาขั้นพื้นฐาน (ใช้หลักสูตรการศึกษานอกระบบระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2551 และฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2555) โดยจัดการศึกษาระดับประถมศึกษา ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น และระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย รวมทั้งการจัดการพัฒนาคุณภาพผู้เรียนควบคู่กับการจัดการเรียนการสอน เพื่อส่งเสริมและพัฒนาผู้เรียนให้มีความรู้ ทักษะ และเจตคติ ตามวัตถุประสงค์ของหลักสูตรฯ 2) การจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาตนเอง เป็นการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ให้กับประชาชนทั่วไปในพื้นที่อำเภอยะรัง ซึ่งมีโครงการที่สำคัญ คือ โครงการศูนย์ฝึกอาชีพชุมชน โครงการพัฒนาทักษะชีวิต โครงการพัฒนาชุมชนและสังคม และโครงการเรียนรู้หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง และ 3) การจัดการเรียนรู้ตลอดชีวิต โดยจัดกิจกรรมส่งเสริมการเรียนรู้ให้กับประชาชนทั่วไปในพื้นที่อำเภอยะรัง เช่น กิจกรรมส่งเสริมการอ่าน กิจกรรมห้องสมุดประชาชนอำเภอยะรัง กิจกรรมบ้านหนังสือชุมชน และกิจกรรมห้องสมุดเคลื่อนที่สำหรับชาวตลาด (พระราชบัญญัติส่งเสริมการเรียนรู้ พ.ศ. 2566, 19 มีนาคม 2566; ศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้อำเภอยะรัง, 2564)

จากที่กล่าวไปข้างต้น ผู้ประเมินสามารถสรุปได้ว่า การดำเนินงานโครงการของศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้อำเภอยะรัง ในด้านการเรียนรู้เพื่อพัฒนาตนเองนั้น “โครงการศูนย์ฝึกอาชีพชุมชน” เป็นการจัดกิจกรรมการเรียนรู้รูปแบบการฝึกอบรมระยะสั้น ให้กับกลุ่มเป้าหมายที่เป็นประชาชนทั่วไป ทุกช่วงวัย ที่มีความต้องการพัฒนาตนเองและพัฒนาอาชีพ และสามารถเรียนรู้ได้สอดคล้องกับความต้องการความจำเป็นในชีวิตประจำวัน เป็นการพัฒนาอาชีพและพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชนในพื้นที่ ส่งผลต่อการดำรงชีวิตโดยตรง จึงเป็นบทบาทหน้าที่สำคัญตามพันธกิจของศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้อำเภอยะรัง ซึ่งจะส่งผลต่อผู้เรียนที่จบหลักสูตรไปแล้วสามารถนำไปใช้ในการต่อยอดพัฒนาอาชีพ สร้างอาชีพในการดำรงชีวิตได้อย่างเหมาะสมและมีความสุข โดยศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้อำเภอยะรัง มีการบริหารโครงการศูนย์ฝึกอาชีพชุมชนตามพันธกิจและเป้าหมายที่กรมส่งเสริมการเรียนรู้ได้กำหนดไว้ โดยมีสาระสำคัญซึ่งจะกล่าวในหัวข้อถัดไป

การบริหารโครงการศูนย์ฝึกอาชีพชุมชน ของศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้อำเภอยะรัง

ความเป็นมาและความสำคัญของโครงการศูนย์ฝึกอาชีพชุมชน

โครงการศูนย์ฝึกอาชีพชุมชน เป็นโครงการสำคัญของศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้อำเภอยะรัง และเป็นโครงการสำคัญตามพระราชบัญญัติส่งเสริมการเรียนรู้ พ.ศ. 2566 เกี่ยวกับการจัดกิจกรรมฝึกอาชีพให้ประชาชนระดับฐานรากที่อาศัยอยู่ในระดับตำบล เพื่อให้ได้รับการพัฒนาสมรรถนะและทักษะในการประกอบอาชีพเพื่อการมีรายได้ มีคุณภาพชีวิตที่ดีโดยใช้หลักสูตรการพัฒนาทักษะอาชีพระยะสั้น เพื่อให้ผู้เรียนที่ผ่านการฝึกอาชีพนำความรู้ไปประกอบอาชีพ สร้างอาชีพ พัฒนาอาชีพเพิ่มรายได้ มีคุณภาพชีวิตที่ดี ต่อยอดภูมิปัญญาท้องถิ่นสร้างมูลค่าเพิ่มและพัฒนาสู่วิสาหกิจชุมชน นอกจากนี้ยังเน้นการจัดการศึกษาที่ยึดพื้นที่เป็นฐานในการพัฒนา (Area-Based Development) โดยกำหนดให้ใช้หลักสูตรอาชีพพื้นฐาน 5 กลุ่มอาชีพ ได้แก่ หลักสูตรกลุ่มอาชีพด้านเกษตรกรรม หลักสูตรกลุ่มอาชีพอุตสาหกรรม หลักสูตรกลุ่มอาชีพพาณิชยกรรมและบริการ หลักสูตรกลุ่มอาชีพด้านความคิดสร้างสรรค์ และหลักสูตรกลุ่มอาชีพเฉพาะทาง ตลอดจนเน้นหลักสูตรการพัฒนาอาชีพ Up-Skill หรือ Re-Skill ที่สอดคล้องกับความต้องการของผู้เรียนและตลาดแรงงาน (กรมส่งเสริมการเรียนรู้, 2566, หน้า 2)

วัตถุประสงค์ของโครงการศูนย์ฝึกอาชีพชุมชน

โครงการศูนย์ฝึกอาชีพชุมชน ของศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้อำเภอยะรัง มีวัตถุประสงค์ดังนี้

1. เพื่อส่งเสริมให้ผู้เรียนมีความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับการประกอบอาชีพ
2. เพื่อส่งเสริมให้ผู้เรียนสามารถพัฒนาหรือยกระดับผลิตภัณฑ์สินค้าใหม่ ๆ ได้อย่าง

เหมาะสม

3. เพื่อส่งเสริมให้ผู้เรียนเห็นช่องทางในการนำความรู้ไปประยุกต์ใช้เพื่อประกอบอาชีพได้อย่างเหมาะสม

รูปแบบการจัดโครงการศูนย์ฝึกอาชีพชุมชน

การจัดการโครงการศูนย์ฝึกอาชีพชุมชน ดำเนินการตามแนวทางการดำเนินการจัดการ การศึกษาต่อเนื่อง ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2567 โดยสถานศึกษาดำเนินการจัดอบรมหลักสูตร ฝึกอาชีพระยะสั้น ตามภารกิจโครงการศูนย์ฝึกอาชีพชุมชน เน้นการจัดกิจกรรมการฝึกอาชีพ เพื่อการมีงานทำใน 5 กลุ่มอาชีพ ได้แก่ เกษตรกรรม อุตสาหกรรม พาณิชยกรรม คหกรรม อาชีพเฉพาะทาง หรือการบริการ รวมถึงเน้นอาชีพช่างพื้นฐาน และหลักสูตรอาชีพรูปแบบ Re-Skill และ Up-Skill โดยมีรายละเอียดดังนี้ (กรมส่งเสริมการเรียนรู้, 2566)

1. รูปแบบกลุ่มสนใจ ตั้งแต่ 1-30 ชั่วโมง เป็นผู้ที่ได้รับความรู้เบื้องต้นสามารถนำความรู้ที่ได้รับไปพัฒนาตนเอง และพัฒนาอาชีพเดิม สร้างอาชีพเสริมและสามารถนำไปประกอบอาชีพ เบื้องต้นได้จริง มีวัตถุประสงค์ เพื่อมุ่งเน้นให้ผู้เรียนที่ผ่านการฝึกอบรมตามความต้องการ สามารถนำ ความรู้ไปประกอบอาชีพ หรือรวมกลุ่มเป็นวิสาหกิจชุมชน

2. รูปแบบชั้นเรียน ตั้งแต่ 31 ชั่วโมง ขึ้นไป เป็นผู้ที่ได้รับความรู้จนความชำนาญ สามารถ นำความรู้ที่ได้รับไปประกอบอาชีพ สร้างอาชีพเพิ่มรายได้ ก้าวเข้าสู่งานอาชีพที่สอดคล้องกับ ความต้องการของตลาดแรงงาน การผลิตเพื่อจำหน่ายและเพื่อการบริโภคก้าวเข้าสู่งานอาชีพ ที่สอดคล้องกับความต้องการของผู้เรียน มีวัตถุประสงค์เพื่อ มุ่งเน้นให้ผู้เรียนที่ผ่านการฝึกอบรม ตามหลักสูตรอาชีพตามความต้องการ สามารถนำความรู้ไปประกอบอาชีพสร้างรายได้ หรือมีการ รวมกลุ่มเป็นวิสาหกิจชุมชน

3. กิจกรรม 1 อำเภอ 1 อาชีพ สามารถจัดกิจกรรมในรู้แบบกลุ่มสนใจ หรือชั้นเรียน หรือจัดตามงบประมาณที่ได้รับจัดสรร และกลุ่มเป้าหมายที่ได้รับมอบหมาย การดำเนินงานเป็นการฝึก หลักสูตรอาชีพ ไม่ว่าจะจัดในรูปแบบกลุ่มสนใจ หรือชั้นเรียน มีวัตถุประสงค์เพื่อมุ่งเน้นให้ผู้เรียน ผ่านการฝึกอบรมหลักสูตรอาชีพตามความต้องการ สามารถนำไปประกอบอาชีพ สร้างรายได้ หรือมีการรวมกลุ่มเป็นวิสาหกิจชุมชน

ทั้งนี้ในการดำเนินงานโครงการศูนย์ฝึกอาชีพชุมชน ของศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้อำเภอยะรัง ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2567 นั้น ได้กำหนดรูปแบบการจัดกิจกรรม ดังนี้ รูปแบบกลุ่มสนใจ จำนวน 6 ชั่วโมง รูปแบบชั้นเรียน จำนวน 40 ชั่วโมง และกิจกรรม 1 อำเภอ 1 อาชีพ จัดกิจกรรม รูปแบบชั้นเรียน จำนวน 40 ชั่วโมง เช่นเดียวกัน

ดัชนีชี้วัดเป้าหมายโครงการศูนย์ฝึกอาชีพชุมชน

การบรรลุเป้าหมายของโครงการพิจารณาจากตัวชี้วัด 3 ประการ คือ

1. เติงปริมาณ ร้อยละ 80 ประชาชนกลุ่มเป้าหมาย ในพื้นที่อำเภอยะรังได้รับโอกาสในการเข้าฝึกอาชีพและทักษะเบื้องต้น จากโครงการศูนย์ฝึกอาชีพชุมชน
2. เติงคุณภาพ ประชาชนกลุ่มเป้าหมายได้รับโอกาสในการฝึกอาชีพและทักษะเบื้องต้น จากโครงการศูนย์ฝึกอาชีพชุมชน นำความรู้ไปสร้างอาชีพ เพิ่มรายได้มีคุณภาพชีวิตที่ดี ต่อยอดภูมิปัญญาท้องถิ่น สร้างมูลค่าเพิ่ม และพัฒนาสู่วิสาหกิจชุมชน
3. ตัวชี้วัดผลลัพธ์ (Outcomes) สามารถยกระดับผลิตภัณฑ์สินค้าให้มีคุณภาพมาตรฐาน เป็นที่ยอมรับของตลาด มีการบูรณาการกับหน่วยงานภาคีเครือข่ายให้เกิดการรวมกลุ่มและจัดตั้งเป็นวิสาหกิจชุมชน รวมทั้งเพิ่มช่องทางการประชาสัมพันธ์ และสนับสนุนให้เกิดช่องทางการจำหน่ายผลิตภัณฑ์สินค้าจากโครงการศูนย์ฝึกอาชีพชุมชน

จากการดำเนินงานโครงการศูนย์ฝึกอาชีพชุมชน ของศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้อำเภอยะรัง ในปีงบประมาณ พ.ศ. 2566 ที่ผ่านมานั้น พบว่า ยังไม่เคยมีการประเมินโครงการทั้งระบบมาก่อน (ศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้อำเภอยะรัง, 2566) ทำให้ขาดข้อมูลสารสนเทศในการนำไปใช้บริหารโครงการเพื่อการตัดสินใจปรับปรุง หรือพัฒนารูปแบบการจัดกิจกรรมให้มีความเหมาะสมกับความต้องการของผู้เรียน และสอดคล้องกับบริบทของพื้นที่ ผู้ประเมินจึงสนใจที่จะประเมินโครงการศูนย์ฝึกอาชีพชุมชน รูปแบบชั้นเรียน โดยใช้หลักสูตรฝึกอบรมจำนวน 40 ชั่วโมง เนื่องจากรูปแบบชั้นเรียนเป็นหลักสูตรที่มีเป้าหมายความสำคัญในการพัฒนาอาชีพหรือกลุ่มอาชีพให้กับประชาชน มีผลกระทบต่อหน่วยงานและผู้เรียนในวงกว้าง รวมทั้งเป็นโครงการสำคัญตามพระราชบัญญัติส่งเสริมการเรียนรู้ พ.ศ. 2566 อีกด้วย จึงควรมีการประเมินโครงการทั้งระบบ เพื่อตรวจสอบและประเมินความสำเร็จของการดำเนินงานโครงการศูนย์ฝึกอาชีพชุมชนมีประสิทธิภาพและมีประสิทธิผลเพียงใด ผู้ประเมินจึงได้ศึกษาแนวคิดเกี่ยวกับการประเมินโครงการ เพื่อเป็นแนวทางในออกแบบการประเมินโครงการที่เป็นไปตามหลักวิชาการ เพื่อให้การประเมินโครงการในครั้งนี้มีความถูกต้องและน่าเชื่อถือ โดยมีสาระสำคัญซึ่งจะได้นำเสนอในหัวข้อถัดไป

แนวคิดเกี่ยวกับการประเมินโครงการ

การประเมินโครงการเป็นกิจกรรมที่มีความสำคัญอย่างยิ่งในการบริหารจัดการของหน่วยงานตามนโยบายและกลยุทธ์ที่กำหนดไว้ เป็นการประเมินผลสำเร็จของการดำเนินงานของหน่วยงาน และยังเป็นกระบวนการที่ช่วยให้ข้อมูลป้อนกลับ ซึ่งหน่วยงานสามารถนำข้อมูลสารสนเทศที่ได้มาใช้ในการปรับปรุงการดำเนินงานของโครงการให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น ทำให้ทราบข้อบกพร่องจุดเด่น หรือจุดที่ควรปรับปรุง และทราบว่าโครงการนั้นได้บรรลุวัตถุประสงค์และเป้าหมายเพียงใด

และจะช่วยให้ข้อมูลที่จำเป็นสำหรับการนำไปใช้ในการตัดสินใจเกี่ยวกับการดำเนินโครงการได้ ทั้งในปัจจุบันและในอนาคต จากที่ผู้ประเมินได้ศึกษาแนวคิดเกี่ยวกับการประเมินโครงการ สามารถสรุปสาระสำคัญ มีรายละเอียดดังนี้

ความหมายของโครงการ

จากการประมวลเอกสารมีนักวิชาการได้ให้ความหมายของโครงการไว้หลายทัศนะ ดังที่ รัตนะ บัวสนธ์ (2556, หน้า 4); สมหวัง พิธิยานุวัฒน์ (2553, หน้า 115) ได้กล่าวไว้อย่างสอดคล้องกันว่า โครงการ หมายถึง แผนย่อยหรือหน่วยของแผนงานที่เป็นแผนปฏิบัติการและถูกจัดทำขึ้น ในลักษณะเป็นรูปธรรมมีความชัดเจนในระดับที่สามารถนำไปเป็นแนวทางในการปฏิบัติได้ เพื่อให้ การดำเนินงานบรรลุจุดมุ่งหมายหรือเป้าหมายที่กำหนดไว้ แผนงานมีลักษณะเด่นชัด มีระยะเวลา เริ่มต้น และสิ้นสุดที่แน่นอน และมักจะเป็นงานพิเศษที่ต่างไปจากงานประจำ โครงการจะประกอบด้วย งาน (Task) และกิจกรรม (Activity) ในขณะที่ สมคิด พรหมจ้อย (2552, หน้า 11) กล่าวว่า โครงการ หมายถึง หน่วยของแผนงาน หรือกลุ่มของกิจกรรมที่มีความสัมพันธ์ที่เกี่ยวข้องกัน เพื่อการบรรลุ จุดมุ่งหมายหรือเป้าหมายที่กำหนดไว้มีลักษณะเด่นชัด มีระยะเวลาเริ่มต้น และสิ้นสุดที่แน่นอน และมักจะเป็นงานพิเศษที่ต่างไปจากงานประจำ โครงการจะประกอบด้วยงาน (Task) และกิจกรรม (Activity) ซึ่งใกล้เคียงกับ เยาวดี ราชชัยกุล วิบูลย์ศรี (2556, หน้า 104) ที่กล่าวว่า โครงการ หมายถึง แผนงานที่กำหนดไว้ในลักษณะที่ไม่ใช่งานประจำ แต่มีลักษณะพิเศษที่มีความสำคัญ ซึ่งต้อง รับผิดชอบการให้บรรลุผลสำเร็จตามวัตถุประสงค์ภายในระยะเวลาที่กำหนดแน่นอนและภายในวงเงิน งบประมาณที่จำกัด

เขาว์ อินใย (2553, หน้า 2) ยังได้อธิบายว่า โครงการ เป็นงานหรือส่วนย่อยส่วนหนึ่งของแผนงาน ที่ต้องกระทำให้สำเร็จตามเป้าหมายภายในระยะเวลาและวงเงินงบประมาณที่กำหนดไว้ ซึ่งประกอบด้วยชุดของกิจกรรมที่จัดขึ้นอย่างมีระบบ มีการกำหนดทรัพยากรในการดำเนินงาน ระยะเวลาดำเนินงานไว้อย่างชัดเจน โดยออกแบบมาเพื่อให้บรรลุเป้าหมายตามที่ต้องการ ซึ่งสอดคล้องกับ นันทรัตน์ เจริญกุล (2565, หน้า 223) ที่กล่าวว่า โครงการ หมายถึง ชุดกิจกรรม ภายใต้นโยบาย แผนพัฒนา และแผนงานด้านต่าง ๆ ของหน่วยงาน เพื่อช่วยให้หน่วยงานสามารถ บรรลุวัตถุประสงค์ตามที่กำหนดไว้อย่างเป็นรูปธรรม

จากที่ได้กล่าวมาสามารถสรุปได้ว่า โครงการ หมายถึง กิจกรรมหรือชุดกิจกรรมที่เกิดขึ้น ภายในแผนงานที่มีการดำเนินงานอย่างเป็นระบบ เป็นงานพิเศษที่ต่างไปจากงานประจำ โดยมีการระบุรายละเอียดของการดำเนินงานและกิจกรรมต่าง ๆ ที่ต้องทำให้สำเร็จตามจุดมุ่งหมายที่กำหนดไว้

ความหมายของการประเมิน

การประเมินเป็นการตัดสินใจผลเพื่อให้ได้ข้อมูลสารสนเทศโดยการนำไปเทียบกับเกณฑ์ ที่กำหนดไว้ มีนักวิชาการได้ให้ความหมายของการประเมิน ดังเช่น พิสนุ ฟองศรี (2550, หน้า 40);

สมคิด พรหมจู้ย (2552, หน้า 29) ได้กล่าวไว้อย่างสอดคล้องกันว่า การประเมิน (Evaluation) หมายถึง การตรวจสอบความก้าวหน้าของงานหรือแผนงาน เป็นกระบวนการก่อให้เกิดสารสนเทศ เพื่อช่วยให้ผู้บริหารตัดสินใจอย่างมีประสิทธิภาพสูง หรือการตัดสินคุณค่าของสิ่งหนึ่งสิ่งใด โดยการนำสารสนเทศหรือผลจากการวัดมาเปรียบเทียบกับเกณฑ์ที่กำหนด การประเมินจึงเป็นการตรวจสอบความก้าวหน้าของโครงการ ตลอดจนช่วยพิจารณาผลสัมฤทธิ์ของโครงการหรือแผนงานนั้น ๆ ว่ามีมากน้อยเพียงใด ใกล้เคียงกับ สมหวัง พิธิยานุวัฒน์ (2553, หน้า 17) ที่อธิบายว่า การประเมิน เป็นการตัดสินใจหรือการวินิจฉัยต่าง ๆ ที่ได้จากการวัดผล โดยอาศัยเกณฑ์การพิจารณาอย่างใดอย่างหนึ่ง และ เยาวดี ราชชัยกุล วิบูลย์ศรี (2556, หน้า 91) ที่ได้กล่าวว่า การประเมิน หมายถึง กระบวนการตีความหมาย (Interpretation) และการตัดสินคุณค่า (Value Judgment) จากสิ่งที่วัดได้จากการวัดผล การประเมินผลต้องอาศัยวิธีการที่มีระบบ แบบแผน ในการรวบรวมข้อมูล ตลอดจนเหตุผลประกอบการพิจารณาตัดสินว่า กิจกรรมการศึกษานั้นดีหรือเลวเพียงใดอย่างใดอย่างหนึ่ง

จากที่ได้กล่าวมาสามารถสรุปได้ว่า การประเมิน หมายถึง กระบวนการตัดสินผลจากการรวบรวมข้อมูลและการวิเคราะห์ข้อมูล เพื่อใช้ในการตัดสินคุณค่าคุณลักษณะของสิ่งใดสิ่งหนึ่ง โดยใช้เครื่องมืออย่างใดอย่างหนึ่งในการวัด โดยนำสารสนเทศที่ได้มาเปรียบเทียบกับเกณฑ์ที่กำหนดไว้ เพื่อใช้ในการปรับปรุงและพัฒนาการดำเนินงานให้มีประสิทธิภาพเพิ่มขึ้น

ความหมายของการประเมินโครงการ

จากการประมวลเอกสารซึ่งนักวิชาการที่ได้ให้ความหมายของการประเมินโครงการไว้สอดคล้องกัน มีสาระสำคัญดังนี้

เยาวดี ราชชัยกุล วิบูลย์ศรี (2556, หน้า 305) ได้กล่าวว่า การประเมินโครงการ หมายถึง กระบวนการรวบรวมและวิเคราะห์ข้อมูลอย่างเป็นระบบเพื่อสรุปผลว่าโครงการนั้น ๆ ได้บรรลุวัตถุประสงค์/เป้าหมายและมีประสิทธิภาพเพียงใด ใกล้เคียงกับ ประชุม รอดประเสริฐ (2547, หน้า 74); สมหวัง พิธิยานุวัฒน์ (2553, หน้า 21) ที่ได้อธิบายไว้อย่างสอดคล้องกันว่า การประเมินโครงการ เป็นกระบวนการที่ก่อให้เกิดสารสนเทศในการปรับปรุงโครงการและสารสนเทศในการตัดสินผลสัมฤทธิ์ของโครงการเพื่อช่วยให้ผู้มีอำนาจตัดสินใจเลือกทางเลือกอย่างมีประสิทธิภาพ รวมทั้งแนวคิดของสมคิด พรหมจู้ย (2552, หน้า 29) ที่ได้อธิบายว่า การประเมินเป็นกระบวนการที่ก่อให้เกิดสารสนเทศเพื่อช่วยให้ผู้บริหารตัดสินใจอย่างมีประสิทธิภาพและเป็นการตรวจสอบความก้าวหน้าของโครงการหรือแผนงานตลอดจนพิจารณาผลสัมฤทธิ์ของโครงการหรือแผนงานนั้น ๆ ว่ามีมากน้อยเพียงใด

นอกจากนี้ พิสนุ พงศ์ศรี (2553, หน้า 68) ยังได้อธิบายไว้ว่า การประเมินโครงการ เป็นกระบวนการตัดสินคุณค่าของโครงการในระยะหนึ่งระยะใดหรือทุกระยะ โดยการนำสารสนเทศจากการวัดมาเปรียบเทียบกับเกณฑ์ที่กำหนดไว้ เพื่อตัดสินใจจัดทำโครงการทดลองหรือนำร่องปรับเปลี่ยน ขยายผล หรือยกเลิกโครงการ ใกล้เคียงกับ เศรษฐวิชัย ชโนวรรณ (2564, หน้า 71)

ที่กล่าวว่า การประเมินโครงการ หมายถึง กระบวนการที่ก่อให้เกิดสารสนเทศเพื่อการนำไปใช้ตัดสินใจเกี่ยวกับโครงการ เพื่อใช้ในการวางแผนโครงการ ควบคุมกำกับการทำงาน และทำให้ทราบว่าโครงการมีประสิทธิผลหรือไม่ เป็นข้อมูลให้แก่ผู้เกี่ยวข้องและมีอำนาจตัดสินใจเกี่ยวกับการดำเนินโครงการต่อไป ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ สตัฟเฟิลบีม และซิงค์ฟิลด์ (Stufflebeam and Shinkfield, 1990, p. 159 อ้างอิงใน พิชิต ฤทธิ์จรูญ, 2562, หน้า 24) ที่อธิบายว่า การประเมินโครงการ เป็นกระบวนการในการแสวงหา การพรรณนา การได้มาซึ่งข้อมูล ตลอดจนการเตรียมสารสนเทศที่เป็นประโยชน์ต่อการตัดสินใจและแสวงหาทางเลือกที่เหมาะสมในการดำเนินโครงการ

จากที่ได้กล่าวมาสามารถสรุปได้ว่า การประเมินโครงการ หมายถึง กระบวนการในการเก็บรวบรวมและวิเคราะห์ข้อมูลของการดำเนินโครงการ และพิจารณาตรวจสอบตามเกณฑ์บางชี้ เพื่อให้ทราบถึงจุดเด่นหรือจุดด้อยของโครงการนั้นอย่างมีระบบ และตัดสินใจว่าควรปรับปรุงแก้ไขโครงการนั้นอย่างไร ควรมีการดำเนินงานต่อไปหรือจะยุติการดำเนินงานโครงการนั้น

ความสำคัญและประโยชน์ของการประเมินโครงการ

การประเมินโครงการนั้นมีความสำคัญและมีประโยชน์ต่อการดำเนินงานของหน่วยงานสะท้อนให้เห็นความจำเป็นและสารสนเทศที่จะได้รับจากการประเมินโครงการ นักวิชาการและนักประเมินโครงการหลายท่านได้อธิบายไว้อย่างสอดคล้องกัน เช่น เยาวดี รางชัยกุล วิบูลย์ศรี (2556, หน้า 93-95) ได้อธิบายว่า การประเมินโครงการเป็นเครื่องมือของการรับรองคุณภาพในการให้บริการ ถึงแม้จะไม่สามารถประกันผลสัมฤทธิ์ขั้นสูงสุดของโครงการได้ แต่จะสามารถรับรองคุณภาพของการให้บริการในระดับหนึ่ง การประเมินจะช่วยให้ผู้สนับสนุนด้านการเงินทุนได้รับทราบปัญหาหรืออุปสรรคในการดำเนินงานของโครงการ โดยอาศัยหลักฐานเชิงประจักษ์จากสภาพการณ์ที่เป็นจริง และช่วยให้ได้ข้อมูลซึ่งเป็นสารสนเทศที่มีคุณค่าสำหรับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง นอกจากนี้ยังชี้ให้เห็นความสำคัญของแต่ละโครงการตามลำดับก่อนหลังโดยสามารถทราบได้ว่าโครงการใดมีความจำเป็นเร่งด่วนกว่ากัน ทั้งนี้เพื่อช่วยแก้ปัญหาในการคัดเลือกโครงการ ตลอดจนช่วยลดความกดดันจากอำนาจทางการเมือง เนื่องจากโครงการมีจำนวนมาก การประเมินจะได้ข้อมูลป้อนกลับจากผู้ให้ข้อมูล ทำให้ทราบถึงข้อจำกัดและปัญหาต่าง ๆ ในการปฏิบัติงานเพื่อนำมาปรับปรุงโครงการ ตลอดจน เพื่อก่อให้เกิดความสัมพันธ์ที่ดีระหว่างผู้ให้และผู้รับบริการและช่วยให้ทราบถึงผลผลิตของโครงการทั้งในด้านที่พึงประสงค์และไม่พึงประสงค์ควบคู่กันไป สอดคล้องกับ พิชิต ฤทธิ์จรูญ (2562, หน้า 28-29) ที่กล่าวว่า การประเมินโครงการเป็นเครื่องมือสำคัญในการบริหารจัดการโครงการ ที่ช่วยให้ได้ข้อมูลสารสนเทศป้อนกลับ เพื่อการตัดสินใจในการปรับปรุงพัฒนาโครงการให้บรรลุวัตถุประสงค์และเป้าหมายของโครงการ ช่วยให้ทราบข้อมูลสารสนเทศความก้าวหน้า ปัญหาและอุปสรรคของโครงการที่บ่งบอกถึงประสิทธิภาพของโครงการ

ขณะที่ สมคิด พรหมจ้อย (2552, หน้า 30) ได้อธิบายว่า การประเมินโครงการจะช่วยให้ข้อมูลและสารสนเทศต่าง ๆ เพื่อนำไปใช้ในการตัดสินใจเกี่ยวกับการวางแผนโครงการ ตรวจสอบความพร้อมของทรัพยากรต่าง ๆ ที่จำเป็นในการดำเนินโครงการ ตลอดจนตรวจสอบความเป็นไปได้ในการจัดกิจกรรมต่าง ๆ ทำให้การกำหนดวัตถุประสงค์ของโครงการมีความชัดเจน ช่วยในการจัดหาข้อมูลเกี่ยวกับความก้าวหน้า ปัญหา และอุปสรรคของการดำเนินโครงการ ช่วยให้ข้อมูลเกี่ยวกับความสำเร็จและความล้มเหลวของโครงการเพื่อนำไปใช้ในการตัดสินใจและวินิจฉัยว่าจะดำเนินโครงการในช่วงต่อไปหรือไม่ จะยกเลิกหรือขยายการดำเนินโครงการต่อไป ได้ข้อมูลที่บ่งบอกถึงประสิทธิภาพของการดำเนินโครงการว่าเป็นอย่างไร เป็นแรงจูงใจให้ผู้ปฏิบัติโครงการ เพราะการประเมินโครงการด้วยตนเองจะทำให้ผู้ปฏิบัติงานได้ทราบผลการดำเนินงาน มองเห็นจุดเด่น จุดด้อย และสามารถนำไปใช้ในการปรับปรุงและพัฒนาโครงการให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

ในต่างประเทศ แอนเดอร์สัน และบอล (Anderson and Ball, 1985, pp. 34-35 อ้างอิงใน รัตนะ บัวสนธ์, 2540, หน้า 18-19) ได้อธิบายประโยชน์ของการประเมินโครงการในด้านต่าง ๆ ซึ่งสามารถสรุปได้ดังนี้ 1) ช่วยในการตัดสินใจนำโครงการไปใช้ ได้แก่ การประเมินว่าโครงการที่จัดทำขึ้นนั้น มีความจำเป็นมากน้อย หรือมีความสมเหตุสมผลหรือไม่ ความเป็นไปได้ หรือคุ้มค่ากับเงินทุนค่าใช้จ่ายต่าง ๆ เพียงไร โครงการเป็นที่ต้องการสำหรับกลุ่มเป้าหมายหรือจะได้รับการสนับสนุนแค่ไหน 2) ช่วยในการตัดสินใจเกี่ยวกับการดำเนินโครงการโดยต่อเนื่องต่อไป หรือการขยายโครงการและการรับรองโครงการ ซึ่งได้แก่การประเมินภายหลังโครงการได้ดำเนินการเสร็จสิ้นไปแล้ว (ตามระยะเวลาที่กำหนดไว้) เป็นการประเมินเพื่อจะรู้ว่าโครงการดังกล่าวยังมีความจำเป็นต้องจัดให้อยู่อีกต่อไปหรือไม่ 3) ช่วยตัดสินใจเกี่ยวกับการปรับปรุงโครงการซึ่งเป็นการประเมิน เมื่อโครงการได้มีการนำไปดำเนินการใช้ระยะหนึ่ง หรือเป็นการประเมินในช่วงดำเนินโครงการ ทั้งนี้โดยทำการประเมินเพื่อที่จะปรับปรุงส่วนต่าง ๆ ของโครงการ 4) ทำให้ได้รับข้อเท็จจริงเกี่ยวกับการให้ความสนับสนุนโครงการจากแหล่งต่าง ๆ 5) ทำให้ได้รับข้อเท็จจริงเกี่ยวกับการขัดขวางต่อต้านโครงการจากแหล่งต่าง ๆ หรือกลุ่มคน ซึ่งบางครั้งโครงการดังกล่าวนั้นจะได้รับการขัดขวางต่อต้าน ทำให้การดำเนินโครงการไม่อาจเป็นไปได้โดยสะดวกและวัตถุประสงค์ของโครงการที่กำหนดไว้ว่าจะไม่ได้รับการตอบสนองเท่าที่ควรจะเป็น และ (6) ช่วยให้เกิดความเข้าใจในกระบวนการพื้นฐานต่าง ๆ ได้แก่ พื้นฐานด้านการศึกษา ด้านจิตวิทยา ด้านสังคมวิทยา และด้านเศรษฐกิจ

จากที่ได้กล่าวมาสามารถสรุปได้ว่า การประเมินโครงการมีประโยชน์และมีความสำคัญ ซึ่งเป็นเครื่องมือสำคัญในการบริหารจัดการโครงการ ที่ช่วยให้ได้ข้อมูลสารสนเทศป้อนกลับเพื่อในการตัดสินใจเกี่ยวกับการวางแผนโครงการ ตรวจสอบความพร้อมของทรัพยากรต่าง ๆ ที่จำเป็นในการดำเนินโครงการ ตรวจสอบความเป็นไปได้ในการจัดกิจกรรมต่าง ๆ ทำให้การกำหนดวัตถุประสงค์ของโครงการมีความชัดเจน ช่วยในการตรวจสอบข้อมูลเกี่ยวกับความก้าวหน้า ปัญหา

และอุปสรรคของการดำเนินโครงการ และช่วยให้ข้อมูลเกี่ยวกับความสำเร็จและความล้มเหลวของโครงการเพื่อนำไปใช้ในการตัดสินใจและวินิจฉัยว่าจะดำเนินโครงการในช่วงต่อไปหรือไม่ จะยกเลิกหรือขยายการดำเนินโครงการ

ประเภทของการประเมินโครงการ

มีนักวิชาการได้อธิบายเกี่ยวกับประเภทของการประเมินโครงการไว้อย่างสอดคล้องกัน ซึ่งโดยทั่วไปนั้นนิยมแบ่งประเภทการประเมินโครงการตามเกณฑ์ระยะเวลาที่ประเมิน มีรายละเอียดดังนี้ (พิชิต ฤทธิ์จรูญ, 2562, หน้า 30-31; พิสนุ พงศ์ศรี, 2553, หน้า 90-102; สมคิด พรหมจ้อย, 2552, หน้า 38; สมบัติ สุวรรณพิทักษ์, 2531, หน้า 45-47)

1. การประเมินโครงการก่อนดำเนินการ เป็นการศึกษาประเมินความเป็นไปได้ ก่อนที่เริ่มโครงการใด ๆ โดยอาจทำการศึกษาถึงประสิทธิภาพของปัจจัยนำเข้า ความเหมาะสมของกระบวนการที่คาดว่าจะนำมาใช้ในการบริหารจัดการโครงการ ปัญหา อุปสรรค ความเสี่ยงของโครงการ ตลอดจนผลลัพธ์หรือประสิทธิผลที่คาดว่าจะได้รับ ในขณะเดียวกันนั้นอาจศึกษาผลกระทบที่คาดว่าจะเกิดขึ้นในด้านต่าง ๆ เช่น การประเมินผลกระทบด้านเศรษฐกิจและสังคม การประเมินผลกระทบด้านการเมือง การประเมินผลกระทบด้านเทคโนโลยี การประเมินผลกระทบด้านประชากร และการประเมินผลกระทบด้านนโยบาย

2. การประเมินระหว่างดำเนินการโครงการ เป็นการประเมินผลเพื่อการปรับปรุงเป็นสำคัญ ซึ่งมักจะใช้ประเมินผลระหว่างแผนงานหรือระหว่างพัฒนาโครงการ ผลที่ได้จากการประเมินระหว่างดำเนินการนั้น ลักษณะของการประเมินระหว่างดำเนินโครงการ เป็นการประเมินในระหว่างที่โครงการดำเนินการอยู่ เพื่อหาข้อมูลมาตัดสินใจปรับปรุง เปลี่ยนแปลงการปฏิบัติการ นอกจากนั้นแล้วอาจใช้ในระหว่างดำเนินโครงการ จะช่วยตรวจสอบว่า โครงการได้ดำเนินไปตามแผนของโครงการอย่างไร อาจตรวจสอบความก้าวหน้าของโครงการว่าดำเนินได้ผลเพียงใด

3. การประเมินเมื่อสิ้นสุดโครงการหรือประเมินผลผลิต เป็นการประเมินเมื่อสิ้นสุดโครงการ เป็นการประเมินหลังจากโครงการสิ้นสุดแล้ว เพื่อศึกษาผลการดำเนินโครงการว่ามีประสิทธิภาพ ประสิทธิผลหรือผลทั้งทางตรงและทางอ้อมอย่างไร สารสนเทศที่ได้จึงเน้นใช้ตัดสินใจ เลิก หยุด หรือดำเนินการต่อได้อย่างต่อเนื่อง หรือดำเนินการใหม่ในโอกาสต่อไป

จากการศึกษาแนวคิดเกี่ยวกับการประเมินโครงการทำให้เห็นความสำคัญและประโยชน์ของการประเมินโครงการทั้งระบบซึ่งมีกระบวนการประเมินที่ครอบคลุมทั้งก่อนดำเนินโครงการ ระหว่างดำเนินโครงการ และการประเมินเมื่อสิ้นสุดโครงการ ทำให้การประเมินโครงการได้ข้อมูลสารสนเทศที่ครบถ้วน ครอบคลุมประเด็นการประเมิน สามารถนำไปใช้ในการตัดสินใจหรือตัดสินใจคุณค่าของโครงการได้อย่างมีประสิทธิภาพ และจากการศึกษาเอกสาร ตำรา บทความวิจัย

งานประเมินโครงการต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง พบว่า ในการประเมินโครงการส่วนใหญ่จะมีการประยุกต์ใช้รูปแบบการประเมินซึ่งจะได้กล่าวในหัวข้อต่อไป

แนวคิดเกี่ยวกับรูปแบบการประเมินโครงการ

การศึกษาแนวคิดเกี่ยวกับการประเมินโครงการที่กล่าวไปในหัวข้อข้างต้นนั้นแสดงให้เห็นถึงหลักการและความสำคัญของการประเมินโครงการ นักวิชาการหรือนักประเมินส่วนใหญ่จะประยุกต์ใช้รูปแบบการประเมิน (Evaluation Model) ตามแนวคิดของนักทฤษฎีหลายท่าน ซึ่งแต่ละรูปแบบนั้นจะมีองค์ประกอบของการประเมินแตกต่างกันออกไปตามแนวคิดของนักวิชาการที่ได้คิดค้นหรือพัฒนาขึ้น การประยุกต์ใช้รูปแบบการประเมินนั้นจะส่งผลให้การประเมินโครงการมีแนวทางที่ชัดเจนและเป็นระบบ สะดวกต่อการประเมินโครงการ และมีรูปแบบที่สามารถใช้ในการประเมินโครงการหลายรูปแบบ นักประเมินสามารถเลือกใช้รูปแบบให้สอดคล้องกับบริบทของโครงการได้อย่างเหมาะสม จากที่ผู้ประเมินได้ประมวลเอกสารเกี่ยวกับแนวคิด องค์ประกอบ และงานประเมินที่ประยุกต์ใช้รูปแบบในการประเมินโครงการจากเอกสาร หนังสือ ตำราวิชาการ บทความวิจัยและบทความทางวิชาการ ผู้ประเมินสามารถสรุปสาระสำคัญ มีรายละเอียดดังนี้

ความหมายของรูปแบบการประเมินโครงการ

จากการประมวลเอกสารมีนักวิชาการได้ให้ความหมายของรูปแบบการประเมินโครงการไว้อย่างสอดคล้องกัน ดังที่ พิชิต ฤทธิ์จรูญ (2562, หน้า 47-48) กล่าวว่า รูปแบบการประเมินโครงการ หมายถึง กรอบความคิด วิธีการหรือแนวทางที่เป็นแบบแผนในการประเมินอย่างเป็นระบบ ซึ่งแสดงให้เห็นถึงสิ่งที่ควรประเมิน ขั้นตอน หรือกระบวนการในการประเมิน สิ่งที่มีประเมินควรพิจารณาในเรื่องอะไรบ้าง (What) ในขณะเดียวกันบางรูปแบบอาจมีการเสนอแนะด้วยว่าในการประเมินแต่ละรายการ/แต่ละเรื่องควรพิจารณาหรือตรวจสอบอย่างไร ซึ่งเป็นลักษณะของการเสนอแนะวิธีการ (How) หรือแนวทางในการประเมิน ใกล้เคียงกับแนวคิดของ เศรษฐวิชัย ชโนวรรณ (2564, หน้า 76) ที่กล่าวว่า รูปแบบการประเมิน หมายถึง กรอบความคิด วิธีการ หรือแบบแผนในการประเมินที่แสดงให้เห็นถึงรายการที่ควรประเมินหรือกระบวนการของการประเมินอย่างเป็นระบบ เป็นความเชื่อในระบบความคิด และวิธีการดำเนินงาน หลักการทฤษฎีที่สนับสนุนและให้แนวทางในการประเมินโครงการ อาจจะปรากฏอยู่ในรูปแบบจำลอง แผนภาพ หรือสัญลักษณ์และคำอธิบาย

สอดคล้องกับแนวคิดของ สมคิด พรหมจ้อย (2552, หน้า 49-50) ที่กล่าวว่า รูปแบบการประเมินโครงการ คือ กรอบความคิดหรือแบบแผนในการประเมินที่แสดงให้เห็นถึงรายการที่ควรประเมิน หรือกระบวนการของการประเมิน ในการประเมินโครงการใดโครงการหนึ่งนั้น เราควรพิจารณาประเมินในเรื่องใดบ้าง ในขณะเดียวกันบางรูปแบบอาจจะมีการเสนอแนะด้วยว่า ในการประเมินแต่ละรายการ ควรพิจารณาหรือตรวจสอบอย่างไร ซึ่งเป็นลักษณะการเสนอแนะวิธีการ และยังคงสอดคล้องกับ

แนวคิดของ เยาวดี ราชชัยกุล วิบูลย์ศรี (2556, หน้า 31-34) ที่กล่าวว่า รูปแบบการประเมินโครงการ ใช้เป็นกรอบแนวคิดที่สำคัญเกี่ยวกับการประเมินกระบวนการและวิธีการของโครงการ สามารถนำไปใช้ในการประเมินผลโครงการต่าง ๆ ได้อย่างมีประสิทธิภาพ

จากที่ได้กล่าวมาสามารถสรุปได้ว่า รูปแบบการประเมินโครงการ หมายถึง กรอบความคิดและวิธีการที่เป็นแบบแผนในการนำไปใช้เพื่อประเมินโครงการอย่างเป็นระบบ ซึ่งจะแสดงให้เห็นถึงองค์ประกอบของสิ่งที่ควรประเมิน รวมทั้งขั้นตอนในการประเมิน ทำให้ทราบว่าต้องประเมินอะไร อย่างไร เพื่อให้ได้มาซึ่งสารสนเทศการประเมิน

องค์ประกอบของรูปแบบการประเมินโครงการ

เศรษฐวิชัย ชโนวรรณ (2564, หน้า 77) ได้กล่าวว่า องค์ประกอบของรูปแบบการประเมินประกอบไปด้วยองค์ประกอบต่าง ๆ มีรายละเอียดดังนี้

1. หลักคิดและความเชื่อ ซึ่งผู้เสนอรูปแบบมีหลักคิดและความเชื่อว่าการประเมินไปเพื่อการตัดสินใจคุณค่าของสิ่งที่มุ่งประเมิน หรือการประเมินเป็นกระบวนการที่ต้องดำเนินการอย่างต่อเนื่อง เพื่อเป็นข้อมูลสำหรับการตัดสินใจ การประเมินต้องยึดวัตถุประสงค์หรือการประเมินต้องทำครอบคลุมทั้งระบบของโครงการ แล้วนำมากำหนดเป็นรูปแบบการประเมิน

2. จุดมุ่งหมายของการประเมิน จากหลักคิดและความเชื่อของผู้นำเสนอรูปแบบจะทำให้เกิดจุดมุ่งหมายปลายทางของการประเมิน เช่น เพื่อเป็นการตัดสินใจคุณค่าของสิ่งที่ประเมิน เพื่อเสนอสารสนเทศหรือการตัดสินใจของผู้บริหาร หรือเพื่อเปรียบเทียบผลการดำเนินงานหลังสิ้นสุดโครงการกับผลที่เกิดขึ้น

3. สิ่งที่มีมุ่งประเมิน ในแต่ละรูปแบบจะมีประเด็นหรือรายการที่จะประเมิน เพื่อให้ได้สารสนเทศที่ครอบคลุมความต้องการตามหลักคิดและความเชื่อ

4. ขั้นตอนการประเมิน จะแสดงถึงกระบวนการวิธีในการประเมิน ที่แสดงถึงแนวทางการประเมิน เช่น จะประเมินส่วนใดก่อนหรือหลัง จะประเมินในระยะช่วงเวลาใดของโครงการ ใครมีส่วนในการประเมินบ้าง เมื่อประเมินแล้วจะจัดกระทำกับข้อมูลที่ได้มาอย่างไร จะสรุปและตัดสินใจอย่างไร

ความสำคัญและประโยชน์ของรูปแบบการประเมิน

รูปแบบการประเมินมีความสำคัญและประโยชน์ต่อการประเมินโครงการเป็นอย่างดี จะช่วยให้นักประเมินเห็นแนวทางหรือกรอบความคิดในการประเมินที่มีความรัดกุมน่าเชื่อถือ การเลือกใช้รูปแบบการประเมินต่าง ๆ ที่หลากหลาย จะทำให้เกิดประสบการณ์ในการตัดสินใจเลือกใช้รูปแบบการประเมินได้อย่างเหมาะสมกับสิ่งที่มุ่งประเมิน และช่วยให้การกำหนดวัตถุประสงค์ของการประเมินมีความคมชัดและครอบคลุมประเด็น เนื่องจากรูปแบบการประเมินแต่ละรูปแบบจะมีกรอบความคิดเชิงเหตุผล ดังนั้นการเลือกใช้หรือประยุกต์ใช้รูปแบบการประเมินโครงการใด ส่งผล

ในการกำหนดวัตถุประสงค์ของการประเมินให้สอดคล้องกับรูปแบบนั้นเช่นกัน ทำให้กำหนดวัตถุประสงค์ได้อย่างชัดเจนครอบคลุมและสมเหตุสมผล และยังช่วยให้กำหนดตัวแปรหรือประเด็นสำคัญในการประเมินได้อย่างชัดเจน จนทำให้ผลงานการประเมินมีความเป็นระบบ มีความครอบคลุม เป็นที่ยอมรับ และสื่อความหมายได้ชัดเจน (พิสนุ พงศรี, 2553, หน้า 16-28; ศูนย์ทดสอบและประเมินเพื่อพัฒนาการศึกษาและวิชาชีพ, ม.ป.ป., สื่อออนไลน์)

ประเภทของรูปแบบการประเมิน

ดังที่ได้กล่าวไปแล้วว่ารูปแบบการประเมินเป็นกรอบหรือแนวความคิดที่สำคัญที่แสดงให้เห็นถึงกระบวนการหรือรายการประเมินมีความแตกต่างกัน ขึ้นอยู่กับข้อตกลงเบื้องต้น ซึ่งนักวิชาการทางด้านการศึกษาได้เสนอกรอบความคิดให้นักประเมินได้เลือกใช้มีอยู่หลากหลายรูปแบบจากแหล่งข้อมูลเอกสารต่าง ๆ นั้น โดยทั่วไปนิยมแบ่งออกเป็น 3 กลุ่ม ตามจุดมุ่งหมายปลายทางของการประเมิน มีรายละเอียดดังนี้ (ศูนย์ทดสอบและประเมินเพื่อพัฒนาการศึกษาและวิชาชีพ, ม.ป.ป., สื่อออนไลน์; สมคิด พรหมจ้อย, 2552, หน้า 49-50)

1. รูปแบบการประเมินที่เน้นจุดมุ่งหมาย (Objective Based Model) เป็นรูปแบบที่เน้นการตรวจสอบผลที่คาดหวังได้เกิดขึ้นหรือไม่ หรือประเมินโดยตรวจสอบผลที่ระบุไว้ในจุดมุ่งหมาย กับผลที่เกิดจากการปฏิบัติงานโครงการว่าบรรลุจุดมุ่งหมายที่กำหนดไว้หรือไม่ เช่น รูปแบบการประเมินของไทเลอร์ (Ralph W. Tyler) ครอนบาค (Cronbach) และเคิร์กแพทริก (Kirkpatrick)
2. รูปแบบการประเมินที่เน้นการตัดสินคุณค่า (Judgmental Evaluation Model) เป็นรูปแบบการประเมินที่มีจุดมุ่งหมายเพื่อให้ได้มาซึ่งข้อมูลสารสนเทศสำหรับกำหนดและวินิจฉัยคุณค่าของโครงการนั้น ๆ เช่น รูปแบบการประเมินของสเตค (Stake) สคริฟเวน (Scriven) และโพรวัส (Provus)
3. รูปแบบการประเมินที่เน้นการตัดสินใจ (Decision-Oriented Evaluation Model) เป็นรูปแบบการประเมินที่มีจุดมุ่งหมายเพื่อให้ได้มาซึ่งข้อมูลและข่าวสารต่าง ๆ เพื่อช่วยให้ผู้บริหารในการตัดสินใจเลือกทางเลือกต่าง ๆ ได้อย่างถูกต้อง เช่น รูปแบบการประเมินของเวลช์ (Welch) สตัฟเฟิลบีม (Stufflebeam) และอัลคิน (Alkin)

รูปแบบการประเมินที่ใช้ในการประเมินโครงการ

จากแนวคิดเกี่ยวกับประเภทของรูปแบบการประเมินตามจุดมุ่งหมายปลายทางของนักวิชาการและแหล่งข้อมูลที่ได้กล่าวไปข้างต้นนั้น ผู้ประเมินได้ศึกษาแนวคิดเกี่ยวกับรูปแบบการประเมินของไทเลอร์ (Tyler) รูปแบบของสเตค (Stake) และรูปแบบการประเมินของสตัฟเฟิลบีม (Stufflebeam) เป็นไปตามลำดับพัฒนาการที่นักวิชาการได้สร้างหรือพัฒนาต่อยอด โดยแต่รูปแบบมีจุดเน้นการประเมินที่สอดคล้องและแตกต่างกัน เป็นรูปแบบที่มีความเหมาะสมและใช้ใน

การประเมินโครงการหรือประเมินหลักสูตรกันอย่างแพร่หลาย มีความเหมาะสมสำหรับที่จะนำไปประยุกต์ในการประเมินโครงการครั้งนี้ มีสาระสำคัญดังนี้

รูปแบบการประเมินของไทเลอร์ (Tyler)

รูปแบบการประเมินของไทเลอร์ (Tyler) เป็นรูปแบบพื้นฐานของการนำไปประยุกต์ใช้ในการประเมินต่าง ๆ ถือเป็นรูปแบบแรกที่เกิดขึ้น โดยมีนักวิชาการได้อธิบายแนวคิดเกี่ยวกับรูปแบบการประเมินและการประยุกต์ใช้รูปแบบไว้อย่างชัดเจนและสอดคล้องกัน (เยวดี ราชชัยกุล วิบูลย์ศรี, 2556, หน้า 30-32; เศรษฐวิชัย ชโนวรรณ, 2564, หน้า 89-91) สรุปได้ดังนี้

แนวคิดทางการประเมินของไทเลอร์ (1967) เป็นแนวคิดของการประเมินในระดับชั้นเรียน ซึ่งไทเลอร์มีความเห็นว่าการประเมินคือการเปรียบเทียบพฤติกรรมเฉพาะอย่าง (Performance) กับ จุดมุ่งหมายเชิงพฤติกรรมที่วางไว้ โดยมีความเชื่อว่าจุดมุ่งหมายที่ตั้งไว้อย่างชัดเจน รัดกุม และจำเพาะเจาะจงแล้ว จะเป็นแนวทางช่วยในการประเมินได้เป็นอย่างดีในภายหลัง จากคำจำกัดความของการประเมินดังกล่าวแล้วนี้จะเห็นได้ว่า มีแนวความคิดเห็นว่า โครงการจะประสบผลสำเร็จหรือไม่ ดูได้จากผลผลิตของโครงการว่าตรงตามจุดมุ่งหมายที่ตั้งไว้แต่แรกหรือไม่เท่านั้น แนวความคิดในลักษณะดังกล่าวนี้เรียกว่า แบบจำลองที่ยึดความสำเร็จของจุดมุ่งหมายเป็นหลัก (Goal Attainment Model) โดยกระบวนการดังกล่าว มีขั้นตอนดังนี้

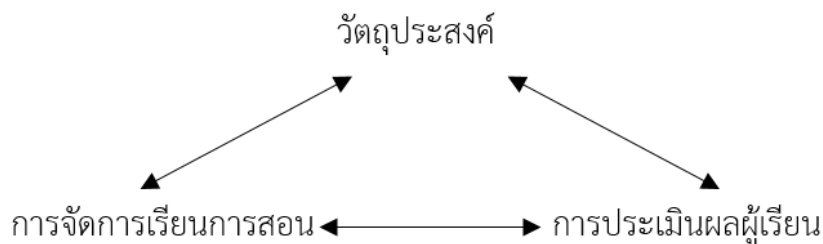
ขั้นตอนที่ 1 ระบุหรือกำหนดวัตถุประสงค์ให้ชัดเจนลงไปว่าเมื่อสิ้นสุดการจัดการเรียนการสอนแล้ว ผู้เรียนควรเกิดพฤติกรรมใดหรือสามารถทำอะไรได้บ้าง

ขั้นตอนที่ 2 ระบุว่ามีความจำเป็นอะไรบ้างที่ผู้เรียนต้องเรียนรู้ หรือมีสาระใดบ้างที่ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้แล้ว จะก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมไปตามวัตถุประสงค์ที่ระบุไว้

ขั้นตอนที่ 3 หารูปแบบหรือวิธีการจัดการเรียนการสอนที่เหมาะสมกับเนื้อหาสาระ ซึ่งผู้เรียนจะต้องเรียนรู้

ขั้นตอนที่ 4 หามาตรการในการตรวจสอบหลังสิ้นสุดการจัดการเรียนการสอนว่าผู้เรียนได้เกิดการเรียนรู้และบรรลุวัตถุประสงค์ตามที่กำหนดไว้

ต่อมาไทเลอร์ได้สร้างวงจรของวัตถุประสงค์ในการจัดการเรียนการสอนและการประเมินผลขึ้น ซึ่งเขียนเป็นโมเดลพื้นฐาน รายละเอียดดังภาพ

ภาพ 2 รูปแบบการประเมินของไทเลอร์ (Tyler)

ที่มา: เยาวดี ราชชัยกุล วิบูลย์ศรี, 2556, หน้า 31

พิสนุ พงศ์ศรี (2553, หน้า 128-130) ยังได้อธิบายเกี่ยวกับแนวคิดการประเมินของไทเลอร์ สามารถสรุปได้ว่า ในการประเมินโครงการใด ๆ ก็ตาม โดยทั่วไปแล้วต้องคำนึงถึงวัตถุประสงค์โครงการนั้น ๆ เสมอ เพียงแต่ถ้ามีการใช้รูปแบบการประเมินวัตถุประสงค์โครงการส่วนใหญ่มักจะกลายเป็นตัวชี้วัดของประเด็นการประเมินต่าง ๆ ของรูปแบบการประเมินที่ใช้ แต่หากจะยึดเฉพาะวัตถุประสงค์โครงการแล้ว ประเด็นการประเมิน วัตถุประสงค์โครงการที่มีขนาดใหญ่พอก็อาจจะกำหนดให้เป็นประเด็นการประเมิน จากนั้นวัตถุประสงค์ย่อย ๆ มักจะนำมากำหนดให้เป็นตัวชี้วัดในทางปฏิบัติแล้วหากผู้ประเมินประสงค์จะใช้รูปแบบของไทเลอร์นี้ย่อมทำได้ เนื่องจากเป็นรูปแบบการประเมินที่ยึดวัตถุประสงค์อยู่ด้วยเช่นกัน ซึ่งที่รู้จักกันแพร่หลายมากที่สุดเพราะเป็นรูปแบบเก่าแก่ดั้งเดิมรูปแบบแรก รูปแบบยึดวัตถุประสงค์หรือยึดจุดมุ่งหมายของไทเลอร์ ยังมีใช้รูปแบบสำหรับประเมินโครงการโดยตรงเหมือนรูปแบบอื่น ๆ ซึ่งรูปแบบของไทเลอร์เหมาะสำหรับการประเมินสรุปผลรวมหลังการดำเนินงานโครงการสิ้นสุดแล้ว ว่าได้ผลการดำเนินงานโครงการเป็นไปตามวัตถุประสงค์หรือไม่ ดังนั้นก่อนประเมินโครงการควรตรวจสอบความเป็นไปได้ของวัตถุประสงค์โครงการ เพื่อให้วัตถุประสงค์ของโครงการซึ่งเป็นเกณฑ์เปรียบเทียบในการบรรลุวัตถุประสงค์มีความถูกต้อง สมบูรณ์ครบถ้วนและมีคุณค่ามากที่สุด ด้วยการตรวจสอบคุณค่าของเป้าหมายหรือวัตถุประสงค์ของโครงการ และศึกษาวิเคราะห์เนื้อหาสาระหรือบันทึกข้อมูลต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องเพื่อให้เกิดความมั่นใจและได้ทราบถึงวิธีการที่จะทำให้บรรลุวัตถุประสงค์

จากการที่ได้กล่าวมาสรุปได้ว่า รูปแบบการประเมินของไทเลอร์ (1967) นั้น มุ่งเน้นการประเมินความสำเร็จของโครงการ ด้วยการตรวจสอบผลผลิตของโครงการว่าเป็นไปตามจุดมุ่งหมายของโครงการที่ตั้งไว้หรือไม่ เป็นการตรวจสอบคุณค่าของเป้าหมายหรือวัตถุประสงค์ของโครงการและการศึกษาวิเคราะห์เนื้อหาสาระหรือบันทึกข้อมูลต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องเพื่อให้เกิดความมั่นใจและได้ทราบถึงวิธีการที่จะทำให้บรรลุวัตถุประสงค์ไว้

รูปแบบการประเมินของสเตค (Stake)

รูปแบบการประเมินของสเตค (Stake) นั้น เป็นรูปแบบที่พัฒนาต่อยอดจากรูปแบบการประเมินของไทเลอร์ ซึ่งมีนักวิชาการได้อธิบายแนวคิดเกี่ยวกับรูปแบบการประเมินและการประยุกต์ใช้รูปแบบไว้อย่างสอดคล้องกัน สามารถสรุปสาระสำคัญ นำเสนอได้ดังนี้ (เยาวดี ราชชัยกุล วิบูลย์ศรี, 2556, หน้า 39-44; สมคิด พรหมจ้อย, 2552, หน้า 39-44)

ในการประเมินของสเตค (1967) นั้นได้เสนอรูปแบบการประเมิน ซึ่งตามโครงสร้างของรูปแบบการประเมินได้จำแนกข้อมูลการประเมินออกเป็น 2 ส่วน คือ เมตริกบรรยาย (Description Matric) และเมตริกการตัดสินคุณค่า (Judgement Matric) และได้เสนอว่าก่อนบรรยาย หรือตัดสินคุณค่าของโครงการใด ๆ นักประเมินควรทำการวิเคราะห์หลักการและเหตุผลของโครงการนั้น ๆ ด้วยการประเมินโครงการตามแนวคิดของสเตค ผู้ประเมินจะต้องรวบรวมข้อมูลที่แท้จริงให้ได้ เนื่องจากแหล่งข้อมูลมีมากมาย และมีวิธีการเก็บข้อมูลที่หลากหลายวิธี ข้อมูลที่ต้องการคือข้อมูลที่นำมาใช้เพื่อการอธิบาย และการตัดสินใจ ตามรูปแบบการประเมินนี้ ได้จำแนกสิ่งที่จะต้องพิจารณาในการประเมินออกเป็น 3 ส่วน คือ

1. สิ่งนำหรือปัจจัยเบื้องต้น (Antecedence) หมายถึง สภาพเงื่อนไขหรือปัจจัยต่าง ๆ ในการดำเนินโครงการ
2. กระบวนการหรือการปฏิบัติ (Transactions) หมายถึง กิจกรรมดำเนินการที่ปฏิบัติตามวัตถุประสงค์ หรือเป้าหมายของงานในโครงการนั้น ๆ เช่น การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนสำหรับครูและนักเรียน
3. ผลลัพธ์หรือผลการดำเนินงาน (Outcome) หมายถึง ผลที่เกิดขึ้นจากการที่มีภาวะของการกระทำโครงการ เช่น ในเรื่องของการจัดการเรียนการสอน ผลผลิตที่คาดหวัง หมายถึง การที่นักเรียนเกิดการเรียนรู้ มีทัศนคติที่ดี มีความสามารถ มีทักษะ

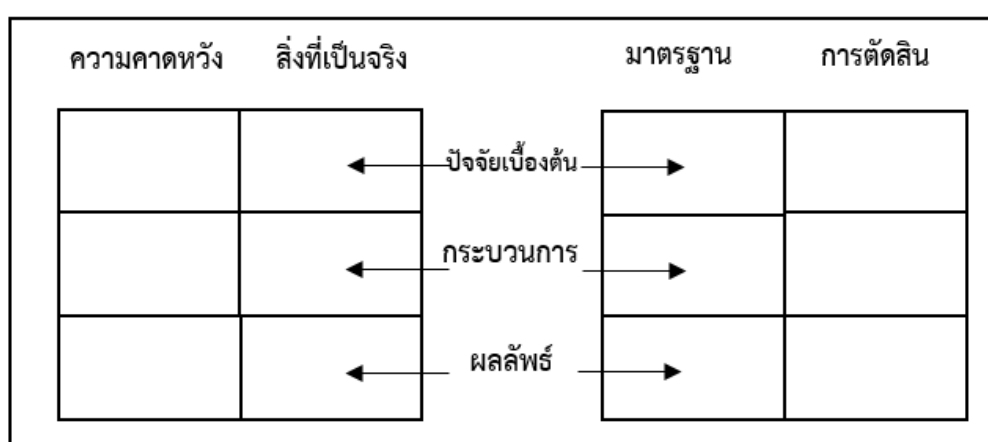
ซึ่งสเตคได้เสนอวิธีการการประเมินในรูปของเมตริก 2 ประเภท คือ การบรรยาย (Descriptive) และการตัดสินคุณค่า (Judgment) มีรายละเอียดดังต่อไปนี้

ในภาคการบรรยายนั้น ผู้เชี่ยวชาญหรือผู้ประเมินจะต้องหาข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับโครงการให้ได้มากที่สุดประกอบด้วย 2 ส่วน ดังนี้

1. เป้าหมายหรือความคาดหวัง (Goals) เป้าหมายที่ครอบคลุมนโยบายทั้งหมด สำหรับการประเมินการศึกษาไม่ควรจะสนใจเป้าหมายเฉพาะในแง่พฤติกรรมของผู้เรียนเพียงอย่างเดียว ต้องคำนึงถึงองค์ประกอบอื่น ๆ ด้วย
2. สิ่งที่เป็นจริงหรือสังเกตได้ (Observations) เป็นสิ่งที่เกิดขึ้นจริงในสภาพความเป็นจริง

ในภาคการตัดสินใจคุณค่า เป็นส่วนที่จะตัดสินว่า โครงการประสบความสำเร็จหรือไม่เพียงใด นักประเมินต้องพยายามศึกษาดูว่ามาตรฐานอะไรบ้างที่เหมาะสมในการที่จะนำมาเปรียบเทียบ เพื่อช่วยในการตัดสินใจโดยทั่ว ๆ ไป เกณฑ์ที่ใช้มี 2 ชนิด ดังนี้

1. เกณฑ์สัมบูรณ์ (Absolute Criterion) เป็นเกณฑ์ที่เราตั้งไว้ อาจจะมีเกิดขึ้นก่อน โดยมีความเป็นอิสระจากพฤติกรรมของกลุ่ม
2. เกณฑ์สัมพัทธ์ (Relative Criterion) เป็นเกณฑ์ที่ได้มาจากพฤติกรรมของกลุ่ม รายละเอียดดังภาพ

ภาพ 3 รูปแบบการประเมินของสเตค (Stake)

ที่มา: สมคิด พรหมจ้อย, 2552, หน้า 54

จากที่ได้กล่าวมาสรุปได้ว่า รูปแบบการประเมินของสเตค (1967) มุ่งเน้นการตามสภาพจริงที่เกิดขึ้น เน้นการนำเสนอเชิงบรรยายหรือพรรณนา โดยแบ่งการประเมิน 3 ส่วน ประกอบด้วยรายองค์ประกอบดังนี้

1. สิ่งนำหรือปัจจัยเบื้องต้น (Antecedence) หมายถึง สภาพเงื่อนไขหรือปัจจัยต่าง ๆ ในการดำเนินโครงการ
2. กระบวนการหรือการปฏิบัติ (Transactions) หมายถึง กิจกรรมที่ปฏิบัติตามวัตถุประสงค์หรือเป้าหมายของงานในโครงการนั้น ๆ
3. ผลลัพธ์หรือผลการดำเนินงาน (Outcome) หมายถึง ผลที่เกิดขึ้นหลังจากการกระทำโครงการ เป็นผลผลิตที่คาดหวังหลังจากดำเนินโครงการเสร็จเรียบร้อยแล้ว

รูปแบบการประเมินของสตัฟเฟิลบีม (Stufflebeam)

รูปแบบการประเมินของสตัฟเฟิลบีม (Stufflebeam) นั้น มีนักวิชาการได้อธิบายแนวคิดเกี่ยวกับรูปแบบการประเมินของสตัฟเฟิลบีมไว้อย่างสอดคล้องกัน ดังนี้ (พิชิต ฤทธิจักรูญ, 2562, หน้า 67-68; พิสนุ พงศ์ศรี, 2553, หน้า 30; สมหวัง พิธิยานุวัฒน์, 2553, หน้า 168)

แนวคิดการประเมินของสตัฟเฟิลบีม (1971) หรือที่นิยมเรียกว่า “CIPP Model” ซึ่งเป็นรูปแบบการประเมินที่ระบบแบบแผนอย่างชัดเจนโดยยึดหลักของการวิเคราะห์ระบบ สามารถนำไปใช้ในการประเมินโครงการได้อย่างกว้างขวาง โดยจำแนกการตัดสินใจไว้ 4 ประเภท สามารถสรุปได้ดังนี้

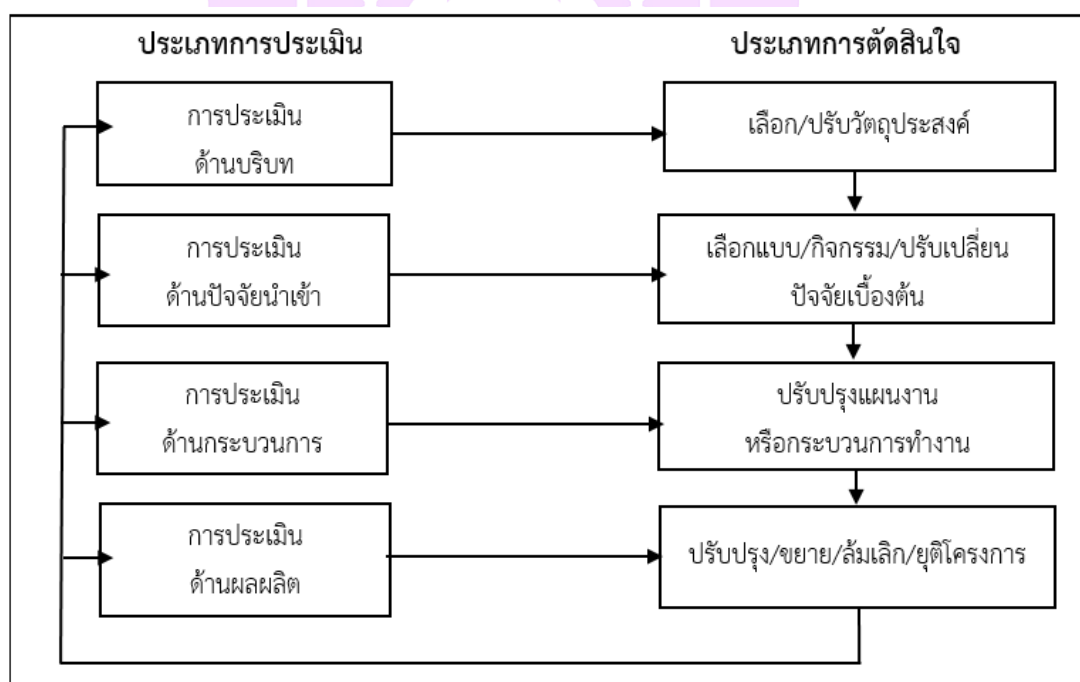
1. การประเมินผลด้านบริบท (Context Evaluation) เป็นการประเมินที่มีจุดมุ่งหมายเพื่อให้ได้สารสนเทศสำหรับการตัดสินใจในการกำหนดวัตถุประสงค์ และวิธีดำเนินโครงการ เป็นการประเมินเกี่ยวกับความต้องการของบุคคลและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง โอกาสหรือความเป็นไปได้ของโครงการ สภาพแวดล้อมต่าง ๆ เช่น เศรษฐกิจ สังคม นโยบาย หรือปัญหาอุปสรรคต่าง ๆ เพื่อประกอบการพิจารณาตัดสินใจในการกำหนดและจัดลำดับตามความสำคัญของวัตถุประสงค์ โครงการและผลลัพธ์ที่จะได้ พร้อมทั้งวิธีดำเนินงาน

2. การประเมินปัจจัยนำเข้า (Input Evaluation) เป็นการประเมินเพื่อให้ได้สารสนเทศสำหรับการตัดสินใจเกี่ยวกับวิธีการและกลวิธีดำเนินโครงการ เป็นการตรวจสอบความพร้อมของปัจจัยเบื้องต้นต่าง ๆ เช่น บุคลากร งบประมาณ วัสดุ อุปกรณ์ สถานที่ เป็นการประเมินเพื่อมุ่งเน้นว่าปัจจัยพร้อมมูลที่จะดำเนินการหรือไม่ ผลการประเมินในขั้นนี้จะช่วยให้ข้อมูลที่จะตัดสินใจได้ว่าควรตั้งวัตถุประสงค์ปฏิบัติอย่างไร และช่วยตัดสินใจเกี่ยวกับการคัดเลือก การวางแผน การกำหนดวิธีการให้มีความเหมาะสมกับเป้าหมายของโครงการ ตลอดจนการให้ข้อเสนอแนะที่จำเป็น ในการตัดสินใจที่เกี่ยวกับการจะใช้ปัจจัยอะไรบ้างจากแหล่งไหน และควรจะใช้อย่างไร จึงจะทำให้โครงการนั้นบรรลุตามจุดมุ่งหมาย การประเมินปัจจัยนำเข้าต้องเริ่มก่อนที่จะดำเนินโครงการ ใกล้เคียงกับการประเมินบริบท

3. การประเมินผลกระบวนการ (Process evaluation) เป็นการประเมินเพื่อให้ได้สารสนเทศสำหรับการตัดสินใจเกี่ยวกับการนำโครงการไปปฏิบัติเพื่อให้เกิดผลสำเร็จ เป็นการประเมินขณะที่นำโครงการไปปฏิบัติ หรือประเมินความก้าวหน้า จุดเด่น จุดด้อยของโครงการ รวมทั้งปัญหาและอุปสรรคในการดำเนินโครงการ จุดมุ่งหมายของการประเมินผลกระบวนการจำแนกได้เป็น 3 ประการ ดังนี้ 1) เพื่อระบุความก้าวหน้าในการดำเนินงานเพียงใด เป็นไปตามคาดหวังหรือไม่ 2) เพื่อระบุว่ามียุทธศาสตร์ ปัญหา หรือข้อบกพร่องเกี่ยวกับวิธีดำเนินการอะไรบ้าง โดยเฉพาะปัจจัยต่าง ๆ ของกระบวนการดำเนินงานที่ได้กำหนดไว้ในแบบแผนของโครงการ และ 3) เพื่อรวบรวมข้อมูลสารสนเทศสำหรับผู้ตัดสินใจในการวางแผนงาน

4. การประเมินผลผลิต (Product evaluation) เป็นการประเมินเพื่อให้ได้สารสนเทศสำหรับการตัดสินใจเกี่ยวกับอนาคตของโครงการ ซึ่งเป็นการประเมินผลหลังจากการดำเนินโครงการสิ้นสุด การประเมินในลักษณะนี้จะเป็นการเปรียบเทียบระหว่างผลงานที่เกิดขึ้นกับเกณฑ์หรือมาตรฐาน หรือวัตถุประสงค์ที่ได้กำหนดไว้ เพื่อตรวจสอบประสิทธิภาพและประสิทธิผลของโครงการ โดยมุ่งตอบคำถามว่า โครงการประสบความสำเร็จตามแผนหรือไม่ วิธีการประเมินในขั้นนี้จึงเป็นการเปรียบเทียบระหว่างผลที่ได้จริงกับผลที่คาดหวังว่าจะได้จากโครงการ การประเมินผลผลิตจะช่วยให้ผู้บริหารโครงการสามารถตัดสินใจได้ว่า ควรดำเนินการต่อไป ยกเลิก ปรับปรุง แก้ไข หรือเปลี่ยนแปลงจุดหมายใหม่

จากแนวคิดรูปแบบการประเมินของสตัฟเฟิลบีม (Stufflebeam) หรือ “CIPP Model” สามารถแสดงความสัมพันธ์ระหว่างประเภทการประเมินและประเภทการตัดสินใจ รายละเอียดดังภาพ

ภาพ 4 ความสัมพันธ์ระหว่างรูปแบบการประเมินกับประเภทของการตัดสินใจ

ที่มา: สมหวัง พิธิยานุวัฒน์, 2553, หน้า 168

จากที่ได้กล่าวมาสามารถสรุปได้ว่า รูปแบบการประเมินของสตัฟเฟิลบีม (Stufflebeam) หรือ “CIPP Model” มีองค์ประกอบของการประเมิน 4 ด้าน รายละเอียดดังนี้

1. การประเมินบริบท หมายถึง การศึกษาและตรวจสอบและตัดสินเกี่ยวกับสภาพแวดล้อมที่เกี่ยวข้องกับโครงการ ได้แก่ การประเมินเกี่ยวกับความต้องการของบุคคลและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง โอกาสหรือความเป็นไปได้ของโครงการ สภาพแวดล้อมต่าง ๆ เช่น เศรษฐกิจ สังคม นโยบาย หรือ ปัญหาอุปสรรคต่าง ๆ และความเหมาะสมของวัตถุประสงค์โครงการ

2. การประเมินปัจจัยนำเข้า หมายถึง การศึกษาและตรวจสอบทรัพยากรและวิธีการที่จะดำเนินโครงการ ได้แก่ ระดับความเหมาะสมของหลักสูตรฝึกอบรม การประเมินความเหมาะสมของทรัพยากร วัสดุอุปกรณ์ เครื่องมือ สถานที่ และงบประมาณ

3. การประเมินกระบวนการ หมายถึง การศึกษาและตรวจสอบวิธีการดำเนินงานโครงการ ได้แก่ ความเหมาะสมในการจัดกิจกรรมและการกำกับติดตามความก้าวหน้าของโครงการ

4. การประเมินผลผลิต หมายถึง การศึกษาและตรวจสอบผลที่ได้จากโครงการ ได้แก่ ผลงานที่เกิดขึ้นจากโครงการ และผลสำเร็จของโครงการตามแผนโดยเทียบกับเกณฑ์ที่กำหนดไว้

การสังเคราะห์องค์ประกอบของรูปแบบการประเมิน

จากการประมวลเอกสารที่เกี่ยวข้องกับรูปแบบการประเมินโครงการทั้ง 3 รูปแบบนั้นมีทั้งส่วนที่สอดคล้องและแตกต่างกัน โดยรูปแบบการประเมินของสตีฟเฟิลบีม จะมีการประเมินทั้งก่อนดำเนินการไปจนเสร็จสิ้นโครงการ โดยดำเนินการประเมินบริบท และปัจจัยนำเข้ก่อนเริ่มโครงการ ประเมินกระบวนการ ระหว่างดำเนินโครงการ และประเมินผลผลิต เมื่อสิ้นสุดโครงการ (พิสนุ พองศรี, 2553, หน้า 31) เช่นเดียวกับรูปแบบการประเมินของสเตค ที่เน้นการประเมินเมื่อก่อนดำเนินโครงการ ระหว่างดำเนินโครงการ และหลังดำเนินโครงการ (พิชิต ฤทธิ์จรูญ, 2562, หน้า 64) แต่รูปแบบการประเมินของไทเลอร์ นั้นเป็นรูปแบบที่เน้นการประเมินผลสรุปรวมหลังดำเนินโครงการ สิ้นสุดลงแล้ว (พิชิต ฤทธิ์จรูญ, 2562, หน้า 52) สามารถสังเคราะห์องค์ประกอบของรูปแบบการประเมินได้ดังตาราง

ตาราง 3 แสดงการสังเคราะห์องค์ประกอบของรูปแบบการประเมิน

ระยะเวลา	องค์ประกอบในรูปแบบการประเมิน		
	สตัฟเฟิลบีม (Stufflebeam)	สเตค (Stake)	ไทเลอร์ (Tyler)
ก่อนดำเนินโครงการ	1. บริบท 2. ปัจจัยนำเข้า	- 1. ปัจจัยเบื้องต้น	- -
ระหว่างดำเนินโครงการ	3. กระบวนการ	2. กระบวนการ	-
หลังดำเนินโครงการ	4. ผลผลิต - - -	- - - 3. ผลลัพธ์	1. ผลการบรรลุ วัตถุประสงค์ 2. วิเคราะห์เนื้อหาสาระ เอกสาร -

จากตาราง 3 ที่ได้กล่าวไปข้างต้น ผู้ประเมินได้สังเคราะห์องค์ประกอบรูปแบบการประเมิน ทั้ง 3 รูปแบบ ซึ่งมีองค์ประกอบที่สอดคล้องกันและแตกต่างกัน โดยส่วนที่มีความสอดคล้องกัน ผู้ประเมินได้สังเคราะห์รวมกันเพื่อใช้เป็นรูปแบบการประเมินโครงการในลักษณะรูปแบบผสมผสาน และเพื่อให้มีความครอบคลุมการประเมินโครงการทั้งระบบ สามารถสรุปองค์ประกอบของรูปแบบการประเมินได้ดังนี้ 1) การประเมินกระบวนการดำเนินงานโครงการ ประกอบด้วย 1.1) ด้านบริบท 1.2) ด้านปัจจัยนำเข้า 1.3) ด้านกระบวนการ และ 1.4) ด้านผลผลิต 2) การประเมินผลลัพธ์ของโครงการ และ 3) การประเมินการบรรลุวัตถุประสงค์ของโครงการ

งานประเมินโครงการที่เกี่ยวข้อง

จากการประมวลเอกสารงานประเมินโครงการที่เกี่ยวข้องกับการประยุกต์ใช้รูปแบบการประเมิน และงานประเมินโครงการศูนย์ฝึกอาชีพชุมชน ซึ่งงานประเมินส่วนใหญ่นิยมใช้รูปแบบการประเมินของสตัฟเฟิลบีม (Stufflebeam) และยังมีการประยุกต์ใช้รูปแบบสเตค (Stake) และรูปแบบของไทเลอร์ (Tyler) ด้วยเช่นกัน มีข้อค้นพบที่น่าสนใจและวิธีการออกแบบแผนการประเมินโครงการ ซึ่งผู้ประเมินสามารถสรุปสาระสำคัญ ดังนี้

งานประเมินที่ใช้รูปแบบของสตัฟเฟิลบีม (Stufflebeam)

การประเมินโครงการด้วยรูปแบบการประเมินของสตัฟเฟิลบีมนั้นเป็นรูปแบบการประเมินที่นิยมใช้ในการประเมินโครงการในหลายสาขาวิชา ส่วนงานประเมินโครงการทางการศึกษานั้น ดังเช่น กิรติ พรหมนรา (2564) ได้ประเมินโครงการด้านการจัดการทักษะอาชีพและทักษะชีวิตในศตวรรษที่ 21 ของโรงเรียนบ้านฉลอง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจังหวัดภูเก็ต โดยประยุกต์ใช้ CIPP Model กลุ่มเป้าหมาย คือ ผู้บริหารสถานศึกษา ครูฯ คณะกรรมการสถานศึกษา และนักเรียน จำนวน 619 คน ผลการประเมิน พบว่า 1) ด้านบริบทโดยภาพรวมมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก 2) ด้านปัจจัยนำเข้า โดยภาพรวมมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก 3) ด้านกระบวนการ โดยภาพรวมมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด และ 4) ด้านผลผลิต โดยทดสอบด้านทักษะอาชีพทักษะชีวิตในศตวรรษที่ 21 และการนำแนวทางทฤษฎีของเศรษฐกิจพอเพียงไปใช้ในชีวิตประจำวัน นักเรียนได้คะแนนหลังอบรมสูงกว่าก่อนอบรม มีความพึงพอใจต่อโครงการโดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก

งานประเมินโครงการส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมนักเรียนในโรงเรียนคุณธรรม ของ วรัชยา ประจํา (2564) โดยประยุกต์ใช้ CIPP Model กลุ่มเป้าหมาย ประกอบด้วย ครู นักเรียน ผู้ปกครอง คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน และผู้นำชุมชน เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ได้แก่ แบบสอบถามและแบบสังเกตพฤติกรรม ชนิดมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ พบว่า ผลการประเมินด้านต่าง ๆ รวมทั้งความพึงพอใจ โดยรวมอยู่ในระดับ มาก ถึง มากที่สุด

เยาวนาตร อินทร์สำเภา (2566) ได้ประเมินโครงการพัฒนาทักษะอาชีพและส่งเสริมการสร้างรายได้ให้แก่เยาวชนในวัยเรียนของสถานศึกษาในตำบลดอนฉิมพลี อำเภอบางน้ำเปรี้ยว จังหวัดฉะเชิงเทรา มีวัตถุประสงค์เพื่อประเมินโครงการและศึกษาแนวทางในการพัฒนาโครงการพัฒนาทักษะอาชีพและส่งเสริมการสร้างรายได้ โดยประยุกต์ใช้ CIPP Model เครื่องมือที่ใช้ ได้แก่ 1)แบบสอบถาม 2) แบบตรวจสอบรายการ และ 3) แบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง ผลการประเมิน พบว่า ด้านบริบท ด้านปัจจัยนำเข้า ด้านกระบวนการภาพรวมอยู่ในระดับมาก ส่วนด้านผลผลิต มีผลผลิตเป็นไปตามเป้าหมายที่กำหนดทุกข้อ

เข้ม ขอบกิตต์วรกุล (2560) ได้ประเมินโครงการส่งเสริมนิสัยรักการอ่านโรงเรียนอมก๋อยวิทยาคม จังหวัดเชียงใหม่ มีวัตถุประสงค์เพื่อประเมินบริบท ปัจจัยนำเข้า กระบวนการดำเนินการ และผลการดำเนินการโครงการ โดยเก็บรวบรวมข้อมูลจากผู้บริหารสถานศึกษา ครูผู้สอน ประธานคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ประธานเครือข่ายผู้ปกครองนักเรียน คณะกรรมการนักเรียน ตัวแทนผู้ปกครองทุกระดับชั้น นักเรียนที่เป็นหัวหน้าห้อง จำนวน 133 คน เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ได้แก่ แบบสอบถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ ผลการประเมิน พบว่า

โดยรวมทั้งด้านบริบท ด้านปัจจัยนำเข้า ด้านกระบวนการ และด้านผลการดำเนินการอยู่ในระดับมากที่สุดกว่าเกณฑ์ที่กำหนดไว้

ปรีชา ผลชมภู (2564) ได้ประเมินโครงการขับเคลื่อนกระบวนการเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงสู่การปฏิบัติในสถานศึกษา กลุ่มโซนกรุงเทพเหนือ สังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยกรุงเทพมหานคร มีวัตถุประสงค์เพื่อประเมินโครงการขับเคลื่อนกระบวนการเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงสู่การปฏิบัติในสถานศึกษา กลุ่มผู้ให้ข้อมูล ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา ครู ผู้เรียน จำนวน 384 คน เครื่องมือที่ใช้ คือ แบบสอบถามชนิดมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ ผลการประเมิน พบว่า การประเมินโครงการด้านต่าง ๆ ได้แก่ 1) ด้านบริบท (Context) 2) ด้านปัจจัยนำเข้า (Input) 3) ด้านกระบวนการ (Process) 4) ด้านผลผลิต (Product) 5) ด้านผลกระทบ (Impact) โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง ถึง มาก

วิทยา ต้นยืนยง (2565) ได้ประเมินโครงการฝึกอบรมวิชาชีพ ของศูนย์ฝึกอบรมวิชาชีพ อำเภอยะรัง ที่วิทยาลัยอาชีวศึกษาปัตตานีเป็นผู้ดำเนินการ โดยประยุกต์ใช้ CIPP Model กลุ่มตัวอย่าง คือ คณะกรรมการวิทยาลัยฯ คณะกรรมการบริหารสถานศึกษา และคณะกรรมการศูนย์ฝึกอบรมฯ จำนวน 44 คน และผู้เข้าร่วมโครงการ จำนวน 265 คน ผลการประเมิน พบว่า ด้านบริบท ด้านปัจจัยนำเข้า และด้านกระบวนการ มีผลการประเมินอยู่ในระดับมากที่สุด ส่วนด้านผลผลิต ได้แก่ ความพึงพอใจของคณะกรรมการฯ ภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ความพึงพอใจของผู้เข้ารับการฝึกอบรมภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ผลสัมฤทธิ์การมีอาชีพ และมีงานทำของผู้เข้ารับการฝึกอบรมวิชาชีพผ่านเกณฑ์ที่กำหนดไว้ทุกข้อ

งานประเมินโครงการในต่างประเทศนั้น คลารา เอ็ม. คาชาร์ (Kashar, 2018) ประเมินโครงการฝึกอบรมการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศสำหรับพนักงานรัฐบาลท้องถิ่น การประเมินนี้ผสมผสานองค์ประกอบของ Stufflebeam (CIPP Model) ร่วมกับรูปแบบของ Kirpatrick ผลการประเมิน พบว่า พนักงานมีปฏิริยาต่อโปรแกรมการฝึกอบรมโดยทั่วไปแล้วเป็นไปในทางบวก แม้ว่าการเรียนรู้จะเกิดขึ้นจากการเข้าร่วมฝึกอบรม แต่คะแนนความรู้ด้านสภาพภูมิอากาศของพนักงานไม่ได้เพิ่มขึ้นอย่างมีนัยสำคัญ พนักงานมีการใช้ความรู้เกี่ยวกับภูมิอากาศและเครื่องมือในการทำงาน และค้นพบองค์ประกอบที่จำเป็นสำหรับการกระตุ้นการทำงานของพนักงาน ได้แก่ การเข้าร่วมอย่างต่อเนื่อง การสนับสนุนเครื่องมือเพิ่มเติม และการสร้างความพร้อมด้วยการบริหารจัดการ

และ แทนทานเนเชีย ฮุสตัน (Tantaneshia, 2021) ได้ศึกษาเกี่ยวกับกรณีศึกษาเชิงประเมินการรับรู้ของครูประถมศึกษาระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 3-5 เกี่ยวกับการกระบวนการแทรกแซงและการสนับสนุนพฤติกรรมเชิงบวก (PBIS) ในเขตพื้นที่การศึกษาในเมืองในรัฐมิสซิสซิปปีตอนกลาง กลุ่มตัวอย่าง ประกอบด้วย ครูโรงเรียนประถมศึกษา 27 คน ที่มีประสบการณ์การนำ PBIS ไปใช้

ในระดับประถมศึกษาที่โรงเรียน ในช่วงการแพร่ระบาดของโควิด-19 โดยประยุกต์ใช้ CIPP Model แหล่งข้อมูลที่ใช้ ได้แก่ แบบสอบถาม การสัมภาษณ์แบบออนไลน์ และคู่มือการดำเนินงาน (PBIS) ผลการประเมิน พบว่า ควรมีการนำ PBIS ไปใช้ อย่างสม่ำเสมอ และควรมีการให้รางวัลนักเรียน เพื่อเป็นแรงจูงใจเชิงบวก และการได้รับการยอมรับจากผู้อื่นในโรงเรียนจะช่วยให้เด็กนักเรียนมีพฤติกรรมที่สม่ำเสมอ ส่วนข้อเสียบางประการ ซึ่งให้เห็นว่าผู้ที่เกี่ยวข้องทุกคนจำเป็นต้องมีการฝึกอบรมเกี่ยวกับ PBIS เพิ่มเติม และผลลัพธ์ยังแสดงให้เห็นว่าการเปลี่ยนความคิดของครูที่มีประสบการณ์มากเกี่ยวกับการนำ PBIS ไปใช้อาจจะเป็นเรื่องยาก

จากที่ได้ศึกษางานประเมินโครงการข้างต้น สามารถสรุปได้ว่า ในการประเมินโครงการ โดยประยุกต์ใช้รูปแบบของสตัฟเฟิลบีม (CIPP Model) จะประเมินองค์ประกอบ ได้แก่ 1) ด้านบริบท (Context) 2) ด้านปัจจัยนำเข้า (Input) 3) ด้านกระบวนการ (Process) 4) ด้านผลผลิต (Product) หรือบางครั้งมีการประเมินด้านผลกระทบด้วย ในส่วนกลุ่มตัวอย่างหรือแหล่งข้อมูลที่ใช้ ส่วนใหญ่เป็นผู้เกี่ยวข้องกับโครงการที่ประเมิน และเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวมข้อมูลนิยมใช้แบบสอบถามหรือแบบประเมิน ชนิดมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ ตั้งแต่ “มากที่สุด” ถึง “น้อยที่สุด” หรือ “เห็นด้วยอย่างยิ่ง” ถึง “ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง”

งานประเมินที่ใช้รูปแบบของสแตค (Stake)

จากการประมวลเอกสารงานประเมินโครงการที่ใช้รูปแบบของสแตค ส่วนใหญ่มีการใช้ในการประเมินโครงการทางการศึกษาและการประเมินหลักสูตรในระดับอุดมศึกษาด้วย ดังเช่น มัทนา วัฒนอมศักดิ์ และคณะ (2565) ได้ประเมินหลักสูตรปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการบริหาร การศึกษา (หลักสูตรปรับปรุง พ.ศ. 2561) คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร ตามกรอบแนวคิดในการประเมินหลักสูตรของสแตค เครื่องมือที่ใช้ ได้แก่ แบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้างแบบสอบถามชนิดมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ แหล่งที่มาของข้อมูล ได้แก่ อาจารย์ประจำหลักสูตร นักศึกษาในหลักสูตร และผู้บังคับบัญชาของนักศึกษา จำนวน 49 คน ผลการประเมิน พบว่า 1) หลักสูตรปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา ด้านปัจจัยนำเข้า ด้านกระบวนการ และด้านผลลัพธ์ มีความเหมาะสมในระดับมาก 2) ความคาดหวังและข้อเสนอแนะเกี่ยวกับหลักสูตรปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา ได้แก่ ควรเพิ่มกิจกรรม/รายวิชาที่ทันสมัยช่วยเสริมความพร้อมให้นักศึกษาในการทำวิจัยและการเป็นดุษฎีบัณฑิต เพิ่มองค์ความรู้ที่ทันสมัยและแนวทางการประยุกต์ใช้ เพิ่มการพัฒนาบุคลิกภาพ เพิ่มกิจกรรมการสร้างความสัมพันธ์ และกิจกรรมการแลกเปลี่ยนความรู้ และประสบการณ์ระหว่างรุ่นพี่รุ่นน้องและอาจารย์อาวุโส พัฒนาทักษะการใช้เทคโนโลยีและการใช้ภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสาร

ในงานประเมินโครงการของ นพพล จันทร์กระจ่างแจ้ง และปริสลา จี๊ฟู (2565) ที่ได้ประเมินผลการดำเนินโครงการเรียนภาษาจีนหลักสูตรระยะสั้น ณ สาธารณรัฐประชาชนจีน หลักสูตร

ครุศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาภาษาจีน คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์ โดยประยุกต์ใช้รูปแบบการประเมินของสเตค (Stake) เครื่องมือที่ใช้ ได้แก่ แบบประเมินชนิดมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ ผลการประเมิน พบว่า ด้านปัจจัยนำเข้า ด้านการปฏิบัติ และด้านผลลัพธ์ ในภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุดและผ่านเกณฑ์การประเมินร้อยละ 80 ทุกด้าน ด้านความสอดคล้องระหว่างสิ่งที่คาดหวังกับสภาพจริง ผ่านเกณฑ์การประเมินร้อยละ 80 ทุกด้าน แสดงให้เห็นว่าการดำเนินโครงการมีคุณภาพและบรรลุเป้าหมาย

ในต่างประเทศมีการประเมินโครงการโดยประยุกต์ใช้รูปแบบของสเตค ร่วมกับ CIPP Model เช่น ทีชุน นาวิธ (Tyshun, 2023) ได้ศึกษาเรื่อง ประสิทธิภาพของนโยบายสถาบันและการตอบสนองเชิงโปรแกรมต่อการระดมทุนตามผลลัพธ์ในระบบวิทยาลัยชุมชนอลาบามา มีวัตถุประสงค์เพื่อให้ข้อเสนอแนะเชิงพรรณนาเพื่อช่วยผู้ประสานงานของระบบการระดมทุนตามผลลัพธ์ (OBF) วิทยาลัยชุมชนอลาบามา (ACCS) ในการดำเนินการประเมินความต้องการเชิงโครงสร้าง โดยประยุกต์ใช้ CIPP Model ร่วมกับรูปแบบของสเตค ผู้ให้ข้อมูล คือ อธิการบดีวิทยาลัย และหรือรองอธิการบดีฝ่ายวิชาการ หรือคณบดี ผลการประเมิน พบว่า การนำแบบจำลองไปใช้ส่งผลให้ทุกสถาบันที่เข้าร่วมได้รับรางวัล (CTE) เพิ่มขึ้นในระดับสากล ในทางกลับกันการศึกษานี้ส่งผลให้มีข้อมูลที่ไม่สามารถสรุปได้เกี่ยวกับการเปลี่ยนแปลงอัตราการสำเร็จการศึกษา ท้ายที่สุดแล้ว ถึงแม้ว่าแบบจำลอง OBF จะส่งผลกระทบต่อผลลัพธ์ที่กำหนดเป้าหมายไว้

จากที่ได้ศึกษางานประเมินข้างต้น สามารถสรุปได้ว่า มีการประเมินโครงการทางการศึกษาหรือการประเมินหลักสูตรโดยประยุกต์ใช้รูปแบบของสเตค แบ่งออกเป็น 3 ด้าน ได้แก่ ด้านปัจจัยนำเข้า ด้านการปฏิบัติ และด้านผลลัพธ์ แหล่งข้อมูลที่ใช้เป็นผู้เกี่ยวข้องกับโครงการที่ประเมินหรือหลักสูตรที่พัฒนาขึ้น เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลนิยมใช้แบบวัดชนิดมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ ซึ่งผลการประเมินได้คำตอบเป็นผลการดำเนินการใน 3 ด้าน

งานประเมินที่ใช้รูปแบบของไทเลอร์ (Tyler)

จากการประมวลเอกสารงานประเมินต่าง ๆ ที่ประยุกต์ใช้รูปแบบการประเมินของไทเลอร์ ส่วนใหญ่มีการใช้ในการประเมินโครงการ รวมทั้งใช้ในการประเมินหลักสูตร และยังมีประเมินในลักษณะบูรณาการร่วมกับแนวคิดของสเตคด้วย ดังเช่น

สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ (2565) ได้ประเมินแผนปฏิบัติการประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2564 โดยประยุกต์ใช้รูปแบบการประเมินของไทเลอร์ ทำการประเมินผลหลังสิ้นสุดการดำเนินงาน เครื่องมือที่ใช้ ได้แก่ แบบรายงานผลการดำเนินงาน และแบบรายงานการประเมินผล การประเมิน พบว่า การดำเนินงานตามตัวชี้วัดรวมแผนปฏิบัติการประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2564 จำนวน 7 ตัวชี้วัด เมื่อพิจารณาในยุทธศาสตร์ที่ 1 การจัดการศึกษาเพื่อความมั่นคงของสังคมและประเทศชาติ พบว่า ตัวชี้วัดด้านผู้เรียนที่เข้าร่วมโครงการฝึกอาชีพ ของสถานศึกษา

สังกัดสำนักงาน กศน. ในเขตพัฒนาพิเศษเฉพาะกิจจังหวัดชายแดนภาคใต้ ได้รับการพัฒนาทักษะอาชีพเพื่อการมีงานทำหรือนำไปประกอบอาชีพในท้องถิ่น คิดเป็นร้อยละ 100 บรรลุเป้าหมายเป้าหมายที่กำหนดไว้ (ร้อยละ 80)

ศิริกาญจน์ กาซ้าง (2560) ได้ประเมินโครงการลดเวลาเรียน เพิ่มเวลารู้ของโรงเรียนเชียงดาววิทยาคม จังหวัดเชียงใหม่ ด้วยรูปแบบการประเมินของไทเลอร์ มีวัตถุประสงค์เพื่อประเมินจุดมุ่งหมายกิจกรรม ประเมินการดำเนินงานตามโครงการ และผลิตโครงการ เครื่องมือที่ใช้ คือ แบบสังเกตกระบวนการดำเนินกิจกรรม แบบสังเกตกระบวนการจัดกิจกรรมย่อย และแบบสังเกตพฤติกรรม ผลการประเมิน พบว่า โรงเรียนเชียงดาววิทยาคม จังหวัดเชียงใหม่ มีการกำหนดวัตถุประสงค์ของการจัดกิจกรรมที่สอดคล้องกับสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน เพื่อพัฒนาคุณลักษณะของผู้เรียน โรงเรียนมีการเตรียมความพร้อมและวางแผนการดำเนินงานอย่างชัดเจน ด้านผลผลิต ผู้เรียนได้รับการพัฒนาทั้งหมด 4 ด้าน ได้แก่ 1) ด้าน การปฏิบัติ ด้านสุขภาพ ด้านการพัฒนาจิตใจ และด้านชิ้นงาน/ผลงาน

พินโย พรหมเมือง (2559) ได้ประเมินโครงการปฏิบัติธรรมถวายเป็นพระราชกุศล แต่พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช ด้วยการผสมผสานรูปแบบการประเมินของไทเลอร์และสเตค มีวัตถุประสงค์เพื่อประเมินความสำเร็จตามวัตถุประสงค์ ประเมินการปฏิบัติ และประเมินผลที่เกิดขึ้นของโครงการ กลุ่มตัวอย่าง คือ ประชาชนที่เข้าร่วมโครงการ เครื่องมือที่ใช้ คือ แบบประเมินโครงการ ชนิดมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ ผลการประเมิน พบว่า วัตถุประสงค์ของโครงการบรรลุผล คิดเป็นร้อยละ 81.60 ส่วนผู้เข้าร่วมโครงการมีคะแนนระดับจิตพิสัยโดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก มีเชาว์อารมณ์อยู่ในระดับมาก และมีความพึงพอใจอยู่ในระดับมาก เช่นกัน

อีกโครงการที่ประเมินเกี่ยวกับการปฏิบัติธรรม คือ งานของ พินโย พรหมเมือง และปราณี คิมยะราช (2558) ได้ประเมินโครงการอาสาพระนิกเผยแพร่และปฏิบัติธรรมด้วยการผสมผสานรูปแบบการประเมินของไทเลอร์และโพรวิส มีวัตถุประสงค์เพื่อประเมินความสำเร็จตามวัตถุประสงค์ของโครงการ กลุ่มเป้าหมาย คือ พระภิกษุสามเณร เครื่องมือที่ใช้ คือ แบบประเมินโครงการ กำหนดเกณฑ์มาตรฐานความสำเร็จไว้ที่ร้อยละ 70 ผลการประเมิน พบว่า ไม่เป็นไปตามวัตถุประสงค์และเกณฑ์ที่กำหนดไว้ ข้อเสนอแนะ คือ ควรดำเนินโครงการนี้ในปีต่อไป และเพื่อปรับปรุงโครงการให้มีประสิทธิผลนั้น ควรเน้นกระบวนการสร้างจิตสำนึก รูปแบบการถ่ายทอดความรู้และการฝึกทักษะความเป็นพระนิกเผยแพร่ เช่น วิธีแสดงธรรม

ส่วนงานประเมินหลักสูตรของ จุฬาลักษณ์ บุปผาวาส (2558) ได้ประเมินหลักสูตรสถานศึกษา กลุ่มสาระการเรียนรู้คณิตศาสตร์ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1-3 โรงเรียนเทศบาลหนองหญ้ามา อำเภอมือง จังหวัดร้อยเอ็ด โดยประยุกต์รูปแบบการประเมินของสเตคและไทเลอร์ ร่วมกับเกณฑ์การประเมิน

รูปแบบของเคิร์กแพทริก พบว่า 1) ด้านปฏิกริยาตอบสนองมีผลการประเมินอยู่ในระดับมากที่สุด 2) ด้านการประเมินผลการเรียนรู้พบว่า ผู้เข้ารับการอบรมร้อยละ 100 มีคะแนนสูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนด 3) ด้านพฤติกรรมที่เปลี่ยนไปหลังการอบรม พบว่า ผู้เข้ารับการอบรม มีการวางแผนว่าจะนำเอาความรู้และทักษะที่ได้เรียนรู้ไปใช้ในการประกอบอาชีพหลักและอาชีพเสริม และ 4) ด้านผลลัพธ์ที่เกิดขึ้นต่อหน่วยงาน พบว่า ผู้เข้ารับการอบรมมีความพึงพอใจอยู่ในระดับมาก

อีกโครงการหนึ่ง ประริณา อาษาธง (2565) ได้ประเมินโครงการศูนย์ฝึกอาชีพชุมชน 1 อำเภอ 1 อาชีพ หลักสูตรทอผ้า ศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอโพธิ์ชัย จังหวัดร้อยเอ็ด โดยประยุกต์ใช้รูปแบบ CIPP Model ผลการประเมิน พบว่า ด้านบริบท มีผลการประเมินโดยรวมในระดับมากที่สุด ด้านปัจจัยนำเข้า มีผลการประเมินความเหมาะสมโดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ด้านกระบวนการ มีผลการประเมินการปฏิบัติโดยรวมอยู่ในระดับมาก ส่วนด้านผลผลิต พบว่า 1) ผู้เข้ารับการอบรมมีความรู้เกี่ยวกับการทอผ้าเพิ่มขึ้น มีทักษะการทอผ้าที่ถูกต้อง สามารถประกอบอาชีพทอผ้าและมีรายได้จากอาชีพทอผ้า คิดเป็นร้อยละ 43.42 และมีรายได้จากอาชีพทอผ้าต่ำกว่า 5,000 บาทต่อเดือน คิดเป็นร้อยละ 60.61 และมีรายได้ระหว่าง 5,001-7,500 บาท ต่อเดือน คิดเป็นร้อยละ 39.39 ผู้เรียนมีความพึงพอใจต่อการดำเนินงานโครงการโดยรวมในระดับมากที่สุด และครู กศน. มีความคิดเห็นต่อผลสำเร็จของโครงการ โดยรวมในระดับมากที่สุด เช่นกัน

โครงการศูนย์ฝึกอาชีพชุมชน ยังมีการจัดในรูปแบบกิจกรรมพัฒนาคุณภาพผู้เรียนสำหรับนักศึกษาพิการ และมีการประเมินโดย มาโนชฐ์ ลาภจิตร (2562) ดำเนินการประเมินโครงการพัฒนาคุณภาพผู้เรียนสำหรับนักศึกษาพิการ สู่การปฏิบัติที่มีประสิทธิภาพ ของศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอวังน้ำเขียว จังหวัดนครราชสีมา โดยประยุกต์ใช้รูปแบบ CIPP Model และประเมินความพึงพอใจที่มีต่อการดำเนินการ ผลการประเมิน พบว่า ด้านบริบท ด้านปัจจัยนำเข้า ด้านปัจจัยกระบวนการ และด้านผลผลิต รวมทั้งความพึงพอใจที่มีต่อการจัดโครงการอยู่ในระดับมากที่สุด

อุทัยวรรณ โพธิ์กระจ่าง (2564) ได้ประเมินผลสัมฤทธิ์โครงการการจัดการศึกษาตามพระราชดำริและการศึกษาอาชีพเพื่อการมีงานทำ ปีงบประมาณ 2562 ของศูนย์วงเดือน อาคมสุรทัณฑ์ ศูนย์ฝึกอาชีพราษฎรตามพระราชดำริ สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี สังกัดสำนักงาน กศน. โดยประยุกต์ใช้รูปแบบ CIPP Model กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ ประกอบด้วย ประชาชนเยาวชน และผู้ที่สนใจในจังหวัดอุทัยธานีและจังหวัดอื่น ๆ ที่เข้าร่วมกิจกรรมของโครงการ ผลการประเมิน พบว่า ด้านกระบวนการดำเนินการของโครงการ ด้านองค์ความรู้และทักษะที่ผู้รับบริการได้รับและสามารถนำไปใช้ได้ และด้านคุณภาพและความพึงพอใจของผู้ร่วมกิจกรรมโครงการ มีผลการประเมินในอยู่ระดับมากที่สุดทุกด้านเช่นกัน

จากที่ได้ศึกษางานประเมินโครงการศูนย์ฝึกอาชีพชุมชนข้างต้น สามารถสรุปได้ว่า ในการประเมินโครงการศูนย์ฝึกอาชีพชุมชน ส่วนใหญ่นักประเมินใช้รูปแบบของสตัฟเฟิลบีม (CIPP Model) โดยจะประเมินองค์ประกอบ ได้แก่ 1) ด้านบริบท (Context) 2) ด้านปัจจัยนำเข้า (Input) 3) ด้านกระบวนการ (Process) 4) ด้านผลผลิต (Product) และมีการประยุกต์ใช้รูปแบบของไทเลอร์และเคิร์กแพทริกด้วยเช่นกัน ในส่วนแหล่งข้อมูลที่ใช้ ส่วนใหญ่เป็นผู้เกี่ยวข้องกับบริบทของโครงการที่ประเมิน เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวมข้อมูล นิยมใช้แบบสอบถามหรือแบบประเมิน ชนิดมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ แต่ยังไม่พบการประเมินโครงการศูนย์ฝึกอาชีพชุมชน ในลักษณะผสมผสานรูปแบบการประเมิน

สรุป

จากการประมวลเอกสารเกี่ยวกับแนวคิดเกี่ยวกับรูปแบบการประเมินโครงการการประยุกต์ใช้ และงานประเมินที่เกี่ยวข้องนั้น สามารถสรุปได้ว่า รูปแบบการประเมินโครงการเป็นกรอบความคิดที่มีความสำคัญในการดำเนินการ ซึ่งรูปแบบการประเมินมีประโยชน์ซึ่งจะช่วยให้เห็นแนวทางหรือกรอบความคิดในการประเมินให้มีความน่าเชื่อถือ ทำให้กำหนดวัตถุประสงค์ได้อย่างชัดเจนครอบคลุมและสมเหตุสมผล ผู้ประเมินได้ศึกษารูปแบบการประเมินโครงการ พบว่า รูปแบบการประเมินทั้ง 3 รูปแบบ ได้แก่ รูปแบบของสตัฟเฟิลบีม (Stufflebeam) รูปแบบของสเตค (Stake) และรูปแบบของไทเลอร์ (Tyler) สามารถนำไปประยุกต์ใช้ในการประเมินโครงการศูนย์ฝึกอาชีพชุมชนของศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้อำเภอยะรัง ได้อย่างมีประสิทธิภาพและครอบคลุมกระบวนการทั้งระบบ โดยผู้ประเมินนำมาสรุปและสังเคราะห์องค์ประกอบที่มีความสอดคล้องและแตกต่างกัน ในลักษณะผสมผสานรูปแบบการประเมินโครงการ สามารถสรุปได้เป็น 3 องค์ประกอบ ได้แก่ 1) การประเมินกระบวนการดำเนินงาน 2) การประเมินผลลัพธ์ของโครงการ และ 3) การประเมินการบรรลุวัตถุประสงค์ของโครงการ นำไปสู่การกำหนดนิยามองค์ประกอบในรูปแบบการประเมินได้ ดังนี้

นิยามองค์ประกอบในรูปแบบการประเมิน

1. การประเมินกระบวนการดำเนินงาน หมายถึง การศึกษาและตรวจสอบเกี่ยวกับรายละเอียดและขั้นตอนการดำเนินงานโครงการประกอบด้วยด้านต่าง ๆ ดังนี้

1.1 การประเมินบริบท หมายถึง การศึกษาและตรวจสอบเกี่ยวกับสภาพแวดล้อมที่เกี่ยวข้องกับโครงการ ได้แก่ เป็นการประเมินเกี่ยวกับความต้องการของบุคคลและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง โอกาสหรือความเป็นไปได้ของโครงการ สภาพแวดล้อมต่าง ๆ เช่น เศรษฐกิจ สังคม นโยบาย หรือปัญหาอุปสรรคต่าง ๆ และความเหมาะสมของวัตถุประสงค์โครงการ

1.2 การประเมินปัจจัยนำเข้า หมายถึง การศึกษาและตรวจสอบทรัพยากรและวิธีการที่จะดำเนินโครงการ ได้แก่ การประเมินความเหมาะสมของทรัพยากร บุคคล งบประมาณ วัสดุ หลักสูตรฝึกอบรม และวิธีปฏิบัติงาน

1.3 การประเมินกระบวนการ หมายถึง การศึกษาและตรวจสอบวิธีการดำเนินงานโครงการ ได้แก่ ความเหมาะสมในการจัดกิจกรรม และการกำกับติดตามความก้าวหน้าของโครงการ

1.4 การประเมินผลผลิต หมายถึง การศึกษาและตรวจสอบผลที่ได้จากโครงการ ได้แก่ ผลงานที่เกิดขึ้นจากโครงการและผลสำเร็จของโครงการตามแผน

2. การประเมินผลลัพธ์ หมายถึง การศึกษาและการตรวจสอบผลที่เกิดหลังจากดำเนินโครงการเสร็จเรียบร้อยแล้วในด้านความรู้ ทักษะ และทักษะหรือพฤติกรรม

3. การประเมินการบรรลุวัตถุประสงค์ หมายถึง การศึกษาและตรวจสอบผลของการดำเนินงานโครงการสามารถบรรลุวัตถุประสงค์ของโครงการที่กำหนดไว้บรรลุผลสำเร็จมากน้อยเพียงใด

การประเมินโครงการศูนย์ฝึกอาชีพชุมชน ของศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้อำเภอยะรัง

จากการประมวลเอกสารต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินงานของศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้อำเภอยะรัง การบริหารโครงการศูนย์ฝึกอาชีพชุมชน ของศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้อำเภอยะรัง แนวคิดเกี่ยวกับการประเมินโครงการ แนวคิดเกี่ยวกับรูปแบบการประเมินโครงการ ตลอดจนงานประเมินโครงการต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง ที่ได้กล่าวไปข้างต้นนั้น ทำให้ผู้ประเมินได้เห็นความสำคัญและประโยชน์ในการประเมินโครงการทั้งระบบ และแนวทางในการประเมินโครงการต่าง ๆ เพื่อใช้เป็นข้อมูลประกอบในการตัดสินใจเลือกรูปแบบการประเมินที่เหมาะสมกับการประเมินโครงการศูนย์ฝึกอาชีพชุมชนของศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้อำเภอยะรัง รูปแบบชั้นเรียน จำนวน 40 ชั่วโมง ในครั้งนี้ ซึ่งเป็นโครงการที่มีความสำคัญของหน่วยงานและยังไม่เคยมีการประเมินโครงการทั้งระบบมาก่อน ผู้ประเมินสังเคราะห์องค์ประกอบในรูปแบบของสตัฟเฟิลบีม (Stufflebeam) รูปแบบของสเตค (Stake) และรูปแบบของไทเลอร์ (Tyler) เพื่อโดยประยุกต์ใช้ในลักษณะผสมผสาน ซึ่งสามารถแบ่งประเด็นการประเมินออกเป็น 3 องค์ประกอบ ได้แก่ 1) การประเมินกระบวนการดำเนินงานโครงการ 2) การประเมินผลลัพธ์ของโครงการ และ 3) การประเมินการบรรลุวัตถุประสงค์ของโครงการ โดยผู้ประเมินกำหนดประเด็นการประเมินและนิยามองค์ประกอบการประเมินโครงการศูนย์ฝึกอาชีพชุมชนของศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้อำเภอยะรัง จังหวัดปัตตานี เพื่อใช้ในการสร้างเครื่องมือเก็บรวบรวมข้อมูลที่เหมาะสมและสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของการประเมินโครงการในครั้งนี้ มีรายละเอียดดังนี้

นิยามองค์ประกอบในรูปแบบการประเมินโครงการศูนย์ฝึกอาชีพชุมชน

1. การประเมินกระบวนการดำเนินงาน หมายถึง การศึกษาและตรวจสอบเกี่ยวกับรายละเอียดและขั้นตอนการดำเนินงานโครงการศูนย์ฝึกอาชีพชุมชน ของศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้อำเภอยะรัง ประกอบด้วยด้านต่าง ๆ ดังนี้

1.1 การประเมินบริบท หมายถึง การศึกษาและตรวจสอบเกี่ยวกับสภาพแวดล้อมที่เกี่ยวข้องกับโครงการศูนย์ฝึกอาชีพชุมชน ที่ประกอบด้วยความต้องการของบุคคลและหน่วยงาน

ที่เกี่ยวข้อง โอกาสหรือความเป็นไปได้ของโครงการ ปัญหาอุปสรรคต่าง ๆ ความเหมาะสมของ วัตถุประสงค์โครงการ

1.2 การประเมินปัจจัยนำเข้า หมายถึง การศึกษาและตรวจสอบทรัพยากรต่าง ๆ ที่ใช้ในโครงการศูนย์ฝึกอาชีพชุมชน ได้แก่ ทรัพยากรบุคคล งบประมาณ วัสดุ หลักสูตรฝึกอบรม และวิธีปฏิบัติงาน

1.3 การประเมินกระบวนการ หมายถึง การศึกษาและตรวจสอบวิธีการดำเนินงานโครงการ ได้แก่ ความเหมาะสมในการเตรียมการ การจัดกิจกรรม และการวัดและประเมินผลการเรียนรู้

1.4 การประเมินผลผลิต หมายถึง การศึกษาและตรวจสอบผลที่ได้จากโครงการศูนย์ฝึกอาชีพชุมชน ซึ่งประกอบด้วย การประเมินความรู้ของผู้เรียน ทักษะการทำงานและทัศนคติของผู้เรียน

2. การประเมินผลลัพธ์ หมายถึง การศึกษาและการตรวจสอบผลที่เกิดหลังจากที่ผู้เรียนจบหลักสูตรตามโครงการศูนย์ฝึกอาชีพชุมชน ในลักษณะที่ผู้เรียนสามารถนำความรู้ไปสร้างอาชีพเพิ่มรายได้มีคุณภาพชีวิตที่ดี ต่อยอดภูมิปัญญาท้องถิ่น สร้างมูลค่าเพิ่ม และพัฒนาสู่วิสาหกิจชุมชน

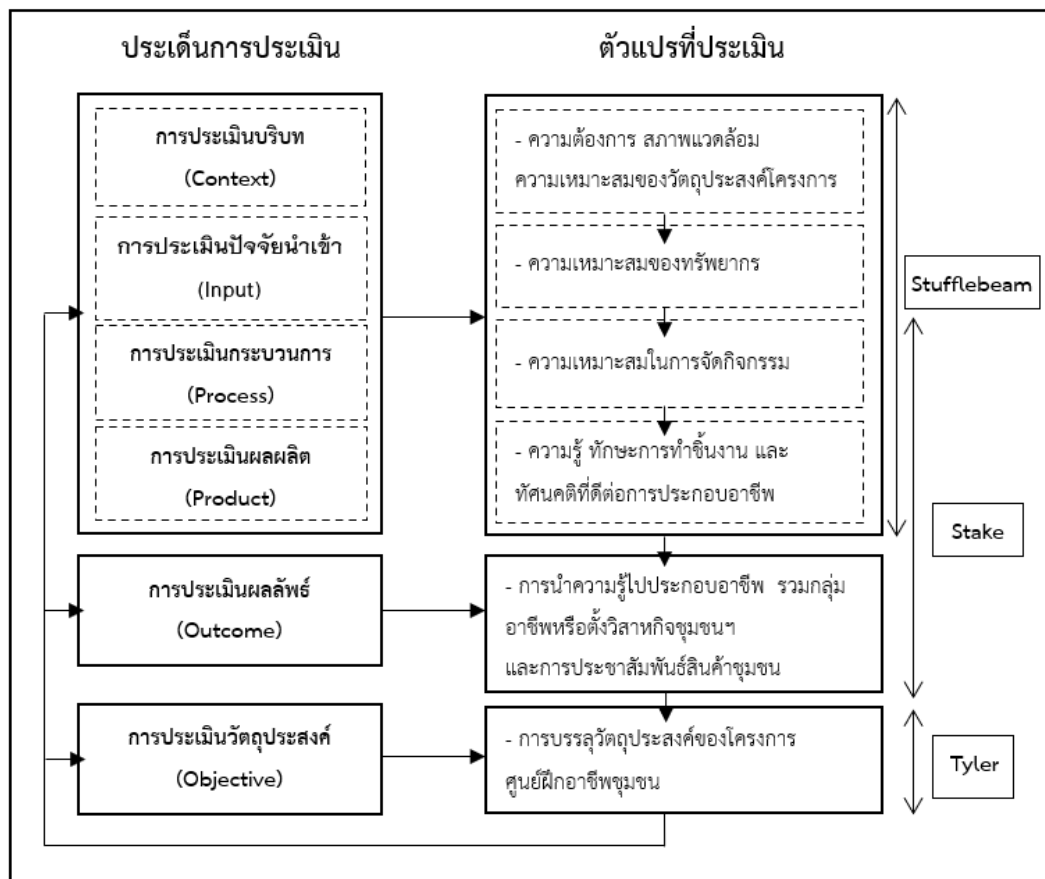
3. การประเมินการบรรลุวัตถุประสงค์ หมายถึง การศึกษาและตรวจสอบว่า วัตถุประสงค์ของโครงการศูนย์ฝึกอาชีพชุมชนที่กำหนดไว้ บรรลุผลสำเร็จมากน้อยเพียงใด

วิธีการที่ใช้รวบรวมข้อมูลในการประเมินองค์ประกอบต่าง ๆ ในรูปแบบการประเมินใช้แบบสอบถาม แบบประเมินทักษะ และแบบวัดทัศนคติ ชนิดมาตราประเมินรวมค่าที่เป็นข้อความประกอบมาตรา 6 ระดับ ตั้งแต่ “จริงที่สุด” ถึง “ไม่จริงเลย” คะแนนรวมแต่ละด้านที่ได้นำไปเทียบกับเกณฑ์ที่กำหนดเพื่อตัดสินผลการประเมิน นอกจากนี้วิธีดังกล่าว งานประเมินนี้ยังมีการเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยการสังเกต การสัมภาษณ์ และศึกษาเอกสาร เพื่อให้ได้ข้อมูลที่สมบูรณ์ยิ่งขึ้นในบางด้านอีกด้วย

กรอบแนวคิดของการประเมิน

จากการทบทวนวรรณกรรมที่กล่าวไปในข้างต้น นำไปสู่การกำหนดกรอบแนวคิดของการประเมินโครงการศูนย์ฝึกอาชีพชุมชน ของศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้อำเภอยะรัง จังหวัดปัตตานี ในรูปแบบที่ผสมระหว่างรูปแบบการประเมินของสตัฟเฟิลบีม (Stufflebeam) ซึ่งมีจุดเน้นการประเมินกระบวนการดำเนินงานโครงการ ที่ค่อนข้างครอบคลุมประเด็นการประเมิน ประกอบด้วย การประเมินด้านบริบท ด้านปัจจัยนำเข้า ด้านกระบวนการ และด้านผลผลิต ส่วนรูปแบบของสเตค (Stake) มีจุดเน้นการประเมินด้านผลลัพธ์ ส่วนด้านปัจจัยเบื้องต้น และด้านกระบวนการนั้น มีความสอดคล้องกับองค์ประกอบในรูปแบบของสตัฟเฟิลบีม (Stufflebeam) ผู้ประเมินจึงได้สังเคราะห์องค์ประกอบเข้าด้วยกัน และผสมกับรูปแบบของไทเลอร์ (Tyler) ซึ่งมีจุดเน้นการประเมินการบรรลุ

วัตถุประสงค์โครงการ โดยที่แต่ละรูปแบบมีจุดเน้นการประเมินที่สอดคล้องกันและแตกต่างกัน เมื่อนำมาใช้ในลักษณะผสมผสานจะทำให้การประเมินโครงการในครั้งนี้ ครอบคลุมประเด็น การประเมินทั้งระบบ ผู้ประเมินสามารถกำหนดวัตถุประสงค์ของประเมินโครงการศูนย์ฝึกอาชีพชุมชน ในครั้งนี้ ได้แก่ 1) เพื่อประเมินกระบวนการดำเนินงานโครงการศูนย์ฝึกอาชีพชุมชน ประกอบด้วย 1.1) ด้านบริบท 1.2) ด้านปัจจัยนำเข้า 1.3) ด้านกระบวนการ และ 1.4) ด้านผลผลิต 2) เพื่อประเมิน ผลลัพธ์ของโครงการศูนย์ฝึกอาชีพชุมชน และ 3) เพื่อประเมินการบรรลุวัตถุประสงค์ของโครงการ ศูนย์ฝึกอาชีพชุมชน โดยผู้ประเมินได้กำหนดประเด็นการประเมิน ตัวแปรที่ประเมิน และนิยาม องค์ประกอบที่ใช้ประเมินโครงการ รวมทั้งได้กำหนดแหล่งข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินงาน โครงการทั้งบุคคลและเอกสารต่าง ๆ เพื่อให้การประเมินโครงการในครั้งนี้ สามารถตอบวัตถุประสงค์ ของการประเมินโครงการได้ครบถ้วน และทำให้ได้สารสนเทศที่ครอบคลุมและเป็นประโยชน์ต่อ การนำไปใช้ต่อไป รายละเอียดดังภาพ

ภาพ 5 กรอบแนวคิดการประเมินโครงการ

บทที่ 3

วิธีดำเนินการประเมิน

การประเมินโครงการศูนย์ฝึกอาชีพชุมชน ของศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้อำเภอยะรัง จังหวัดปัตตานี มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ประเมินกระบวนการดำเนินงานโครงการศูนย์ฝึกอาชีพชุมชน ประกอบด้วย 1.1) ด้านบริบท 1.2) ด้านปัจจัยนำเข้า 1.3) ด้านกระบวนการ และ 1.4) ด้านผลผลิต 2) ประเมินผลลัพธ์ของโครงการศูนย์ฝึกอาชีพชุมชน และ 3) ประเมินการบรรลุวัตถุประสงค์ของโครงการศูนย์ฝึกอาชีพชุมชน ของศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้อำเภอยะรัง ซึ่งในบทนี้เป็นการนำเสนอวิธีดำเนินการประเมินโครงการ โดยมีรายละเอียดดังนี้

1. แหล่งข้อมูล
2. เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บข้อมูล
3. การสร้างและการหาคุณภาพของเครื่องมือ
4. การเก็บรวบรวมข้อมูล
5. การวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติที่ใช้

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ผู้ประเมินเก็บข้อมูลจากผู้มีส่วนเกี่ยวข้องกับการดำเนินงานโครงการศูนย์ฝึกอาชีพชุมชน ของศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้อำเภอยะรัง อำเภอยะรัง จังหวัดปัตตานี ในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา พ.ศ. 2566 ซึ่งมีกลุ่มผู้ให้ข้อมูลและแหล่งข้อมูลต่าง ๆ ดังนี้

1. กลุ่มผู้ให้ข้อมูล

1.1 ผู้บริหารสถานศึกษา ครู และผู้รับผิดชอบโครงการศูนย์ฝึกอาชีพชุมชน ของศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้อำเภอยะรัง แบ่งเป็น ผู้บริหารจำนวน 1 คน ครู จำนวน 65 คน และผู้รับผิดชอบโครงการ จำนวน 12 คน รวมทั้งสิ้น จำนวน 78 คน

1.2 ผู้เรียนที่เข้ารับการฝึกอบรมอาชีพระยะสั้นภายใต้โครงการศูนย์ฝึกอาชีพชุมชน ของศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้อำเภอยะรัง จำนวน 60 คน

1.3 วิทยากร จำนวน 6 คน

2. เอกสารและรายงานต่าง ๆ

2.1 รายงานสรุปผลการดำเนินโครงการศูนย์ฝึกอาชีพชุมชน

2.2 แผนปฏิบัติการของศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้อำเภอยะรัง ปีงบประมาณ พ.ศ. 2567

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

1. แบบสอบถามความเห็นเกี่ยวกับโครงการศูนย์ฝึกอาชีพชุมชน จำนวน 3 ฉบับ
2. แบบประเมินทักษะการทำงานสำหรับผู้เรียน จำนวน 1 ฉบับ
3. แบบวัดทัศนคติสำหรับผู้เรียน จำนวน 1 ฉบับ
4. แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสำหรับผู้เรียน ชนิด 4 ตัวเลือก จำนวน 30 ข้อ
(หมายเหตุ: ผู้ประเมินใช้คะแนนจากแบบทดสอบที่เก็บจากผู้เรียนก่อนและหลังเข้าร่วมโครงการศูนย์ฝึกอาชีพชุมชน ของศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้อำเภอยะรัง มีได้สร้างแบบทดสอบฉบับใหม่)
5. แบบสัมภาษณ์สำหรับวิทยากร (แบบปลายเปิด)

การสร้างและการหาคุณภาพของเครื่องมือ

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลในครั้งนี้ ได้แก่ แบบสอบถาม แบบประเมินทักษะการทำงาน และแบบวัดทัศนคติ ผู้ประเมินสร้างขึ้นโดยมีลำดับขั้นตอนดังนี้

1. แบบสอบถามความเห็นเกี่ยวกับโครงการศูนย์ฝึกอาชีพชุมชน
 - 1.1 ศึกษาวิธีการสร้างแบบสอบถาม จากตำรา หนังสือ และเอกสารที่เกี่ยวข้องกับการสร้างเครื่องมือวัด และเอกสารโครงการศูนย์ฝึกอาชีพชุมชน
 - 1.2 ศึกษาวัตถุประสงค์ของโครงการและขอบเขตการโครงการศูนย์ฝึกอาชีพชุมชน เพื่อนำไปกำหนดขอบเขตของข้อคำถามและเนื้อหาในแบบสอบถาม
 - 1.3 สร้างข้อคำถามตามนิยามองค์ประกอบในรูปแบบการประเมินที่ผู้ประเมินได้นิยามไว้ในบทที่ 2 โดยแบ่งข้อคำถามออกเป็น 5 ด้าน มีรายละเอียดดังนี้

ด้านที่ 1 เป็นความคิดเห็นด้านบริบทของโครงการศูนย์ฝึกอาชีพชุมชน ประกอบด้วยความต้องการของบุคคลและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง โอกาสหรือความเป็นไปได้ของโครงการ ปัญหาอุปสรรคต่าง ๆ ความเหมาะสมของวัตถุประสงค์โครงการ จำนวน 5 ข้อ

ด้านที่ 2 เป็นความคิดเห็นที่ด้านปัจจัยนำเข้าของโครงการศูนย์ฝึกอาชีพชุมชน ได้แก่ ทรัพยากรบุคคล งบประมาณ วัสดุ หลักสูตรฝึกอบรม และวิธีปฏิบัติงาน จำนวน 8 ข้อ

ด้านที่ 3 เป็นความคิดเห็นด้านกระบวนการจัดโครงการศูนย์ฝึกอาชีพชุมชน ได้แก่ ความเหมาะสมในการเตรียมการ การจัดกิจกรรม และการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ จำนวน 7 ข้อ

ด้านที่ 4 เป็นความคิดเห็นด้านผลลัพธ์โครงการศูนย์ฝึกอาชีพชุมชน เกี่ยวกับการที่ผู้เรียนสามารถนำความรู้ไปสร้างอาชีพ เพิ่มรายได้มีคุณภาพชีวิตที่ดี ต่อยอดภูมิปัญญาท้องถิ่น สร้างมูลค่าเพิ่ม และพัฒนาสู่วิสาหกิจชุมชน จำนวน 5 ข้อ

ด้านที่ 5 เป็นความคิดเห็นด้านการบรรลุวัตถุประสงค์ของโครงการศูนย์ฝึกอาชีพชุมชน จำนวน 3 ข้อ (หมายเหตุ : ในด้านผลผลิต ผู้ประเมินใช้แบบวัดทักษะการทำงาน แบบวัดทัศนคติ และแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

จากนั้นผู้ประเมินวิเคราะห์ข้อคำถามแต่ละด้าน เพื่อสร้างแบบสอบถามที่สอดคล้องกับกลุ่มผู้ให้ข้อมูล โดยมีรายละเอียดดังตาราง 4

ตาราง 4 แสดงรายละเอียดผังของแบบสอบถามที่ใช้กับกลุ่มผู้ตอบ

กลุ่มผู้ตอบ	องค์ประกอบการประเมิน				
	บริบท (C)	ปัจจัยนำเข้า (I)	กระบวนการ (Pc)	ผลลัพธ์ (O)	วัตถุประสงค์ (Obj)
ผู้บริหาร	✓ (C1) ข้อ (1-5)	✓ (I1) ข้อ (6-13)			✓ (Obj1) ข้อ (14-16)
ผู้รับผิดชอบ โครงการ	✓ (C2) ข้อ (1-5)	✓ (I2) ข้อ (6-13)	✓ (Pc1) ข้อ (14-20)	✓ (O1) ข้อ (21-25)	✓ (Obj2) ข้อ (26-28)
ครู			✓ (Pc2) ข้อ (1-7)	✓ (O2) ข้อ (8-12)	
สรุปจำนวน	13 คน	13 คน	77 คน	77 คน	13 คน

1.4 จากนั้นผู้ประเมินนำข้อคำถามที่วิเคราะห์จากตารางข้างต้น มาสร้างแบบสอบถามความเห็น จำนวน 3 ฉบับ โดยมีรายละเอียดดังนี้

ฉบับที่ 1 สำหรับผู้บริหาร ประกอบด้วย **ตอนที่ 1** เป็นข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบ เป็นแบบตรวจรายการ (Checklist) **ตอนที่ 2** เป็นข้อคำถาม ด้านบริบท ปัจจัยนำเข้า และการบรรลุวัตถุประสงค์ของโครงการ **ตอนที่ 3** เป็นคำถามเกี่ยวกับความคิดเห็นและข้อเสนอแนะอื่น ๆ เป็นแบบเขียนบรรยาย

ฉบับที่ 2 สำหรับผู้รับผิดชอบโครงการ ประกอบด้วย **ตอนที่ 1** เป็นข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบ เป็นแบบตรวจรายการ (Checklist) ตอนที่ 2 เป็นข้อความถาม ด้านบริบท ปัจจัยนำเข้า กระบวนการ ผลลัพธ์ และการบรรลุวัตถุประสงค์ของโครงการ ตอนที่ 3 เป็นคำถามเกี่ยวกับความคิดเห็นและข้อเสนอแนะอื่น ๆ เป็นแบบเขียนบรรยาย

ฉบับที่ 3 สำหรับครู ประกอบด้วย **ตอนที่ 1** เป็นข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบ เป็นแบบตรวจรายการ (Checklist) **ตอนที่ 2** เป็นข้อความถาม ด้านกระบวนการ และผลลัพธ์ **ตอนที่ 3** เป็นคำถามเกี่ยวกับความคิดเห็นและข้อเสนอแนะอื่น ๆ เป็นแบบเขียนบรรยาย

โดยแบบสอบถามความเห็นในตอนที่ 2 มีลักษณะเป็นแบบมาตราประเมินรวมค่า (Summated Rating Scale) 6 ตั้งแต่ “จริงที่สุด” ถึง “ไม่จริงเลย” โดยให้น้ำหนักคะแนน “6” ถึง “1” ตามลำดับ ซึ่งกำหนดเกณฑ์ในการพิจารณา ค่าเฉลี่ยของคะแนนความเห็นแต่ละด้าน ดังนี้

ค่าเฉลี่ย 1.00-1.49 หมายถึง มีความเหมาะสมในระดับน้อยมาก

ค่าเฉลี่ย 1.50-2.49 หมายถึง มีความเหมาะสมในระดับน้อย

ค่าเฉลี่ย 2.50-3.49 หมายถึง มีความเหมาะสมในระดับค่อนข้างน้อย

ค่าเฉลี่ย 3.50-4.49 หมายถึง มีความเหมาะสมในระดับค่อนข้างมาก

ค่าเฉลี่ย 4.50-5.49 หมายถึง มีความเหมาะสมในระดับมาก

ค่าเฉลี่ย 5.50-6.00 หมายถึง มีความเหมาะสมในระดับมากที่สุด

1.5 นำแบบสอบถามความเห็นที่สร้างขึ้น เสนอต่ออาจารย์ที่ปรึกษาเพื่อตรวจสอบความเหมาะสมของข้อความ ความครอบคลุมของเนื้อหา การใช้ภาษาและปรับปรุงแก้ไข ตามคำแนะนำของอาจารย์ที่ปรึกษา

1.6 นำแบบสอบถามความเห็นที่ผ่านการพิจารณาจากอาจารย์ที่ปรึกษาเสนอต่อผู้เชี่ยวชาญ 3 ท่าน เพื่อตรวจสอบคุณภาพเป็นรายข้อ พิจารณาให้คะแนนโดยประเมินความสอดคล้องระหว่างข้อความถามกับนิยามองค์ประกอบในแต่ละด้าน (Item-Objective definition Congruence Index: IOC) โดยมีเกณฑ์การประเมินดังนี้

+1 เมื่อแน่ใจว่าข้อความถามนั้นสอดคล้องระหว่างข้อความถามกับนิยาม

0 เมื่อไม่แน่ใจว่าข้อความถามนั้นสอดคล้องระหว่างข้อความถามกับนิยาม

-1 เมื่อแน่ใจว่าข้อความถามนั้นไม่สอดคล้องระหว่างข้อความถามกับนิยาม

1.7 นำแบบสอบถามที่ผ่านการพิจารณาจากผู้เชี่ยวชาญแล้วมาวิเคราะห์หาค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อความถามกับนิยาม โดยใช้สูตรการหาค่า IOC และคัดเลือกข้อความถามที่มีค่าดัชนีความสอดคล้องตั้งแต่ 0.50-1.00 ซึ่งเป็นข้อความถามที่อยู่ในเกณฑ์ใช้ได้ และอาจนำข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญมาปรับปรุงแก้ไข ในเรื่องการใช้คำและข้อความให้มีความชัดเจนยิ่งขึ้น ผลการวิเคราะห์หาค่า IOC พบว่า ข้อความถามมีค่า IOC เฉลี่ยอยู่ระหว่าง 0.67-1.00 ทุกข้อ

1.8 นำแบบสอบถามที่ผ่านการประเมินจากผู้เชี่ยวชาญคัดเลือกและปรับปรุงแล้วไปทดลองใช้กับกลุ่มผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในโครงการศูนย์ฝึกอาชีพชุมชน ของศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้ อำเภอยะรัง ซึ่งมีลักษณะใกล้เคียงกับศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้อำเภอยะรัง จังหวัดปัตตานี จำนวน 30 คน เพื่อคำนวณค่าอำนาจจำแนกรายข้อกับคะแนนรวมทั้งแบบวัด (r Item-Total Correlation) และตัดไว้เฉพาะข้อความที่มีค่าอำนาจจำแนกไม่น้อยกว่า .20 จากนั้นคำนวณค่าความเที่ยง โดยใช้วิธีสัมประสิทธิ์แอลฟา (α) มีค่าตั้งแต่ .20 ถึง .70 จึงยอมรับได้

ผลการหาค่าคุณภาพเบื้องต้นของแบบสอบถาม ด้วยการหาค่าอำนาจจำแนกรายข้อ (r-Item Total Correlation) พบว่า แบบสอบถามด้านบริบท จำนวน 5 ข้อ ด้านปัจจัยนำเข้า จำนวน 7 ข้อ ด้านกระบวนการ จำนวน 7 ข้อ ด้านผลลัพธ์ จำนวน 5 ข้อ และด้านการบรรลุวัตถุประสงค์ จำนวน 3 ข้อ มีค่าอำนาจจำแนกอยู่ระหว่าง .222-.832 ส่วนข้อคำถามที่มีค่า r ต่ำกว่า .20 ผู้ประเมินตัดออก จำนวน 1 ข้อ

ผลการหาค่าความเที่ยงของแบบสอบถาม (α) พบว่า ข้อคำถามด้านบริบท ด้านปัจจัยนำเข้า และด้านกระบวนการ มีค่าความเที่ยง เท่ากับ .901 ส่วนด้านผลลัพธ์มีค่าความเที่ยง เท่ากับ .690 และด้านการบรรลุวัตถุประสงค์มีค่าความเที่ยง เท่ากับ .770

1.9 นำแบบสอบถามความเห็นที่ผ่านการหาคุณภาพเครื่องมือแล้ว ไปจัดพิมพ์ในรูปแบบสมบูรณ์และนำไปใช้เก็บข้อมูลกับกลุ่มผู้ให้ข้อมูล

2. แบบประเมินทักษะการทำงานสำหรับผู้เรียน

2.1 ศึกษาวิธีการสร้างแบบประเมินจากตำรา หนังสือ และเอกสารที่เกี่ยวข้องกับการสร้างเครื่องมือวัด และศึกษาแนวคิด และทฤษฎีเกี่ยวกับการประเมินพฤติกรรมด้านทักษะ

2.2 ศึกษาวัตถุประสงค์และขอบเขตของโครงการศูนย์ฝึกอาชีพชุมชน เพื่อนำไปกำหนดขอบเขตของข้อคำถามและเนื้อหาในแบบประเมิน

2.3 สร้างแบบประเมินทักษะตามนิยามองค์ประกอบที่กำหนดไว้ ซึ่งเป็นคำถามเกี่ยวกับการที่ผู้เรียนมีความสามารถในการกำหนดเป้าหมาย การทำงานอย่างเป็นขั้นเป็นตอน และการตรวจสอบชิ้นงาน มีลักษณะเป็นแบบมาตราประเมินรวมค่า (Summated rating scale) 6 ตั้งแต่ “จริงที่สุด” ถึง “ไม่จริงเลย” โดยให้น้ำหนักคะแนน “6” ถึง “1” ตามลำดับ จำนวน 6-10 ข้อ

2.4 นำแบบประเมินทักษะที่สร้างขึ้น เสนอต่ออาจารย์ที่ปรึกษาเพื่อตรวจสอบความเหมาะสมของข้อความ ความครอบคลุมของเนื้อหา การใช้ภาษาและปรับปรุงแก้ไข ตามคำแนะนำของอาจารย์ที่ปรึกษา

2.5 นำแบบประเมินทักษะที่ผ่านการพิจารณาจากอาจารย์ที่ปรึกษาเสนอต่อผู้เชี่ยวชาญ 3 ท่าน เพื่อตรวจสอบคุณภาพด้านความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหาเป็นรายข้อ เพื่อพิจารณาให้คะแนน โดยประเมินความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับนิยาม (IOC)

2.6 นำแบบประเมินทักษะที่ผ่านการพิจารณาจากผู้เชี่ยวชาญมาวิเคราะห์หาค่าดัชนี ความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับนิยาม โดยใช้สูตรการหาค่า IOC และคัดเลือกข้อความที่มีค่า ดัชนีความสอดคล้องตั้งแต่ 0.50-1.00 เป็นข้อคำถามที่อยู่ในเกณฑ์ใช้ได้ ผลการวิเคราะห์หาค่า IOC พบว่า ข้อคำถามมีค่า ICO เฉลี่ยอยู่ระหว่าง 0.67-1.00

2.7 นำแบบประเมินทักษะที่ผ่านการพิจารณาจากผู้เชี่ยวชาญคัดเลือกปรับปรุงแล้ว นำไปทดลองใช้กับผู้เรียนในโครงการศูนย์ฝึกอาชีพชุมชน ของศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้อำเภออื่น ซึ่งมีลักษณะใกล้เคียงกับศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้อำเภอยะรัง จังหวัดปัตตานี จำนวน 30 คน เพื่อคำนวณค่าอำนาจจำแนกรายข้อ และคัดเลือกเฉพาะข้อความที่มีค่าอำนาจจำแนกไม่น้อยกว่า .20 จากนั้นคำนวณค่าความเที่ยงโดยใช้วิธีสัมประสิทธิ์แอลฟา (α) มีค่าตั้งแต่ .20 ถึง .70 จึงยอมรับได้

ผลการหาค่าคุณภาพเบื้องต้นของแบบประเมินทักษะ ด้วยการหาค่าอำนาจจำแนก รายข้อ (r-Item Total Correlation) พบว่า มีค่าอำนาจจำแนกอยู่ระหว่าง .224-.451 และผลการหาค่า ความเที่ยงของแบบประเมินทักษะ (α) พบว่า มีค่าความเที่ยง เท่ากับ .60

2.8 นำแบบประเมินทักษะการทำชิ้นงานที่ผ่านการหาคุณภาพเครื่องมือแล้ว ไปจัดพิมพ์ ในรูปแบบสมบูรณ์และนำไปใช้เก็บข้อมูลกับกลุ่มผู้ให้ข้อมูล

3. แบบวัดทัศนคติสำหรับผู้เรียน ผู้ประเมินดำเนินการดังนี้

3.1 ศึกษาวิธีการสร้างแบบวัด จากตำรา หนังสือ และเอกสารที่เกี่ยวข้อง และศึกษา แนวคิด ทฤษฎี และองค์ประกอบของทัศนคติของ ดวงเดือน พันธุมนาวิน (2531)

3.2 ศึกษาวัตถุประสงค์และขอบเขตของโครงการศูนย์ฝึกอาชีพชุมชน เพื่อนำไปกำหนด ขอบเขตของข้อคำถามและเนื้อหาในแบบวัดทัศนคติ

3.3 สร้างแบบวัดทัศนคติ โดยประกอบด้วยข้อความเกี่ยวกับความรู้เชิงประเมิน การประกอบอาชีพ ความรู้สึกเชิงบวกหรือเชิงลบต่อการประกอบอาชีพ และความพร้อมที่จะประกอบอาชีพ เทียบกับเกณฑ์เป็นแบบมาตราประเมินรวมค่า (Summated rating scale) 6 ระดับ ซึ่งกำหนดค่า ระดับประเมิน ตั้งแต่ “จริงที่สุด” ถึง “ไม่จริงเลย” โดยให้น้ำหนักคะแนน “6” ถึง “1” ตามลำดับ จำนวน 10 ข้อ

3.4 นำแบบวัดทัศนคติที่สร้างขึ้น เสนอต่ออาจารย์ที่ปรึกษาเพื่อตรวจสอบ ความเหมาะสม ของข้อความ ความครอบคลุมของเนื้อหา การใช้ภาษาและปรับปรุงแก้ไขตามคำแนะนำของอาจารย์ ที่ปรึกษา

3.5 นำแบบวัดทัศนคติที่ผ่านการพิจารณาจากอาจารย์ที่ปรึกษาเสนอต่อผู้เชี่ยวชาญ 3 ท่าน เพื่อตรวจสอบคุณภาพเป็นรายข้อ พิจารณาให้คะแนนโดยประเมินความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับนิยามองค์ประกอบ (IOC)

3.6 นำแบบวัดทัศนคติที่ผ่านการพิจารณาจากผู้เชี่ยวชาญแล้วมาวิเคราะห์หาค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับนิยาม โดยใช้สูตรการหาค่า IOC และคัดเลือกข้อคำถามที่มีค่าดัชนีความสอดคล้องตั้งแต่ 0.50–1.00 ซึ่งเป็นข้อคำถามที่อยู่ในเกณฑ์ใช้ได้ และอาจนำข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญมาปรับปรุงแก้ไข ในเรื่องการใช้คำและข้อความให้มีความชัดเจนยิ่งขึ้น ผลการวิเคราะห์หาค่า IOC พบว่า ข้อคำถามมีค่า IOC เฉลี่ยอยู่ระหว่าง 0.67-1.00

3.7 นำแบบวัดทัศนคติที่ผ่านการประเมินจากผู้เชี่ยวชาญคัดเลือกและปรับปรุงแล้วไปทดลองใช้กับผู้เรียนในโครงการศูนย์ฝึกอาชีพชุมชน ของศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้อำเภออื่น ซึ่งมีลักษณะใกล้เคียงกับศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้อำเภอยะรัง จังหวัดปัตตานี จำนวน 30 คน เพื่อคำนวณค่าอำนาจจำแนกรายข้อ และตัดไว้เฉพาะข้อความที่มีค่าอำนาจจำแนกไม่น้อยกว่า .20 จากนั้นคำนวณค่าความเที่ยงโดยใช้วิธีสัมประสิทธิ์แอลฟา (α) ตั้งแต่ .20 ถึง .70 จึงยอมรับได้

ผลการหาค่าคุณภาพเบื้องต้นของแบบวัดทัศนคติ ด้วยการหาค่าอำนาจจำแนกรายข้อ (r-Item Total Correlation) พบว่า มีค่าอำนาจจำแนกอยู่ระหว่าง .387-.562 และผลการหาค่าความเที่ยงของแบบวัดทัศนคติ (α) พบว่า มีค่าความเที่ยง เท่ากับ .787

3.8 นำแบบวัดทัศนคติที่ผ่านการหาคุณภาพเครื่องมือแล้ว ไปจัดพิมพ์ในรูปแบบสมบูรณ์ และนำไปใช้เก็บข้อมูลกับกลุ่มผู้ให้ข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูล

หลังจากมีความพร้อมด้านเครื่องมือที่ใช้เก็บข้อมูลที่ผ่านการพิจารณาและได้รับการรับรองจริยธรรมการวิจัยในมนุษย์ด้านมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์จากมหาวิทยาลัยเรียบร้อยแล้ว จึงได้ทำการเก็บรวบรวมข้อมูล โดยดำเนินการดังนี้

1. ผู้ประเมินขออนุเคราะห์หนังสือจากวิทยาลัยการจัดการ มหาวิทยาลัยพะเยา ถึงผู้อำนวยการศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้อำเภอยะรัง สังกัดสำนักงานส่งเสริมการเรียนรู้ จังหวัดปัตตานี ที่เป็นแหล่งข้อมูล เพื่อขออนุญาตในการเก็บรวบรวมข้อมูลในครั้งนี้
2. นำหนังสือขอความอนุเคราะห์ที่ออกโดยวิทยาลัยการจัดการ มหาวิทยาลัยพะเยา พร้อมด้วยเครื่องมือที่ใช้เก็บข้อมูลไปให้ผู้ให้ข้อมูลดำเนินการตอบคำถาม
3. ผู้ประเมินรวบรวมเครื่องมือที่ใช้เก็บรวบรวมข้อมูลให้ผู้ให้ข้อมูลตอบ และตรวจสอบจำนวนความถูกต้องสมบูรณ์ของเครื่องมือทุกฉบับ

4. นำเครื่องมือที่สมบูรณ์ทำการตรวจให้คะแนนจัดทำรหัสลงข้อมูลและการวิเคราะห์ทางสถิติแล้วเทียบกับเกณฑ์ที่กำหนดไว้ และจัดทำรายงานสรุปการประเมินโครงการต่อไป

โดยในการประเมินโครงการศูนย์ฝึกอาชีพชุมชน ของศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้อำเภอยะรัง สามารถสรุปแบบแผนการประเมินโครงการ รายละเอียดดังตาราง 5

ตาราง 5 แสดงแบบแผนการประเมินโครงการ

ประเด็นการประเมิน	ตัวแปรที่ประเมิน	แหล่งข้อมูล	เครื่องมือ	การวิเคราะห์	เกณฑ์การประเมิน
1. การประเมินกระบวนการดำเนินงาน	- ความต้องการ - สภาพแวดล้อม ด้านนโยบาย	- ผู้บริหาร - ผู้รับผิดชอบโครงการ	แบบสอบถาม	ค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน	คะแนนเฉลี่ยตั้งแต่ 4.50 ขึ้นไป ถือว่าผ่านเกณฑ์
1.1 ด้านบริบท (Context)	เศรษฐกิจ สังคม นโยบาย ปัญหาอุปสรรคต่าง ๆ - ความเหมาะสมของวัตถุประสงค์โครงการ				
1.2 ด้านปัจจัยนำเข้า (Input)	- ความเหมาะสมของทรัพยากร ได้แก่ บุคคล วัสดุอุปกรณ์ งบประมาณ และวิธีปฏิบัติงาน	- ผู้บริหาร - ผู้รับผิดชอบโครงการ	แบบสอบถาม	ค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน	คะแนนเฉลี่ยตั้งแต่ 4.50 ขึ้นไป ถือว่าผ่านเกณฑ์
1.3 ด้านกระบวนการ (Process)	- ความเหมาะสมในการจัดกิจกรรม	- ผู้รับผิดชอบโครงการ - ครู	แบบสอบถาม	ค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน	- คะแนนเฉลี่ยตั้งแต่ 4.50 ขึ้นไป ถือว่าผ่านเกณฑ์

ตาราง 5 (ต่อ)

ประเด็น การประเมิน	ตัวแปรที่ประเมิน	แหล่งข้อมูล	เครื่องมือ	การ วิเคราะห์	เกณฑ์ การประเมิน
1.4 ด้าน ผลผลิต (Product)	- ผู้เรียนที่มีความรู้ ความเข้าใจในการ ประกอบอาชีพ - ผู้เรียนที่มีทักษะ การทำงาน - ผู้เรียนมีทัศนคติ ที่ดีต่อการ ประกอบอาชีพ	- ผู้เรียน - วิทยากร	- แบบทดสอบ สำหรับผู้เรียน - แบบประเมิน ทักษะการทำ ชิ้นงานสำหรับ ผู้เรียน - แบบวัดทัศน คติสำหรับ ผู้เรียน - แบบ สัมภาษณ์ วิทยากรแบบ ปลายเปิด	- t-test - ค่าเฉลี่ย และค่า เบี่ยงเบน มาตรฐาน - การ วิเคราะห์ เนื้อหา	- พบนัยสำคัญ .05 ของสถิติ t - คะแนนทักษะ เฉลี่ย ตั้งแต่ 4.50ขึ้นไป ถือว่า ผ่านเกณฑ์ - คะแนนทัศนคติ เฉลี่ย ตั้งแต่ 4.50 ขึ้นไป ถือ ว่า ผ่านเกณฑ์
2. การประเมิน ด้านผลลัพธ์ (Outcome)	- การนำความรู้ไป ใช้ในการประกอบ อาชีพ - สามารถ รวมกลุ่มอาชีพ หรือจัดตั้ง วิสาหกิจชุมชน หรือยกระดับ พัฒนาผลิตภัณฑ์ สินค้า - มีการ ประชาสัมพันธ์ สินค้าชุมชนใน ช่องทางออนไลน์	- ผู้รับผิดชอบ โครงการ - บุคลากรครู - เอกสารที่ เกี่ยวข้อง	แบบสอบถาม	- ค่าเฉลี่ย และค่า เบี่ยงเบน มาตรฐาน - การ วิเคราะห์ เนื้อหา	คะแนนเฉลี่ย ตั้งแต่ 4.50 ขึ้นไป ถือว่า ผ่านเกณฑ์

ตาราง 5 (ต่อ)

ประเด็น การประเมิน	ตัวแปรที่ประเมิน	แหล่งข้อมูล	เครื่องมือ	การ วิเคราะห์	เกณฑ์ การประเมิน
3. การประเมิน ด้านการบรรลุ วัตถุประสงค์ (Objective)	- ความรู้ ความเข้าใจในการ ประกอบอาชีพ - ทักษะการทำ ชิ้นงาน - เห็นช่องทางใน การนำความรู้ไป ประยุกต์ใช้เพื่อ ประกอบอาชีพได้ อย่างเหมาะสม	- ผู้บริหาร - ผู้รับผิดชอบ โครงการ - เอกสารที่ เกี่ยวข้อง	แบบสอบถาม	ค่าเฉลี่ยและ ค่าเบี่ยงเบน มาตรฐาน - การ วิเคราะห์ เนื้อหา	- คะแนนเฉลี่ย ตั้งแต่ 4.50 ขึ้นไป ถือว่า ผ่านเกณฑ์

การวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติที่ใช้

การประเมินโครงการศูนย์ฝึกอาชีพชุมชน ของศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้อำเภอยะรัง จังหวัดปัตตานี ในครั้งนี้ ผู้ประเมินหาคุณภาพเครื่องมือและนำข้อมูลที่เกี่ยวข้องมาดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลและใช้สถิติดังนี้

1. การวิเคราะห์คุณภาพเครื่องมือที่ใช้เก็บข้อมูล

1.1 สถิติคำนวณหาคุณภาพโดยการหาค่าความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับวัตถุประสงค์หรือนิยามที่วัด (Item-Objective definition Congruence Index :IOC)

1.2 สถิติคำนวณหาค่าความเที่ยงของเครื่องมือโดยใช้วิธีสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค (Cronbach's Alpha Coefficient) และหาค่าอำนาจจำแนกรายข้อด้วยวิธี Corrected Item Total Correlation

2. การวิเคราะห์ข้อมูลการประเมินโครงการ

2.1 สถิติพรรณนา (Descriptive Statistics) ได้แก่ วิเคราะห์ข้อมูลโดยการคำนวณค่าเฉลี่ย (M) และการคำนวณค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (SD) แล้วนำไปเทียบกับเกณฑ์ที่กำหนดไว้

2.2 สถิติอ้างอิง (Inferential statistics) ได้แก่ วิเคราะห์เปรียบเทียบโดยใช้การทดสอบ Paired-Sample t-test

2.3 การวิเคราะห์เนื้อหา (Content analysis) โดยการวิเคราะห์ สรุปลักษณะเกี่ยวกับข้อเสนอแนะ และข้อมูลการสัมภาษณ์

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

การนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลการประเมินโครงการศูนย์ฝึกอาชีพชุมชน ของศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้อำเภอยะรัง จังหวัดปัตตานี เพื่อตอบวัตถุประสงค์ของการประเมิน คือ 1) เพื่อประเมินกระบวนการดำเนินงานโครงการศูนย์ฝึกอาชีพชุมชน ประกอบด้วย 1.1) ด้านบริบท 1.2) ด้านปัจจัยนำเข้า 1.3) ด้านกระบวนการ และ 1.4) ด้านผลผลิต 2) เพื่อประเมินผลลัพธ์ของโครงการศูนย์ฝึกอาชีพชุมชน และ 3) เพื่อประเมินการบรรลุวัตถุประสงค์ของโครงการศูนย์ฝึกอาชีพชุมชน ของศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้อำเภอยะรัง เพื่อให้เกิดความเข้าใจตรงกันในการนำเสนอและแปลความหมายผลการวิเคราะห์ข้อมูล จึงได้กำหนดสัญลักษณ์และอักษรย่อที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลดังนี้

สัญลักษณ์และอักษรย่อที่ใช้แทนค่าสถิติ

n แทน จำนวนกลุ่มผู้ให้ข้อมูล

M แทน ค่าเฉลี่ย (Mean)

SD แทน ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)

t แทน ค่าสถิติ ทดสอบที (t-test)

\bar{d} แทน ค่าเฉลี่ยของคะแนนผลต่าง

Sd แทน ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานของคะแนนผลต่าง

* แทน มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ($P < .05$)

การนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล

การนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลการประเมินโครงการศูนย์ฝึกอาชีพชุมชน ของศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้อำเภอยะรัง จังหวัดปัตตานี ผู้ประเมินนำเสนอตามประเด็นการประเมินออกเป็นลำดับตามเนื้อหา ประกอบด้วย

ตอนที่ 1 แหล่งข้อมูล

ตอนที่ 2 ผลการวิเคราะห์และประเมินโครงการ

ตอนที่ 3 ผลการวิเคราะห์ข้อเสนอแนะและข้อมูลการสัมภาษณ์

ตอนที่ 4 สรุปผลการประเมินโครงการ

ตอนที่ 1 แหล่งข้อมูล

แหล่งข้อมูลที่ใช้ในการประเมินครั้งนี้ ประกอบด้วย กลุ่มผู้ให้ข้อมูล จำแนกเป็น ผู้บริหาร จำนวน 1 คน ครู จำนวน 65 คน และผู้รับผิดชอบโครงการ จำนวน 12 คน ผู้เรียนที่เข้ารับการฝึกอบรม อาชีพระยะสั้นภายใต้โครงการศูนย์ฝึกอาชีพชุมชน จำนวน 60 คน และวิทยากร จำนวน 6 คน รวมทั้งสิ้น จำนวน 144 คน และเอกสารและรายงานต่าง ๆ ได้แก่ รายงานสรุปผลการดำเนินโครงการ ศูนย์ฝึกอาชีพชุมชน และแผนปฏิบัติการของศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้อำเภอยะรัง เพื่อใช้เป็นแหล่งอ้างอิงประกอบการประเมินโครงการศูนย์ฝึกอาชีพชุมชน ของศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้อำเภอยะรัง จังหวัดปัตตานี

ตอนที่ 2 ผลการวิเคราะห์และประเมินโครงการ

การนำเสนอผลการวิเคราะห์และการประเมินโครงการ ผู้ประเมินนำเสนอ โดยแบ่งผลการประเมินออกเป็น 3 ส่วน ประกอบด้วย 2.1) ผลการวิเคราะห์และประเมินกระบวนการดำเนินงาน 2.2) ผลการวิเคราะห์และประเมินผลลัพธ์ และ 2.3) ผลการวิเคราะห์และประเมินการบรรลุวัตถุประสงค์ของโครงการศูนย์ฝึกอาชีพชุมชน ของศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้อำเภอยะรัง โดยมีรายละเอียดดังนี้

ผลการวิเคราะห์และประเมินกระบวนการดำเนินงานโครงการศูนย์ฝึกอาชีพชุมชน

ผลการวิเคราะห์และประเมิน ด้านบริบท (Context) ของโครงการศูนย์ฝึกอาชีพชุมชน มีตัวแปรที่ประเมิน คือ ความต้องการของบุคคลและหน่วยงาน สภาพแวดล้อมด้านนโยบาย เศรษฐกิจ สังคม นโยบาย ปัญหาอุปสรรคต่าง ๆ และความเหมาะสมของวัตถุประสงค์โครงการ ซึ่งผลการวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากกลุ่มผู้ให้ข้อมูล จำนวน 13 คน ประกอบด้วย ผู้บริหาร จำนวน 1 คน และผู้รับผิดชอบโครงการ จำนวน 12 คน วิเคราะห์ข้อมูลโดยคำนวณค่าเฉลี่ย (M) ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (SD) และเทียบกับเกณฑ์ พบว่า ด้านบริบทมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก และผ่านเกณฑ์การประเมินที่กำหนดไว้ (คะแนนเฉลี่ย ตั้งแต่ 4.50 ขึ้นไป) เมื่อพิจารณาจากแหล่งข้อมูล พบว่า ผู้บริหาร มีความคิดเห็นโดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($M = 5.00$) และผู้รับผิดชอบโครงการ มีความคิดเห็นโดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($M = 5.18, SD = .58$) เช่นเดียวกัน

ผลการวิเคราะห์และประเมิน ด้านปัจจัยนำเข้า (Input) มีตัวแปรที่ประเมิน คือ ความเหมาะสมของทรัพยากร ได้แก่ บุคคล วัสดุอุปกรณ์ เครื่องมือ งบประมาณ และวิธีปฏิบัติงาน ซึ่งผลการวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากกลุ่มผู้ให้ข้อมูล จำนวน 13 คน ประกอบด้วย ผู้บริหาร จำนวน 1 คน และผู้รับผิดชอบโครงการ จำนวน 12 คน วิเคราะห์ข้อมูลโดยคำนวณค่าเฉลี่ย (M) ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (SD) และเทียบกับเกณฑ์ พบว่า ด้านปัจจัยนำเข้ามีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก และผ่านเกณฑ์การประเมินที่กำหนดไว้ (คะแนนเฉลี่ย ตั้งแต่ 4.50 ขึ้นไป) เมื่อพิจารณาจากแหล่งข้อมูล พบว่า ผู้บริหาร มีความคิดเห็น

โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($M = 4.57$) และผู้รับผิดชอบโครงการ มีความคิดเห็นโดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($M = 4.85$, $SD = .55$) เช่นเดียวกัน

ผลการวิเคราะห์และประเมิน ด้านกระบวนการ (Process) มีตัวแปรที่ประเมิน คือ ความเหมาะสมในการจัดกิจกรรม ผลการวิเคราะห์ข้อมูลจากกลุ่มผู้ให้ข้อมูล จำนวน 77 คน ประกอบด้วย ผู้รับผิดชอบโครงการ จำนวน 12 คน และครู จำนวน 65 คน วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้ค่าเฉลี่ย (M) ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (SD) และเทียบกับเกณฑ์ พบว่า ด้านกระบวนการมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก และผ่านเกณฑ์การประเมินที่กำหนดไว้ (คะแนนเฉลี่ย ตั้งแต่ 4.50 ขึ้นไป) และเมื่อพิจารณาจากแหล่งข้อมูล พบว่า ผู้รับผิดชอบโครงการ มีความคิดเห็นโดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($M = 5.08$, $SD = .39$) และครู มีความคิดเห็นโดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($M = 4.87$, $SD = .36$) เช่นเดียวกัน

ผลการวิเคราะห์และประเมิน ด้านผลผลิต (Product) มีตัวแปรที่ประเมิน 3 ตัวแปร คือ 1) ผู้เรียนที่มีความรู้ ความเข้าใจในการประกอบอาชีพ 2) ผู้เรียนที่มีทักษะการทำงาน และ 3) ผู้เรียนมีทัศนคติที่ดีต่อการประกอบอาชีพ ผลการวิเคราะห์ข้อมูลจากกลุ่มผู้ให้ข้อมูลที่เป็นผู้เรียนที่เข้ารับการฝึกอบรมภายใต้โครงการศูนย์ฝึกอาชีพชุมชน จำนวน 60 คน ดังนี้

1. ผลการวิเคราะห์และประเมินคะแนน ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน (Knowledge) ของผู้เรียน จากแบบทดสอบชนิดตอบถูกได้ 1 คะแนน ตอบผิดได้ 0 คะแนน จำนวน 30 ข้อ รวม 30 คะแนน ที่วัดก่อนและหลังเข้าร่วมโครงการศูนย์ฝึกอาชีพชุมชน การวิเคราะห์ใช้สถิติ Paired-Sample t-Test พบว่า ผู้เรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และผ่านเกณฑ์การประเมินที่กำหนดไว้ (พบนัยสำคัญ .05 ของสถิติ t) โดยมีคะแนนเฉลี่ยผลต่างหลังเรียนกับก่อนเรียน (\bar{d}) เท่ากับ 10.45 และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานของคะแนนผลต่าง (Sd) เท่ากับ 2.24

2. ผลการวิเคราะห์และประเมินคะแนน ทักษะการทำงาน (Skill) ของผู้เรียนหลังจากเข้าร่วมโครงการศูนย์ฝึกอาชีพชุมชน วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้ค่าเฉลี่ย (M) ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (SD) และเทียบกับเกณฑ์ พบว่า ผู้เรียนมีคะแนนทักษะการทำงานโดยรวมอยู่ในระดับมาก ($M=4.79$, $SD=.21$) และผ่านเกณฑ์การประเมินที่กำหนดไว้ (คะแนนเฉลี่ย ตั้งแต่ 4.50 ขึ้นไป)

3. ผลการวิเคราะห์และประเมินคะแนน ทัศนคติ (Attitude) ของผู้เรียนหลังจากเข้าร่วมโครงการศูนย์ฝึกอาชีพชุมชน วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้ค่าเฉลี่ย (M) ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (SD) และเทียบกับเกณฑ์ พบว่า ผู้เรียนมีทัศนคติที่ดีต่อการประกอบอาชีพ โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($M = 4.75$, $SD=.21$) และผ่านเกณฑ์การประเมินที่กำหนดไว้ (คะแนนเฉลี่ย ตั้งแต่ 4.50 ขึ้นไป) ดังตาราง 6

ตาราง 6 แสดงผลการวิเคราะห์และประเมินกระบวนการดำเนินงานโครงการศูนย์ฝึกอาชีพชุมชน

ประเด็น ที่ประเมิน	แหล่งข้อมูล	n	ค่าสถิติ				เกณฑ์	ผลการ ประเมิน
			M	SD	\bar{d}	Sd		
ด้านบริบท (C)	ผู้บริหาร	1	5.00	-	-	-	M ≥ 4.50	ผ่าน
	ผู้รับผิดชอบ							
	โครงการ	12	5.18	.58	-	-		
ด้านปัจจัย นำเข้า (I)	ผู้บริหาร	1	4.57	-	-	-	M ≥ 4.50	ผ่าน
	ผู้รับผิดชอบ							
	โครงการ	12	4.85	.55	-	-		
ด้าน กระบวนการ (P)	ผู้รับผิดชอบ						M ≥ 4.50	ผ่าน
	โครงการ	12	5.08	.39	-	-		
	ครู	65	4.87	.36	-	-		
ด้านผลผลิต(P)						* พบ	ผ่าน	
1) ความรู้						นัยสำคัญ		
	ผู้เรียน	60	-	-	10.45	2.24		.05 ของ
								สถิติ t
2) ทักษะ	ผู้เรียน	60	4.79	.21	-	-	M ≥ 4.50	
การทำชิ้นงาน								
3) ทักษะ	ผู้เรียน	60	4.75	.21	-	-	M ≥ 4.50	

ผลการวิเคราะห์และประเมินผลลัพธ์ของโครงการศูนย์ฝึกอาชีพชุมชน

ผลการวิเคราะห์และประเมิน ผลลัพธ์ (Outcome) มีตัวแปรที่ประเมิน 3 ตัวแปร คือ ผู้เรียนนำความรู้ไปใช้ในการประกอบอาชีพ ผู้เรียนสามารถรวมกลุ่มอาชีพหรือจัดตั้งวิสาหกิจชุมชน หรือยกระดับพัฒนาผลิตภัณฑ์สินค้า และสถานศึกษามีการประชาสัมพันธ์สินค้าชุมชนในช่องทางออนไลน์ ผลการวิเคราะห์ข้อมูลจากกลุ่มผู้ให้ข้อมูล จำนวน 77 คน ประกอบด้วย ผู้รับผิดชอบโครงการ จำนวน 12 คน และครู จำนวน 65 คน วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้ค่าเฉลี่ย (M) ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (SD) และเทียบกับเกณฑ์ พบว่า ด้านผลลัพธ์มีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก และผ่านเกณฑ์การประเมินที่กำหนดไว้ (คะแนนเฉลี่ย ตั้งแต่ 4.50 ขึ้นไป) และเมื่อพิจารณาจากแหล่งข้อมูล พบว่า ผู้รับผิดชอบโครงการ มีความคิดเห็นโดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก (M = 4.77, SD = .48) และครู มีความคิดเห็นโดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก (M = 4.72, SD = .28) เช่นเดียวกัน ดังตาราง 7

ตาราง 7 แสดงผลการวิเคราะห์และประเมินผลลัพธ์ของโครงการศูนย์ฝึกอาชีพชุมชน

ประเด็นที่ประเมิน	แหล่งข้อมูล	n	ค่าสถิติ		เกณฑ์	ผลการประเมิน
			M	SD		
ด้านผลลัพธ์	ผู้รับผิดชอบ					ผ่าน
(O)	โครงการ	12	4.77	.48	$M \geq 4.50$	
	ครู	65	4.72	.28	$M \geq 4.50$	

ผลการวิเคราะห์และประเมินการบรรลุวัตถุประสงค์ของโครงการศูนย์ฝึกอาชีพชุมชน

ผลการวิเคราะห์และประเมิน การบรรลุวัตถุประสงค์ของโครงการ (Objective) มีตัวแปรที่ประเมิน 3 ตัวแปร คือ 1) ผู้เรียนมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการประกอบอาชีพ 2) ผู้เรียนพัฒนาหรือยกระดับผลิตภัณฑ์สินค้าใหม่ ๆ ได้อย่างเหมาะสม และ 3) ผู้เรียนมีทัศนคติที่ดีต่อการประกอบอาชีพ เป็นไปตามวัตถุประสงค์ของโครงการ ผลการวิเคราะห์ข้อมูลจากกลุ่มผู้ให้ข้อมูล จำนวน 13 คน ประกอบด้วย ผู้บริหาร จำนวน 1 คน และผู้รับผิดชอบโครงการ จำนวน 12 คน วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้ คำนวณค่าเฉลี่ย (M) ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (SD) และเทียบกับเกณฑ์ พบว่า โครงการศูนย์ฝึกอาชีพชุมชน บรรลุวัตถุประสงค์อยู่ในระดับมาก และผ่านเกณฑ์การประเมินที่กำหนดไว้ (คะแนนเฉลี่ย ตั้งแต่ 4.50 ขึ้นไป) และเมื่อพิจารณาจากแหล่งข้อมูล พบว่า ผู้บริหาร มีความคิดเห็นโดยภาพรวมอยู่ในระดับระดับมาก ($M = 4.67$) และผู้รับผิดชอบโครงการ มีความคิดเห็นโดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($M = 4.94$, $SD = .54$) เช่นเดียวกัน ดังตาราง 8

ตาราง 8 แสดงผลการวิเคราะห์และประเมินการบรรลุวัตถุประสงค์ของโครงการศูนย์ฝึกอาชีพชุมชน

ประเด็นที่ประเมิน	แหล่งข้อมูล	n	ค่าสถิติ		เกณฑ์	ผลการประเมิน
			M	SD		
ด้านการบรรลุ	ผู้บริหาร	1	4.57	-	$M \geq 4.50$	ผ่าน
วัตถุประสงค์	ผู้รับผิดชอบ					
(Obj)	โครงการ	12	4.94	.54	$M \geq 4.50$	

ตอนที่ 3 ผลการวิเคราะห์ข้อเสนอแนะและข้อมูลการสัมภาษณ์

นอกจากผู้ตอบแบบสอบถามได้ให้คะแนนการประเมินโครงการศูนย์ฝึกอาชีพชุมชน ในด้านต่าง ๆ ที่กล่าวไปข้างต้นแล้ว ผู้ตอบแบบสอบถามยังมีความคิดเห็นและข้อเสนอแนะเกี่ยวกับโครงการศูนย์ฝึกอาชีพชุมชน ของศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้อำเภอยะรัง สามารถสรุปได้ดังนี้

ผู้รับผิดชอบโครงการ ส่วนใหญ่มีข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการดำเนินโครงการศูนย์ฝึกอาชีพชุมชน สอดคล้องกันว่า โครงการศูนย์ฝึกอาชีพชุมชนเป็นโครงการที่ดี ผู้เรียนได้รับความรู้และสามารถ นำความรู้ไปประกอบอาชีพได้ โดยส่วนใหญ่ผู้เรียนสามารถนำความรู้ไปใช้ในการพัฒนาตนเอง รวมทั้ง พัฒนาอาชีพด้วยการต่อยอดอาชีพหรือสร้างรายได้เสริม แต่ทั้งนี้หน่วยงานต้นสังกัดควรจัดสรร งบประมาณเพิ่มเติมเกี่ยวกับค่าวัสดุในการจัดกิจกรรม เนื่องจากปัจจุบันงบประมาณเกี่ยวกับค่าวัสดุฝึกที่ ได้รับจัดสรรไม่เพียงพอต่อการทำกิจกรรมตามหลักสูตรที่กำหนดไว้ ซึ่งสอดคล้องกับข้อมูลจากผู้ประเมิน ได้สัมภาษณ์วิทยากร พบว่า วิทยากรส่วนใหญ่ให้ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการจัดสรรงบประมาณค่าวัสดุ ฝึกอบรมให้เหมาะสมและเพียงพอต่อการจัดกิจกรรมเช่นเดียวกัน

ครู มีความเห็นเกี่ยวกับการติดตามผลลัพธ์ของผู้เรียนหลังจากเข้าร่วมโครงการ พบว่า ผู้เรียนที่เข้าร่วมโครงการส่วนใหญ่เป็นชาวบ้านที่อาศัยอยู่ในชุมชน ซึ่งเมื่อผ่านการอบรมไปแล้ว ส่วนใหญ่สามารถนำความรู้ไปใช้ในการขยายอาชีพและต่อยอดอาชีพเดิม สามารถสร้างรายได้เสริม ให้กับครอบครัวได้ ส่วนผู้เรียนที่สามารถนำความรู้ไปสร้างอาชีพใหม่หรือรวมกลุ่มอาชีพใหม่ได้ยังมี จำนวนน้อยอยู่

สรุปจากความคิดเห็นข้อเสนอแนะและข้อมูลการสัมภาษณ์ดังกล่าวข้างต้น ผู้ประเมิน ได้สรุปผลแล้วนำไปใช้เป็นข้อมูลในส่วนข้อเสนอแนะในการนำผลการประเมินไปใช้ เพื่อพัฒนาหรือ ปรับปรุงการจัดโครงการศูนย์ฝึกอาชีพชุมชน ของศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้อำเภอยะรังให้มีประสิทธิผล และมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้นต่อไป

ตอนที่ 4 สรุปผลการประเมินโครงการ

จากผลการวิเคราะห์ข้อมูลและประเมินโครงการศูนย์ฝึกอาชีพชุมชน ของศูนย์ส่งเสริม การเรียนรู้อำเภอยะรัง จังหวัดปัตตานี ที่ได้กล่าวไปข้างต้นสามารถสรุปเป็นผลการประเมินโครงการ ดังนี้

1. การประเมินกระบวนการดำเนินงานโครงการศูนย์ฝึกอาชีพชุมชน ประกอบด้วย 1) ด้าน บริบท 2) ด้านปัจจัยนำเข้า 3) ด้านกระบวนการ และ 4) ด้านผลผลิต พบว่า กระบวนการดำเนินงาน โครงการโดยภาพรวมมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก และผ่านเกณฑ์การประเมินที่กำหนดไว้ทุกด้าน ($M \geq 4.50$)

2. การประเมินผลลัพธ์ของโครงการศูนย์ฝึกอาชีพชุมชน พบว่า ผลลัพธ์ของโครงการ โดยภาพรวมมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก และผ่านเกณฑ์การประเมินที่กำหนดไว้ ($M \geq 4.50$)

3. การประเมินการบรรลุวัตถุประสงค์ของโครงการศูนย์ฝึกอาชีพชุมชน พบว่า โครงการ บรรลุวัตถุประสงค์โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก และผ่านเกณฑ์การประเมินที่กำหนดไว้ ($M \geq 4.50$)

บทที่ 5

บทสรุป

ในบทนี้ เป็นการนำเสนอเกี่ยวกับสรุปวิธีการประเมินโครงการ สรุปผลการประเมินโครงการ การอภิปรายผล และข้อเสนอแนะที่ได้จากการศึกษา เรื่อง “การประเมินโครงการศูนย์ฝึกอาชีพชุมชน ของศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้อำเภอยะรัง จังหวัดปัตตานี” ซึ่งจะได้กล่าวตามลำดับดังต่อไปนี้

สรุปผลการวิเคราะห์ข้อมูล

สรุปวิธีการประเมินโครงการ

การประเมินโครงการศูนย์ฝึกอาชีพชุมชน ของศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้อำเภอยะรัง จังหวัดปัตตานีในครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ประเมินกระบวนการดำเนินงานโครงการศูนย์ฝึกอาชีพชุมชน ประกอบด้วย 1.1) ด้านบริบท 1.2) ด้านปัจจัยนำเข้า 1.3) ด้านกระบวนการ และ 1.4) ด้านผลผลิต 2) ประเมินผลลัพธ์ของโครงการศูนย์ฝึกอาชีพชุมชน และ 3) ประเมินการบรรลุวัตถุประสงค์ของโครงการศูนย์ฝึกอาชีพชุมชน ของศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้อำเภอยะรัง โดยมีวิธีการประเมินโครงการ ดังนี้

รูปแบบการประเมินโครงการ ผู้ประเมินประยุกต์ใช้รูปแบบการประเมินของสตัฟเฟิลบีม (Stufflebeam) ร่วมกับรูปแบบของสเตค (Stake) และรูปแบบของไทเลอร์ (Tyler) ในลักษณะผสมผสาน ด้วยการสังเคราะห์องค์ประกอบของรูปแบบการประเมิน ได้แก่ 1) การประเมินกระบวนการดำเนินงานโครงการศูนย์ฝึกอาชีพชุมชน ประกอบด้วย 1.1) ด้านบริบท 1.2) ด้านปัจจัยนำเข้า 1.3) ด้านกระบวนการ และ 1.4) ด้านผลผลิต 2) การประเมินผลลัพธ์ของโครงการศูนย์ฝึกอาชีพชุมชน และ 3) การประเมินการบรรลุวัตถุประสงค์ของโครงการศูนย์ฝึกอาชีพชุมชน ของศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้ อำเภอยะรัง

แหล่งข้อมูล ประกอบด้วย กลุ่มผู้ให้ข้อมูล ได้แก่ 1) ผู้บริหารสถานศึกษา ครู และ ผู้รับผิดชอบโครงการศูนย์ฝึกอาชีพชุมชน ของศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้อำเภอยะรัง แบ่งเป็น ผู้บริหาร จำนวน 1 คน ครู จำนวน 65 คน และผู้รับผิดชอบโครงการ จำนวน 12 คน 2) ผู้เรียนที่เข้ารับการฝึกอบรมอาชีพระยะสั้นภายใต้โครงการศูนย์ฝึกอาชีพชุมชน จำนวน 60 คน 3) วิทยากร จำนวน 6 คน รวมทั้งหมด 144 คน และเอกสารรายงานต่าง ๆ ได้แก่ รายงานสรุปผลการดำเนินโครงการ ศูนย์ฝึกอาชีพชุมชน และแผนปฏิบัติการของศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้อำเภอยะรัง เพื่อใช้เป็นข้อมูลอ้างอิงประกอบการประเมินโครงการศูนย์ฝึกอาชีพชุมชน ของศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้อำเภอยะรัง

เครื่องมือที่ใช้เก็บรวบรวมข้อมูล ประกอบด้วย 1) แบบสอบถามความเห็นเกี่ยวกับโครงการ ศูนย์ฝึกอาชีพชุมชน จำนวน 3 ฉบับ ที่ถามใน 5 ด้านประกอบด้วย ด้านบริบท ด้านปัจจัยนำเข้า และด้านกระบวนการ ด้านผลลัพธ์ และด้านการบรรลุวัตถุประสงค์ ข้อคำถามมีค่าอำนาจจำแนก อยู่ระหว่าง .222-.832 และมีค่าความเที่ยงอยู่ระหว่าง .690-.901 2) แบบประเมินทักษะการทำงาน มีค่าอำนาจจำแนกอยู่ระหว่าง .224-.451 และมีค่าความเที่ยง เท่ากับ .60 3) แบบวัดทัศนคติ มีค่าอำนาจจำแนกอยู่ระหว่าง .387-.562 และมีค่าความเที่ยง เท่ากับ .787 โดยเป็นแบบวัดชนิดมาตร ประมวลรวมค่า 6 ระดับ ตั้งแต่ “จริงที่สุด” ถึง “ไม่จริงเลย” 4) แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการ เรียน ชนิด 4 ตัวเลือก ตอบถูกได้ 1 คะแนน ตอบผิดได้ 0 คะแนน และ 5) แบบสัมภาษณ์วิทยากร แบบปลายเปิด

การวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติที่ใช้ ประกอบด้วย สถิติพรรณนา (Descriptive Statistics) ได้แก่ การคำนวณค่าเฉลี่ย (M) และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (SD) แล้วนำไปเทียบกับเกณฑ์ที่กำหนดไว้ สถิติอ้างอิง (Inferential statistics) ได้แก่ วิเคราะห์เปรียบเทียบโดยใช้การทดสอบ Paired-Sample t-test และการวิเคราะห์เนื้อหา (Content analysis) โดยการวิเคราะห์ สรุป สังเคราะห์เกี่ยวกับ ข้อเสนอแนะและข้อมูลการสัมภาษณ์

สรุปผลการประเมินโครงการ

ผู้ประเมินสามารถสรุปผลการประเมินโครงการตามวัตถุประสงค์ได้ดังนี้

1. การประเมินกระบวนการดำเนินงานโครงการศูนย์ฝึกอาชีพชุมชน ของศูนย์ส่งเสริม การเรียนรู้อำเภอยะรัง ประกอบด้วย 1) ด้านบริบท 2) ด้านปัจจัยนำเข้า 3) ด้านกระบวนการ และ 4) ด้านผลผลิต พบว่า กระบวนการดำเนินงานโครงการมีความเหมาะสมโดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก และผ่านเกณฑ์การประเมินที่กำหนดไว้ทุกด้าน
2. การประเมินผลลัพธ์ของโครงการศูนย์ฝึกอาชีพชุมชน ของศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้อำเภอ ยะรัง พบว่า ผลลัพธ์ของโครงการมีความเหมาะสมโดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก และผ่านเกณฑ์ การประเมินที่กำหนดไว้
3. การประเมินการบรรลุวัตถุประสงค์ของโครงการศูนย์ฝึกอาชีพชุมชน ของศูนย์ส่งเสริม การเรียนรู้อำเภอยะรัง พบว่า โครงการบรรลุวัตถุประสงค์โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก และผ่านเกณฑ์ การประเมินที่กำหนดไว้

อภิปรายผล

จากผลการประเมินโครงการศูนย์ฝึกอาชีพชุมชน ตามวัตถุประสงค์ของการประเมินที่ได้พบนั้น ผู้ประเมินสามารถนำมาอภิปรายผลโดยมีรายละเอียดดังนี้

1. จากวัตถุประสงค์ข้อ 1 “เพื่อประเมินกระบวนการดำเนินงานโครงการศูนย์ฝึกอาชีพชุมชน ประกอบด้วย 1.1) ด้านบริบท 1.2) ด้านปัจจัยนำเข้า 1.3) ด้านกระบวนการ และ 1.4) ด้านผลผลิต” ผลการประเมินกระบวนการดำเนินงานโครงการศูนย์ฝึกอาชีพชุมชน ของศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้ อำเภอยะรัง พบว่า โดยภาพรวมมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก และผ่านเกณฑ์ที่กำหนดไว้ ทั้งนี้ อาจเป็นเพราะว่า ศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้อำเภอยะรัง มีการดำเนินครอบคลุมองค์ประกอบของ รูปแบบการประเมินของสตัฟเฟิลบีม (Stufflebeam) ประกอบด้วย ด้านบริบท ด้านปัจจัยนำเข้า ด้านกระบวนการ ด้านผลผลิต และรูปแบบของสเตค (Stake) คือ ด้านปัจจัยเบื้องต้น และด้าน กระบวนการ (พิชิต ฤทธิ์จรูญ, 2562, หน้า 67-68; พิสนุ พงศ์ศรี, 2553, หน้า 30; สมหวัง พิธิยานุวัฒน์, 2553, หน้า 168; เขาวดี รวงชัยกุล วิบูลย์ศรี, 2556, หน้า 39-44; สมคิด พรหมจ้อย, 2552, หน้า 39-44) เช่น ในด้านบริบท มีการศึกษาสภาพปัญหาและความต้องการของผู้เรียนในชุมชน แล้วจึงนำข้อมูลดังกล่าวมาใช้ในการออกแบบหลักสูตรอาชีพที่สอดคล้องกับความต้องการของผู้เรียน สะท้อนให้เห็นกระบวนการจัดทำโครงการศูนย์ฝึกอาชีพชุมชนที่มีความเหมาะสมกับสภาพ ความต้องการของชุมชนและผู้เรียนกลุ่มเป้าหมาย สอดคล้องกับข้อมูลเอกสารที่ผู้ประเมินได้จากการศึกษาจากแผนปฏิบัติการของศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้อำเภอยะรัง ปีงบประมาณ พ.ศ. 2567 รวมทั้งโครงการที่จัดทำมีความสอดคล้องกับนโยบายและจุดเน้นการดำเนินงานของกรมส่งเสริม การเรียนรู้ ทำให้การกำหนดวัตถุประสงค์ของโครงการมีความสอดคล้องกับสภาพความต้องการ ของผู้เรียนและชุมชนตามไปด้วย ในด้านปัจจัยนำเข้าหรือปัจจัยเบื้องต้น ขณะที่ก่อนเริ่มดำเนินการ สถานศึกษามีการประชุมวางแผนเป็นระยะอย่างต่อเนื่อง เพื่อร่วมกันหาแนวทางในการจัดกิจกรรม ที่เหมาะสมกับผู้เรียนตามบริบทของพื้นที่ตำบล รวมทั้งในการเลือกสถานที่ฝึกอบรมที่ตั้งอยู่พื้นที่ ชุมชน เช่น กลุ่มอาชีพ วิสาหกิจชุมชน และแหล่งเรียนรู้ของชุมชน สอดคล้องกับสภาพบริบทและ สามารถใช้วัตถุดิบฝึกที่มีอยู่ในชุมชนได้อย่างเหมาะสม ในด้านกระบวนการ วิทยากรมีการกำหนดให้ ผู้เรียนที่เข้าร่วมโครงการทุกคนได้ฝึกปฏิบัติด้วยตนเอง ส่งผลให้ผู้เรียนเกิดกระบวนการเรียนรู้ อย่างเป็นขั้นตอน สะท้อนให้เห็นถึงการจัดกิจกรรมที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ โดยวิทยากรได้ให้ความรู้และ ถ่ายทอดประสบการณ์ทำงาน ประกอบกับการใช้สื่อประกอบการสอนทำให้ผู้เรียนเกิดความเข้าใจ ในกระบวนการเรียนรู้ได้อย่างถูกต้อง วิทยากรมีการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ที่เหมาะสมตาม สภาพจริง รวมทั้งผู้รับผิดชอบโครงการ ครูของศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้อำเภอยะรัง สามารถดำเนินงาน ทุกขั้นตอนเป็นไปด้วยความเรียบร้อยตามแผนที่กำหนด ส่งผลให้ด้านผลผลิต คือ ผู้เรียนมีความรู้ เกิดทักษะปฏิบัติ และมีทัศนคติที่ดีต่อการประกอบอาชีพผ่านเกณฑ์ที่กำหนดไว้ตามไปด้วย อย่างไรก็ตาม เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านแล้ว พบว่า ด้านผลผลิตมีคะแนนเฉลี่ยน้อยกว่าในด้านอื่น ๆ ทั้งนี้ อาจเป็น เพราะว่าการฝึกปฏิบัติเพื่อให้ผู้เรียนเกิดทักษะและกระบวนการประกอบอาชีพที่มีประสิทธิผลนั้น จำเป็นต้องอาศัยการเรียนรู้ ฝึกฝน และลงมือปฏิบัติซ้ำ ๆ หลายครั้ง และผู้เรียนแต่ละคนมีความสามารถ

แตกต่างกันทำให้ระยะเวลาที่ได้ฝึกอบรบอาจไม่เพียงพอต่อการเรียนรู้ของผู้เรียน ผลการประเมินด้านปัจจัยนำเข้าเกี่ยวกับทรัพยากรที่ได้รับจัดสรรในการดำเนินโครงการ มีคะแนนการประเมินน้อยเช่นเดียวกัน ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า ทรัพยากรที่ได้รับจัดสรรจากหน่วยงานต้นสังกัดนั้น ยังไม่เพียงพอต่อการจัดกิจกรรมโครงการได้อย่างมีประสิทธิภาพ โดยเฉพาะงบในการจัดหาหรือจัดซื้อวัสดุอุปกรณ์ประกอบการฝึกอบรบ ซึ่งในปัจจุบันราคาสินค้าที่ใช้ในการฝึกอบรบปรับสูงขึ้นตามสถานการณ์เศรษฐกิจและสังคม ส่งผลต่อการจัดกิจกรรมโครงการศูนย์ฝึกอาชีพชุมชนตามไปด้วย สอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์เกี่ยวกับความคิดเห็นและข้อเสนอแนะของผู้ให้ข้อมูลที่ระบุว่า ควรมีการจัดสรรงบประมาณเพิ่มเติมให้เพียงพอต่อการจัดกิจกรรมโครงการ ผลการประเมินดังกล่าวสอดคล้องกับประภาภรณ์ คำโอภาส (2562) ที่ได้ประเมินโครงการศูนย์ฝึกอาชีพชุมชน หลักสูตรการนวดไทยเพื่อสุขภาพ 150 ชั่วโมง ศูนย์การศึกษานอกกระบวนและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอตอยสะเก็ดจังหวัดเชียงใหม่ พบว่า ผลการประเมินโครงการศูนย์ฝึกอาชีพชุมชน โดยรวมอยู่ในระดับมากถึงมากที่สุด และผ่านเกณฑ์การประเมินเช่นเดียวกัน เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ งบประมาณที่ได้รับจากรัฐบาลเพื่อดำเนินโครงการเพียงพอ เช่นเดียวกัน และสอดคล้องกับมานอษฐ์ ลากิจิตร (2562) ได้ประเมินโครงการพัฒนาคุณภาพผู้เรียนสำหรับนักศึกษาพิการ (กิจกรรมส่งเสริมอาชีพ) ของศูนย์การศึกษานอกกระบวนและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอยางน้ำเขียว จังหวัดนครราชสีมา พบว่า ผลการประเมินโดยรวมอยู่ในระดับมากถึงมากที่สุด และทุกด้านสูงกว่าเกณฑ์การประเมินที่ตั้งไว้ ซึ่งด้านกระบวนการมีผลการประเมินอยู่ในระดับมากที่สุด รองลงมาคือด้านผลผลิต ด้านบริบท และ ด้านปัจจัยนำเข้าของโครงการตามลำดับ ส่วนผลการประเมินของวิทยา ตันยีนยง (2565) ที่ประเมินโครงการฝึกอบรมวิชาชีพ ของศูนย์ฝึกอบรบวิชาชีพอำเภอยะรัง พบว่า ด้านบริบท ด้านปัจจัยนำเข้า และด้านกระบวนการ มีผลการประเมินอยู่ในระดับมาก ส่วนด้านผลผลิต ได้แก่ ความพึงพอใจของคณะกรรมการฯ ภาพรวมอยู่ในระดับมาก ความพึงพอใจของผู้เข้ารับการฝึกอบรมภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ผลสัมฤทธิ์ การมีอาชีพ และมีงานทำของผู้เข้ารับการฝึกอบรมวิชาชีพผ่านเกณฑ์ที่กำหนดไว้

2. จากวัตถุประสงค์ข้อ 2 “เพื่อประเมินผลลัพธ์ของโครงการศูนย์ฝึกอาชีพชุมชนของศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้อำเภอยะรัง” พบว่า โดยภาพรวมมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก และผ่านเกณฑ์การประเมินที่กำหนดไว้ และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ผู้เรียนส่วนใหญ่ที่จบหลักสูตรไปสามารถนำความรู้จากการเข้าอบรมไปใช้ในการพัฒนาอาชีพได้ มีคะแนนสูงที่สุดรองลงมา คือ ผู้เรียนได้นำประสบการณ์จากการเข้าอบรมไปถ่ายทอดให้กับครอบครัว หรือชุมชน ผู้เรียนได้นำความรู้จากการเข้าอบรมไปพัฒนาผลิตภัณฑ์ของชุมชนให้เป็นที่ยอมรับของตลาดมากขึ้น และผู้เรียนสามารถนำความรู้ไปใช้ในการประชาสัมพันธ์ผลิตภัณฑ์ของตนเอง/ชุมชนได้ ตามลำดับ และในข้อที่มีคะแนนน้อยที่สุด คือ ผู้เรียนสามารถนำความรู้ไปพัฒนาหรือจัดตั้งกลุ่มตั้งวิสาหกิจชุมชนนั้น

สอดคล้องกับข้อมูลเอกสารที่ผู้ประเมินได้จากการศึกษารายงานสรุปผลการดำเนินโครงการ ศูนย์ฝึกอาชีพชุมชนด้วย การประเมินด้านผลลัพธ์นี้ผู้ประเมินยึดองค์ประกอบในรูปแบบการประเมินของสเตค (Stake) ด้วยการเปรียบเทียบเป้าหมายของโครงการ (Goals) หรือตัวชี้วัดของโครงการ สิ่งที่เป็นจริงหรือสังเกตได้ (Observations) (เยาวดี ราชชัยกุล วิบูลย์ศรี, 2556, หน้า 34-44; สมคิด พรหมจ้อย, 2552, หน้า 39-44) ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า ผู้เรียนที่จบหลักสูตรนั้นส่วนใหญ่จะนำความรู้ไปพัฒนาหรือต่อยอดอาชีพเดิม รวมทั้งสามารถนำความรู้ไปใช้พัฒนาทักษะของตนเองและครอบครัวได้ แต่ในการต่อยอดจัดตั้งกลุ่มอาชีพหรือจัดตั้งวิสาหกิจชุมชนนั้น จำเป็นต้องอาศัยความช่วยเหลือจากหน่วยงานอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง เช่น สำนักงานพัฒนาชุมชนอำเภอ สำนักงานเกษตรอำเภอ และสำนักงานท้องถิ่นอำเภอ ในเรื่องกระบวนการขอจัดตั้งกลุ่มวิสาหกิจชุมชน และจำเป็นต้องอาศัยความร่วมมือและมีส่วนร่วมของชาวบ้านที่อยู่ในชุมชนด้วย รวมทั้งต้องอาศัยการสนับสนุนทรัพยากรอื่น ๆ เพิ่มเติม เช่น วัสดุอุปกรณ์ สถานที่จัดตั้งกลุ่ม บรรจุภัณฑ์และช่องทางการตลาด เพื่อให้การขับเคลื่อนการดำเนินงานของกลุ่มวิสาหกิจชุมชนให้ประสบความสำเร็จและยั่งยืน ผลการประเมินดังกล่าวสอดคล้องกับ ดนุพงษ์ บุรณะพิมพ์ (2561) ที่ประเมินการประเมินโครงการจัดการศึกษาอาชีพเพื่อการมีงานทำ ของศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอหางดง จังหวัดเชียงใหม่ พบว่า ผู้เข้ารับการอบรม ร้อยละ 100 มีคะแนนสูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนด และผู้เข้ารับการอบรมมีการวางแผนว่าจะนำเอาความรู้และทักษะที่ได้เรียนรู้นำไปใช้ในการประกอบอาชีพหลักและอาชีพเสริม และสอดคล้องกับผลการประเมินโครงการศูนย์ฝึกอาชีพชุมชน 1 อำเภอ 1 อาชีพ หลักสูตรทอผ้า ของศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอโพธิ์ชัย จังหวัดร้อยเอ็ด ของ ปราริณา อาษาธง (2565) พบว่า ผู้เรียนที่เข้ารับการอบรมมีความรู้การทอผ้าเพิ่มขึ้น มีทักษะการทอผ้าที่ถูกต้อง สามารถประกอบอาชีพทอผ้าและมีรายได้จากอาชีพทอผ้า คิดเป็นร้อยละ 43.42 และมีรายได้จากอาชีพทอผ้าต่ำกว่า 5,000 บาทต่อเดือน คิดเป็นร้อยละ 60.61 และมีรายได้ระหว่าง 5,001-7,500 บาท ต่อเดือน คิดเป็นร้อยละ 39.39 ส่วนการประเมินผลสัมฤทธิ์โครงการจัดการศึกษาตามพระราชดำริและการศึกษาอาชีพเพื่อการมีงานทำ ปีงบประมาณ 2562 ของ อุทัยวรรณ โพธิ์กระจำจาง (2564) พบว่า ผลการประเมินด้านองค์ความรู้และทักษะที่ผู้รับบริการได้รับและสามารถนำไปใช้ได้อยู่ในระดับมากที่สุด ข้อที่มีผลสัมฤทธิ์สูงสุด คือ วิทยากรมีความสามารถในการถ่ายทอดความรู้และทักษะปฏิบัติอย่างหลากหลาย ส่วนในด้าน การนำความรู้และทักษะปฏิบัติที่ได้รับไปเผยแพร่ต่อชุมชนและสังคม มีผลการประเมินต่ำที่สุด

3. จากวัตถุประสงค์ข้อ 3 “เพื่อประเมินการบรรลุวัตถุประสงค์ของโครงการศูนย์ฝึกอาชีพชุมชน ของศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้อำเภอยะรัง” พบว่า โครงการบรรลุวัตถุประสงค์โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก และผ่านเกณฑ์การประเมินที่กำหนดไว้ เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า มีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากทุกข้อ สอดคล้องกับผลการประเมินผลผลิตของโครงการศูนย์ฝึกอาชีพชุมชน

ทั้ง 3 ด้าน ได้แก่ ความรู้ ทักษะการทำงาน และทัศนคติที่ดีต่อการประกอบอาชีพของผู้เรียน และ ยังสอดคล้องกับข้อมูลเอกสารที่ผู้ประเมินได้จากการศึกษารายงานสรุปผลการดำเนินโครงการ ศูนย์ฝึกอาชีพชุมชน และแผนปฏิบัติการของศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้อำเภอยะรัง ปีงบประมาณ พ.ศ. 2567 ซึ่งการดำเนินโครงการดังกล่าวเป็นไปตามแผนที่กำหนดไว้ การประเมินการบรรลุ วัตถุประสงค์นี้ ผู้ประเมินยึดรูปแบบการประเมินของไทเลอร์ ด้วยการประเมินการบรรลุวัตถุประสงค์ ของโครงการ และการประเมินเอกสารราย ๆ ต่างที่เกี่ยวข้องด้วย (เยาวดี ราชชัยกุล วิบูลย์ศรี, 2556, หน้า 30-32; เศรษฐวิชัย ชโนวรรณ, 2564, หน้า 89-91) ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า การดำเนินโครงการ ศูนย์ฝึกอาชีพชุมชน ของศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้อำเภอยะรัง มีการประชุมวางแผนเกี่ยวกับการจัด โครงการ มีการวิเคราะห์สภาพความต้องการของผู้เรียนก่อนนำมากำหนดรูปแบบกิจกรรมฝึกอบรม จากนั้นผู้รับผิดชอบโครงการได้นำข้อมูลมาใช้ประกอบการจัดทำหลักสูตรอาชีพและกำหนด วัตถุประสงค์โครงการให้สอดคล้องกัน รวมทั้งได้รับการพิจารณาอนุมัติจากผู้บริหารสถานศึกษา ก่อนดำเนินโครงการ เป็นการตรวจทานและตรวจสอบความเหมาะสมและความถูกต้องของการจัด โครงการ ทำให้การกำหนดวัตถุประสงค์ของโครงการศูนย์ฝึกอาชีพชุมชนมีความชัดเจน สอดคล้องกับ กระบวนการจัดโครงการ นอกจากนี้ระหว่างดำเนินการจัดโครงการฝ่ายงานอาชีพของศูนย์ส่งเสริม การเรียนรู้อำเภอยะรัง ยังมีการนิเทศ ติดตามการจัดกิจกรรมอย่างต่อเนื่อง ทำให้ทราบอุปสรรค และสามารถแก้ไขปัญหาต่าง ๆ ได้อย่างเหมาะสม ส่งผลให้การจัดโครงการเป็นไปด้วยความเรียบร้อย บรรลุวัตถุประสงค์ของโครงการ จนทำให้ให้ผู้เรียนที่จบหลักสูตรตามโครงการศูนย์ฝึกอาชีพชุมชน สามารถนำความรู้ที่ได้รับไปใช้ในการประกอบอาชีพ ขยายอาชีพ และหรือต่อยอดอาชีพได้อย่าง เหมาะสม ผลการประเมินดังกล่าวสอดคล้องกับ

ฉันทลักษณ์ ศรีผา (2559) ที่ประเมินผลการดำเนินงานศูนย์ฝึกอาชีพชุมชน ปีงบประมาณ 2558 โดยประยุกต์ใช้รูปแบบของไทเลอร์ พบว่า ผู้เข้ารับการฝึกอบรมแล้วสามารถประกอบอาชีพ จากการอบรมได้ คิดเป็นร้อยละ 94.01 สูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนดไว้ (ร้อยละ 80) บรรลุตามวัตถุประสงค์ ที่ตั้งไว้ และสอดคล้องกับสำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ (2565) ที่ได้ประเมินแผนปฏิบัติการ ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2564 โดยประยุกต์ใช้รูปแบบของ

ไทเลอร์ พบว่า ผู้เรียนที่เข้าร่วมโครงการฝึกอาชีพ ของสถานศึกษาสังกัดสำนักงาน กศน. ในเขตพัฒนาพิเศษเฉพาะกิจจังหวัดชายแดนภาคใต้ ได้รับการพัฒนาทักษะอาชีพเพื่อการมีงานทำ หรือนำไปประกอบอาชีพในท้องถิ่น คิดเป็นร้อยละ 100 บรรลุเป้าหมายเป้าหมายที่กำหนดไว้ (ร้อยละ 80) และยังใกล้เคียงกับผลการประเมินโครงการพัฒนาทักษะอาชีพและส่งเสริมการสร้างรายได้ให้แก่ เยาวชนในวัยเรียนของสถานศึกษาในตำบลดอนฉิมพลี อำเภอบางน้ำเปรี้ยว จังหวัดฉะเชิงเทรา ที่พบว่า เยาวชนนาทร อินทร์สำเภา (2566) ที่พบว่า ในด้านบริบทวัตถุประสงค์และเป้าหมายของโครงการ

มีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก ซึ่งส่งผลให้เยาวชนในวัยเรียนที่เข้าร่วมกิจกรรมบรรลุเป้าหมายที่ได้กำหนดไว้ มีรายได้เพิ่มขึ้นจากการจำหน่ายผลิตภัณฑ์/สินค้าที่พัฒนาขึ้น

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการนำผลการประเมินไปใช้

ผลการประเมินงานโครงการศูนย์ฝึกอาชีพชุมชน ของศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้อำเภอยะรัง ในครั้งนี้ สะท้อนให้เห็นว่าโครงการดังกล่าวมีประสิทธิภาพในระดับมาก ควรมีการดำเนินการต่อไป แต่ควรมีการปรับปรุงหรือพัฒนาเพิ่มเติม โดยผู้ประเมินมีข้อเสนอแนะที่ได้พบจากการประเมินดังนี้

1. ฝ่ายบริหารควรหาแนวทางสนับสนุนทรัพยากร เช่น วัสดุฝึกอบรม ค่าตอบแทน หรือค่าใช้จ่ายอื่น ให้เพียงพอต่อการดำเนินงาน เพื่อให้การจัดโครงการศูนย์ฝึกอาชีพชุมชนมีประสิทธิภาพสูงสุดและเกิดประสิทธิผลสูงสุดต่อกลุ่มเป้าหมาย

2. ฝ่ายบริหารควรกำหนดนโยบายและหรือหาแนวทางในการสนับสนุนทรัพยากรต่าง ๆ ที่จำเป็นในการต่อยอดการประกอบอาชีพแก่ผู้เรียน เพื่อให้สามารถรวมกลุ่มอาชีพหรือจัดตั้งเป็นวิสาหกิจชุมชนได้อย่างเป็นรูปธรรมและยั่งยืน

3. ฝ่ายพัฒนาหรือนักพัฒนาควรดำเนินการพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมที่เกี่ยวข้องกับการยกระดับผลิตภัณฑ์ หรือวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม (SME) โดยเชิญวิทยากรที่มีความเชี่ยวชาญเฉพาะทางมาให้ความรู้ เพื่อให้ผู้เรียนสามารถนำความรู้ไปต่อยอดอาชีพและผลิตภัณฑ์ของตนเองได้อย่างเหมาะสม และควรออกแบบหลักสูตรให้มีระยะเวลาเรียนรู้ที่เพียงพอ เพื่อให้ผู้เรียนที่คนได้ฝึกปฏิบัติและลงมือปฏิบัติจนเกิดทักษะในการประกอบอาชีพ

ข้อเสนอแนะในการประเมินโครงการครั้งต่อไป

1. ควรประเมินโครงการอื่น ๆ ของศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้อำเภอยะรัง หรือหน่วยงานอื่น ในสังกัดกรมส่งเสริมการเรียนรู้ ที่เป็นโครงการสำคัญและมีผลกระทบในวงกว้าง โดยควรประยุกต์ใช้รูปแบบการประเมินให้เหมาะสมกับโครงการ หรือประยุกต์ใช้ในลักษณะผสมผสานรูปแบบการประเมิน

2. ควรวิจัยประเมินโครงการเกี่ยวกับปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จของการดำเนินโครงการ ศูนย์ฝึกอาชีพชุมชน เช่น แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ ความเชื่ออำนาจในตน ทักษะคิด และการทำงานเป็นทีม เพื่อเป็นข้อมูลประกอบการพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมให้มีความเหมาะสมกับความต้องการของผู้เรียนมากยิ่งขึ้น

3. ในการประเมินโครงการควรเลือกใช้เครื่องมือเก็บรวบรวมข้อมูลที่หลากหลายและเหมาะสมกับวัตถุประสงค์ของโครงการ รวมทั้งเลือกวิธีการเก็บข้อมูลที่หลากหลาย เพื่อให้ได้สารสนเทศที่ครบถ้วน เช่น การสังเกต การสัมภาษณ์ และการประเมินเอกสาร

4. ในการประเมินโครงการครั้งนี้ได้ออกแบบเครื่องมือที่ใช้ในการประเมินโครงการ ศูนย์ฝึกอาชีพชุมชน ของศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้อำเภอยะรัง ที่ค่อนข้างครอบคลุมประเด็นการประเมินโครงการ รวมทั้งหาคุณภาพเครื่องมือเรียบร้อยแล้ว ผู้ที่สนใจสามารถนำไปใช้หรือปรับใช้ในการประเมินโครงการศูนย์ฝึกอาชีพชุมชนหรือโครงการอื่น ๆ ที่มีลักษณะใกล้เคียงได้ตามเหมาะสม

บรรณานุกรม

- กรมส่งเสริมการเรียนรู้. (2566). **แนวทางการดำเนินงานโครงการศูนย์ฝึกอาชีพชุมชน ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2567**. กรุงเทพฯ: กรมส่งเสริมการเรียนรู้.
- กীরติ พรหมนรา. (2564). การประเมินโครงการด้านการจัดการทักษะอาชีพและทักษะชีวิต ในศตวรรษที่ 21 ของโรงเรียนบ้านฉลอง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจังหวัดภูเก็ต. **Rajapark Journal**, 15(41), 172-185.
- เข้ม ขอบกิตติ์วรกุล. (2560). การประเมินโครงการส่งเสริมนิสัยรักการอ่านโรงเรียนอมก๋อยวิทยาคม จังหวัดเชียงใหม่. **Veridian E –Journal, Silpakorn University**, 10(2), 2009-2023.
- จุฬาลักษณ์ บุปผาวาส. (2558). การประเมินหลักสูตรสถานศึกษา กลุ่มสาระการเรียนรู้คณิตศาสตร์ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1-3 โรงเรียนเทศบาลหนองหญ้าแม่อำเภอเมือง จังหวัดร้อยเอ็ด. **วารสารบัณฑิตศึกษา**, 12(58), 137-146.
- ฉันทลักษณ์ ศรีผา. (2559). **การประเมินผลการดำเนินงานศูนย์ฝึกอาชีพชุมชน ปีงบประมาณ 2558**. อุบลราชธานี: สถาบัน กศน.ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ.
- เชาว์ อินโย. (2553). **การประเมินโครงการ** (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- دنۇڧىڭ بۇرۇنچى. (2561). **การประเมินโครงการจัดการศึกษาอาชีพเพื่อการมีงานทำของศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอหางดง จังหวัดเชียงใหม่**. การค้นคว้าแบบอิสระ กศ.ม., มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, เชียงใหม่.
- ดวงเดือน พันธมนาวิน. (2531). การวัดและการวิจัยทัศนคติที่เหมาะสมตามหลักวิชาการ. **วารสารศึกษาศาสตร์ปริทัศน์**, 5(1), 62-81.
- นพพล จันท์กระจำแจ้ง และปรีศลา จีฟู. (2565). การประเมินผลการดำเนินโครงการเรียนภาษาจีนหลักสูตรระยะสั้น ณ สาธารณรัฐประชาชนจีน หลักสูตรครุศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาภาษาจีน คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์. **วารสารการวัดผลการศึกษา มหาวิทยาลัยมหาสารคาม**, 28(1), 143-159.
- นันทรัตน์ เจริญกุล. (2565). **การบริหารนโยบายและกลยุทธ์การศึกษา**. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ประชุม รอดประเสริฐ. (2547). **การบริหารโครงการ**. กรุงเทพฯ: บพิธ.
- ประภาภรณ์ คำไธยาส. (2562). **การประเมินโครงการศูนย์ฝึกอาชีพชุมชน หลักสูตรการนวดไทยเพื่อสุขภาพ 150 ชั่วโมง ศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอ**

โดยสะเก็ด จังหวัดเชียงใหม่. เชียงใหม่: ศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย อำเภอต๋อยสะเก็ด.

ปราริณา อาษาธง. (2565). การประเมินโครงการศูนย์ฝึกอาชีพชุมชน 1 อำเภอ 1 อาชีพ หลักสูตรทอผ้า ศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอโพธิ์ชัย จังหวัดร้อยเอ็ด.

วารสารสังคมศาสตร์และมานุษยวิทยาเชิงพุทธ, 7(10), 210-227.

ปรีชา ผลชมภู. (2564). การประเมินโครงการขับเคลื่อนกระบวนการเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงสู่การปฏิบัติในสถานศึกษา กลุ่มโซนกรุงเทพเหนือ. **วารสารวิชาการมหาวิทยาลัยปทุมธานี, 13(2), 415-428.**

แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 13 (พ.ศ. 2566-2570). (1 พฤศจิกายน 2565). **ราชกิจจานุเบกษา. 139(ตอนพิเศษ 258 ก). หน้า 1-143.**

พระราชบัญญัติส่งเสริมการเรียนรู้ พ.ศ. 2566. (19 มีนาคม 2566). **ราชกิจจานุเบกษา. 140(ก). หน้า 60-72.**

พิชิต ฤทธิจรรย์. (2562). **การประเมินโครงการ: แนวคิดและการประยุกต์ใช้.** กรุงเทพฯ: แฮาส์ ออฟ เคอร์มิสท์.

พินโย พรหมเมือง. (2559). **ผลการประเมินโครงการปฏิบัติธรรมถวายเป็นพระราชกุศล แต่พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดชด้วยการผสมผสานรูปแบบการประเมินของไทเลอร์และสแต็ก.** กภาพสินธุ์: วิทยาลัยศาสนศาสตร์เฉลิมพระเกียรติกาฬสินธุ์ มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย.

พินโย พรหมเมือง และปราณี คิมยะราช. (2558). **ผลการประเมินโครงการปฏิบัติธรรมถวายเป็นพระราชกุศล แต่พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดชด้วยการผสมผสานรูปแบบการประเมินของไทเลอร์และโพรวีส.** กภาพสินธุ์: สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาลัยศาสนศาสตร์เฉลิมพระเกียรติกาฬสินธุ์.

พิสนุ พองศรี. (2550). **การประเมินทางการศึกษา: แนวคิดสู่การปฏิบัติ (พิมพ์ครั้งที่ 4).** กรุงเทพฯ: พรอพเพอร์ตี้.

พิสนุ พองศรี. (2553). **การประเมินโครงการฝึกอบรม.** กรุงเทพฯ: ด่านสุทธา.

มัทนา วังถนอมศักดิ์, ประเสริฐ อินทร์รักษ์, วรกาญจน์ สุขสดเขียว, นพดล เจนอักษร, ศักดิพันธ์ ต้นวิมลรัตน์, สายสุดา เตียเจริญ และคณะ. (2565). การประเมินหลักสูตรปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา (หลักสูตรปรับปรุง พ.ศ. 2561) คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร. **วารสารศิลปการศึกษาศาสตร์วิจัย, 14(1), 46-63.**

มานอษฐ์ ลากิจิตร. (2562). **การประเมินโครงการพัฒนาคุณภาพผู้เรียนสำหรับนักศึกษาฝึกการปฏิบัติที่มีประสิทธิภาพ ของศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย**

อำเภอวังน้ำเขียว จังหวัดนครราชสีมา. นครราชสีมา: ศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย อำเภอวังน้ำเขียว.

เยาวดี ราชชัยกุล วิบูลย์ศรี. (2556). **การประเมินโครงการ: แนวคิดและแนวปฏิบัติ** (พิมพ์ครั้งที่ 7). กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

เยาวนาตร อินทร์สำเภา. (2566). การประเมินโครงการพัฒนาทักษะอาชีพและส่งเสริมการสร้างรายได้ให้แก่เยาวชนในวัยเรียนของสถานศึกษาในตำบลดอนฉิมพลี อำเภอบางน้ำเปรี้ยว จังหวัดฉะเชิงเทรา. **วารสารราชชนก**, 20(2), 105-120.

รัตนะ บัวสนธ์. (2540). **การประเมินผลโครงการวิจัยเชิงปริมาณ**. กรุงเทพฯ: คอมแพคท์.

รัตนะ บัวสนธ์. (2556). **วิจัยเชิงคุณภาพทางการศึกษา**. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

วรรษยา ประจํา. (2564). การประเมินโครงการส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมนักเรียนในโรงเรียนคุณธรรมสพฐ. โรงเรียนอนุบาลห้วยทับทัน โดยใช้ CIPP Model. **วารสารวิชาการมหาวิทยาลัยราชภัฏศรีสะเกษ**, 15(3), 102-123.

วิทยา ตันยีนยง (ผู้บรรยาย). (25-26 มกราคม 2565). การประเมินโครงการฝึกอบรมวิชาชีพของศูนย์ฝึกอบรมวิชาชีพอำเภอยะรังวิทยาลัยอาชีวศึกษาปัตตานี. ใน **การประชุมวิชาการวิจัยและนวัตกรรม ระดับชาติ ครั้งที่ 2 “เทคโนโลยีและนวัตกรรมอาชีวศึกษาเพื่อการพัฒนาอุตสาหกรรม”** (หน้า 207-216). อุบลราชธานี: สถาบันการอาชีวศึกษาภาคตะวันออกเฉียงเหนือ.

ศิริกาญจน์ งามช่าง. (2560). **การประเมินโครงการลดเวลาเรียน เพิ่มเวลารู้ ของโรงเรียนเชิงดาววิทยาคม จังหวัดเชียงใหม่**. วิทยานิพนธ์ กศ.ม., มหาวิทยาลัยพาร์อีสเทอร์น, เชียงใหม่.

ศูนย์ทดสอบและประเมินเพื่อพัฒนาการศึกษาและวิชาชีพ. (ม.ป.ป.). **รูปแบบการประเมินโครงการ**. สืบค้นเมื่อ 15 กันยายน 2566 จาก <https://home.kku.ac.th/sompopu/spweb/evaluation/evaluation-model.pdf>

ศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้อำเภอยะรัง. (2564). **แผนพัฒนาคุณภาพการศึกษา กศน. อำเภอยะรัง พ.ศ. 2564-2567**. ปัตตานี: ศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้อำเภอยะรัง.

ศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้อำเภอยะรัง. (2566). **รายงานการประเมินตนเอง ศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้อำเภอยะรัง (Self-Assessment Report) ปีงบประมาณ พ.ศ. 2566**. ปัตตานี: ศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้อำเภอยะรัง.

เศรษฐวิชัย ชโนวรรณ. (2564). **การประเมินโครงการทางการศึกษา**. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

- สมคิด พรหมจ้อย. (2552). **เทคนิคการประเมินโครงการ** (พิมพ์ครั้งที่ 6). นนทบุรี: สำนักพิมพ์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- สมบัติ สุวรรณพิทักษ์. (2531). **การประเมินโครงการ: ทฤษฎีและการปฏิบัติ**. เชียงใหม่: สำนักพิมพ์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- สมหวัง พิธิยานุวัฒน์. (2553). **วิธีวิทยาการประเมิน: ศาสตร์แห่งคุณค่า** (พิมพ์ครั้งที่ 5). กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. (2561). **ยุทธศาสตร์ชาติระยะ 20 ปี (พ.ศ. 2561-2580)**. กรุงเทพฯ: สำนักงานเลขาธิการของคณะกรรมการยุทธศาสตร์ชาติ สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ.
- สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ. (2565). **รายงานการประเมินผลแผนปฏิบัติการประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2564 ของกระทรวงศึกษาธิการ**. กรุงเทพฯ: สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ.
- อุทัยวรรณ โพธิ์กระฉ่าง. (2564). **การประเมินผลสัมฤทธิ์โครงการการจัดการศึกษาตามพระราชดำริและการศึกษาอาชีพเพื่อการมีงานทำ ปีงบประมาณ 2562**. *วารสารสถาบันวิจัยและพัฒนา มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม*, 8(1), 33-46.
- Kashar, C. M. (2018). **Evaluation of a Climate Change Training Program for Local Government Employees**. Dissertation D.Ed., Nova Southeastern University, Florida.
- Tantaneshia, H. (2021). **An Evaluative Case Study of Third through Fifth Grade Elementary Teachers' Perceptions of Positive Behavior Interventions and Supports in an Urban School District in Central Mississippi**. Dissertation D.Ed., Belhaven University, Mississippi.
- Tyshun, K. N. (2023). **Efficacy of Institutional Policy and Programmatic Responses to Outcome Based Funding in the Alabama Community College System**. Dissertation D.Ed., The University of Southern Mississippi, Mississippi.

ภาคผนวก

ภาคผนวก ก รายนามผู้เชี่ยวชาญ

1. รองศาสตราจารย์ ดร.ชนะศึก นิซานนท์
รองอธิการบดีฝ่ายวิจัยและพัฒนาการศึกษา
มหาวิทยาลัยสวนดุสิต
2. รองศาสตราจารย์ ดร.ทับทิมทอง กอบัวแก้ว
อาจารย์ประจำสาขาวิชาการบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา
3. นางชนิษฐา มะลิสวรรณ
ผู้อำนวยการเชี่ยวชาญ
สำนักงานส่งเสริมการเรียนรู้จังหวัดยะลา

ภาคผนวก ข คุณภาพของเครื่องมือที่ใช้

แบบประเมินดัชนีความสอดคล้องของเครื่องมือที่ใช้ (IOC) สำหรับผู้เชี่ยวชาญพิจารณาประเมิน
และให้คำแนะนำในการสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการประเมิน

โครงการศูนย์ฝึกอาชีพชุมชน ของศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้อำเภอยะรัง

เรียน ท่านผู้เชี่ยวชาญประเมินข้อความในแบบสอบถาม/แบบวัด

เอกสารที่ใช้ในการเก็บข้อมูล มี 2 ชุดได้แก่ ชุดที่ 1 นิยามและแผนผังของแบบสอบถาม/
แบบประเมินทักษะ/แบบวัด ชุดที่ 2 ประเด็นข้อความที่เขียนตามนิยามในแต่ละตัวแปร ขอให้ท่าน
ผู้เชี่ยวชาญได้ใช้เอกสารทั้ง 2 ชุดนี้ประกอบคู่กันในการพิจารณาการประเมินความสอดคล้อง

เอกสารชุดที่ 1 รายละเอียดแผนผังของการประเมินและการวัด

คำชี้แจงสำหรับผู้เชี่ยวชาญผู้ประเมิน

เอกสารชุดที่ 1 นี้ เป็นรายละเอียดผังของแบบสอบถาม/ แบบประเมินทักษะ /แบบวัดที่ใช้
กับกลุ่มผู้ให้ข้อมูล ดังนี้

กลุ่มผู้ตอบ	องค์ประกอบการประเมินโครงการ					
	บริบท (C)	ปัจจัยนำเข้า (I)	กระบวนการ (Pc)	ผลผลิต (Pd)	ผลลัพธ์ (O)	วัตถุประสงค์ (Obj)
ผู้บริหาร	✓ (C1) ข้อ (1-5)	✓ (I1) ข้อ (6-13)			✓ (Obj1) ข้อ (14-16)	✓ (C1) ข้อ (1-5)
ผู้รับผิดชอบ โครงการ	✓ (C2) ข้อ (1-5)	✓ (I2) ข้อ (6-13)	✓ (Pc1) ข้อ (14-20)	✓ (O1) ข้อ (21-25)	✓ (Obj2) ข้อ (26-28)	✓ (C2) ข้อ (1-5)
ครู			✓ (Pc2) ข้อ (1-7)	✓ (O2) ข้อ (8-12)		
ผู้เรียน				✓ PdS ข้อ (1-6) PdA ข้อ (1-9)		

เอกสารชุดที่ 2 สำหรับผู้เชี่ยวชาญผู้ประเมิน

คำชี้แจง เป็นเอกสารเพื่อประเมินข้อความตามนิยามของแบบสอบถาม/แบบประเมิน/แบบวัดทัศนคติทั้งหมด 6 องค์ประกอบ โดยมีข้อความในตาราง ขอให้ท่านผู้เชี่ยวชาญโปรดพิจารณาข้อความ แต่ละข้อความว่ามีความเหมาะสม และสอดคล้องกับสาระสำคัญของนิยาม

ถ้าท่านพิจารณาแล้วเห็นว่าสอดคล้องให้ใส่เครื่องหมาย ✓ ในช่อง +1

ถ้าไม่แน่ใจให้ใส่เครื่องหมาย ✓ ในช่อง 0

ถ้าเห็นว่าไม่สอดคล้องให้ใส่เครื่องหมาย ✓ ในช่อง -1

และหากมีข้อความแนะนำให้เขียนในช่องข้อเสนอแนะ

ความหมายของคำสำคัญ

ศูนย์ หมายถึง ศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้อำเภอยะรัง

โครงการ หมายถึง โครงการศูนย์ฝึกอาชีพชุมชน

ด้านบริบท (Context Evaluation)

นิยามองค์ประกอบ

การประเมินบริบท หมายถึง การศึกษาและตรวจสอบเกี่ยวกับสภาพแวดล้อมที่เกี่ยวข้องกับโครงการ ได้แก่ เป็นการประเมินเกี่ยวกับความต้องการของบุคคลและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง โอกาสหรือความเป็นไปได้ของโครงการ สภาพแวดล้อมต่าง ๆ เช่น เศรษฐกิจ สังคม นโยบาย หรือปัญหาอุปสรรคต่าง ๆ และความเหมาะสมของวัตถุประสงค์โครงการ

ข้อความวัดตามนิยามเพื่อใช้กับการประเมิน 6 ระดับ ตั้งแต่ “จริงที่สุด” ถึง “ไม่จริงเลย”

ประเด็น	ความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญคนที่			IOC	แปรผล
	1	2	3		
1. ศูนย์มีการจัดทำโครงการที่สอดคล้องกับสภาพปัญหาหรือความต้องการของผู้เรียนและชุมชน	+1	+1	+1	1.00	ใช้ได้
2. โครงการที่จัดทำมีความสอดคล้องกับนโยบายและจุดเน้นการดำเนินงานของกรมส่งเสริมการเรียนรู้	+1	0	+1	0.67	ใช้ได้
3. โครงการมีความเหมาะสมกับสภาพเศรษฐกิจของชุมชนและท้องถิ่น	+1	+1	+1	1.00	ใช้ได้
4. วัตถุประสงค์ของโครงการมีความสอดคล้องกับสภาพปัญหาหรือความต้องการของผู้เรียนและชุมชน	+1	+1	+1	1.00	ใช้ได้
5 เป้าหมายของโครงการมีความเป็นไปได้และสอดคล้องกับวัตถุประสงค์	+1	0	+1	0.67	ใช้ได้

ด้านปัจจัยนำเข้า (Input Evaluation)

นิยามองค์ประกอบ

การประเมินปัจจัยนำเข้า หมายถึง การศึกษาและตรวจสอบทรัพยากรและวิธีการที่จะดำเนินโครงการ ได้แก่ การประเมินความเหมาะสมของทรัพยากร บุคคล งบประมาณ วัสดุหลักสูตร ฝึกอบรม และวิธีปฏิบัติงาน

ข้อความวัดตามนิยาม เพื่อใช้กับการประเมิน 6 ระดับ ตั้งแต่ “จริงที่สุด” ถึง “ไม่จริงเลย”

ประเด็น	ความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญคนที่			IOC	แปรผล
	1	2	3		
คน (Man)					
1. ผู้รับผิดชอบโครงการมีความเหมาะสมกับหน้าที่ที่รับผิดชอบ	+1	+1	+1	1.00	ใช้ได้
2. วิทยากรมีความเหมาะสมกับการจัดกิจกรรม	+1	+1	+1	1.00	ใช้ได้
3. ผู้เรียนที่เข้าร่วมโครงการมีความเหมาะสม	+1	0	+1	0.67	ใช้ได้
เงิน (Money)					
4. ค่าตอบแทนวิทยากรมีความเหมาะสมกับคุณวุฒิหรือความเชี่ยวชาญ	+1	+1	+1	1.00	ใช้ได้
5. ค่าวัสดุมีความเหมาะสมและเพียงพอต่อการจัดกิจกรรม	+1	+1	+1	1.00	ใช้ได้
วัสดุหรือวัตถุดิบ (Material)					
6. เครื่องมือที่ใช้มีความเหมาะสมกับกิจกรรมที่จัดอบรม	+1	+1	+1	1.00	ใช้ได้
7. วัสดุอุปกรณ์มีเพียงพอกับการจัดกิจกรรมโครงการ	+1	0	+1	0.67	ใช้ได้
วิธีปฏิบัติงาน (Method)					
8. วิธีดำเนินการของโครงการมีความเหมาะสม	+1	+1	+1	1.00	ใช้ได้

ด้านกระบวนการ (Process Evaluation)

นิยามองค์ประกอบ

การประเมินกระบวนการ หมายถึง การศึกษาและตรวจสอบวิธีการดำเนินงานโครงการ ได้แก่ ความเหมาะสมในการจัดกิจกรรม และการกำกับติดตามความก้าวหน้าของโครงการ

ข้อความวัดตามนิยาม เพื่อใช้กับการประเมิน 6 ระดับ ตั้งแต่ “จริงที่สุด” ถึง “ไม่จริงเลย”

ประเด็น	ความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญคนที่			IOC	แปรผล
	1	2	3		
1. ศูนย์มีการประชุมวางแผนการดำเนินงานโครงการเป็นระยะอย่างต่อเนื่อง	+1	+1	+1	1.00	ใช้ได้
2. ศูนย์เลือกวิธีการอบรมเหมาะสมกับผู้เรียนกลุ่มเป้าหมาย	+1	+1	0	0.67	ใช้ได้
3. วิทยากรมีการจัดกิจกรรมที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ	+1	+1	+1	1.00	ใช้ได้
4. วิทยากรมีการใช้สื่อสอดคล้องกับกิจกรรมการเรียนรู้	+1	0	+1	0.67	ใช้ได้
5. วิทยากรมีการวัดและประเมินผลการเรียนรู้อย่างเหมาะสม	+1	+1	+1	1.00	ใช้ได้
6. ศูนย์ได้จัดสิ่งอำนวยความสะดวกแก่ผู้เรียนอย่างเพียงพอ	+1	+1	+1	1.00	ใช้ได้
7. การดำเนินงานทุกขั้นตอนเป็นไปด้วยความเรียบร้อยตามแผนที่กำหนด	+1	+1	+1	1.00	ใช้ได้

ด้านผลผลิต (Product Evaluation)

นิยามองค์ประกอบ

การประเมินผลผลิต หมายถึง การศึกษาและตรวจสอบผลที่ได้จากโครงการ ได้แก่ ผลงานที่เกิดขึ้นจากโครงการและผลสำเร็จของโครงการตามแผนโดยเทียบกับเกณฑ์ที่กำหนดไว้ โดยมีการวัดความรู้ ทักษะ และทัศนคติของผู้เรียน ดังนี้

นิยามการวัดทักษะการทำงานของผู้เรียน

การประเมินทักษะการทำงานของผู้เรียน หมายถึง การวัดความสามารถของผู้เรียนในการกำหนดเป้าหมาย การทำงานอย่างเป็นขั้นเป็นตอน และการตรวจสอบชิ้นงาน

ข้อความวัดตามนิยาม เพื่อใช้กับการประเมิน 6 ระดับ ตั้งแต่ “จริงที่สุด” ถึง “ไม่จริงเลย”

ประเด็น	ความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญคนที่			IOC	แปรผล
	1	2	3		
1. จากการเข้าอบรม ทำให้ฉันรู้จักกำหนดเป้าหมายในการผลิตชิ้นงานไว้อย่างชัดเจน	+1	+1	+1	1.00	ใช้ได้
2. จากการเข้าร่วมอบรมฉันสามารถออกแบบผลิตภัณฑ์ใหม่ที่ดึงดูดความสนใจของผู้ใช้	+1	0	+1	0.67	ใช้ได้
3. จากการเข้าอบรมฉันสามารถเลือกวัสดุในท้องถิ่นสำหรับผลิตชิ้นงานใหม่ได้อย่างเหมาะสม	+1	+1	+1	1.00	ใช้ได้
4. ฉันสามารถปฏิบัติงานโดยใช้ความรู้ ประสบการณ์ที่ได้จากการอบรม	+1	+1	+1	1.00	ใช้ได้
5. ฉันสามารถตรวจสอบคุณภาพชิ้นงานว่าสามารถนำไปใช้ได้จริงเพียงใด	+1	+1	0	0.67	ใช้ได้
6. ฉันสามารถผลิตชิ้นงานได้สำเร็จตามเป้าหมายในระยะเวลาที่กำหนด	+1	+1	+1	1.00	ใช้ได้

นียมการวัดทัศนคติต่อการประกอบอาชีพของผู้เรียน

การประเมินทัศนคติ หมายถึง การวัดความรู้เชิงประเมินในพฤติกรรมประกอบอาชีพ ความรู้สึกเชิงบวกหรือเชิงลบต่อการประกอบอาชีพ แล้วเกิดความพร้อมที่จะแสวงหาและใช้องค์ความรู้ ตามความรู้สึกของผู้เรียนที่มีหลังจากการเข้าร่วมอบรมในโครงการ

ข้อความวัดตามนียม เพื่อใช้กับการประเมิน 6 ระดับ ตั้งแต่ “จริงที่สุด” ถึง “ไม่จริงเลย”

ประเด็น	ความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญคนที่			IOC	แปรผล
	1	2	3		
ด้านความรู้เชิงประเมินค่า					
1. จากการเข้าอบรมทำให้ฉันการประกอบอาชีพมีคุณค่าต่อชีวิตของฉัน	+1	+1	+1	1.00	ใช้ได้
2. จากการเข้าอบรมทำให้ฉันคิดว่าการประกอบอาชีพทำให้ฉันมีชีวิตที่ดียิ่งขึ้น	0	+1	+1	0.67	ใช้ได้
3. จากการเข้าอบรมฉันคิดว่าอาชีพสุจริตมีเกียรติทั้งนั้น	+1	+1	+1	1.00	ใช้ได้
ด้านความรู้สึกเชิงบวกหรือเชิงลบ					
4. ฉันมีความสุขที่ได้ประกอบอาชีพที่ฉันเลือกด้วยตนเอง	+1	+1	+1	1.00	ใช้ได้
5. ฉันรู้สึกพึงพอใจในอาชีพปัจจุบันที่ทำอยู่	+1	+1	+1	1.00	ใช้ได้
6. ฉันรู้สึกภูมิใจที่อาชีพของฉันสามารถเลี้ยงดูตนเองและครอบครัวได้	+1	+1	+1	1.00	ใช้ได้
ด้านความพร้อมที่จะกระทำ					
7. ฉันอยากจะประกอบอาชีพและพัฒนาอาชีพของฉันอย่างต่อเนื่อง	0	+1	+1	0.67	ใช้ได้
8. ถ้าฉันมีโอกาสได้เรียนรู้เกี่ยวกับการพัฒนาอาชีพฉันพร้อมที่จะทำ	+1	+1	+1	1.00	ใช้ได้
9. ถ้าใครสนใจอาชีพที่ฉันมีความรู้ ฉันยินดีที่จะถ่ายทอดให้ด้วยความเต็มใจ	+1	+1	0	0.67	ใช้ได้

หมายเหตุ: การประเมินความรู้ของผู้เรียนผู้ประเมินมิได้สร้างเครื่องมือวัด เนื่องจากใช้แหล่งข้อมูล

คะแนนแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ของผู้เรียนที่ใช้ในการจัดกิจกรรมโครงการฯ

ด้านผลลัพธ์ (Outcome Evaluation)

นิยามองค์ประกอบ

การประเมินผลลัพธ์ หมายถึง การศึกษาและการตรวจสอบผลที่เกิดขึ้นหลังจากที่ผู้เรียนจบหลักสูตรตามโครงการศูนย์ฝึกอาชีพชุมชน ในลักษณะที่ผู้เรียนสามารถนำความรู้ไปสร้างอาชีพเพิ่มรายได้มีคุณภาพชีวิตที่ดี ต่อยอดภูมิปัญญาท้องถิ่น สร้างมูลค่าเพิ่ม และพัฒนาสู่วิสาหกิจชุมชน ข้อความวัดตามนิยาม เพื่อใช้กับการประเมิน 6 ระดับ ตั้งแต่ “จริงที่สุด” ถึง “ไม่จริงเลย”

ประเด็น	ความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญคนที่			IOC	แปรผล
	1	2	3		
1. ผู้เรียนสามารถนำความรู้จากการเข้าอบรมไปใช้ในการพัฒนาอาชีพได้	+1	+1	+1	1.00	ใช้ได้
2. ผู้เรียนได้นำประสบการณ์จากการเข้าอบรมไปถ่ายทอดให้กับ ครอบครัว หรือชุมชน	+1	0	+1	0.67	ใช้ได้
3. ผู้เรียนได้นำความรู้จากการเข้าอบรมไปพัฒนาผลิตภัณฑ์ของชุมชนให้เป็นที่ยอมรับของตลาดมากขึ้น	+1	0	+1	0.67	ใช้ได้
4. ผู้เรียนสามารถนำความรู้ไปใช้ในการประชาสัมพันธ์ผลิตภัณฑ์ของตนเอง/ชุมชน	+1	+1	+1	1.00	ใช้ได้
5. ผู้เรียนสามารถนำความรู้ไปพัฒนาหรือจัดตั้งกลุ่มตั้งวิสาหกิจชุมชน	+1	+1	0	0.67	ใช้ได้

ด้านการบรรลุวัตถุประสงค์ของโครงการ (Objective Evaluation)

นิยามองค์ประกอบ

การประเมินผลการบรรลุวัตถุประสงค์ หมายถึง การศึกษาและตรวจสอบผลของการดำเนินงานโครงการสามารถบรรลุวัตถุประสงค์ของโครงการที่กำหนดไว้บรรลุผลสำเร็จมากน้อยเพียงใด

ข้อความวัดตามนิยาม เพื่อใช้กับการประเมิน 6 ระดับ ตั้งแต่ “จริงที่สุด” ถึง “ไม่จริงเลย”

ประเด็น	ความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญคนที่			IOC	แปรผล
	1	2	3		
1. ผลการจัดโครงการทำให้ผู้เรียนมีความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับการประกอบอาชีพเป็นไปตามวัตถุประสงค์ของโครงการ	+1	+1	+1	1.00	ใช้ได้
2. ผลการจัดโครงการทำให้ผู้เรียนพัฒนาหรือยกระดับผลิตภัณฑ์สินค้าใหม่ ๆ ได้อย่างเหมาะสม เป็นไปตามวัตถุประสงค์ของโครงการ	+1	+1	+1	1.00	ใช้ได้
3. ผลการจัดโครงการทำให้ผู้เรียนมีทัศนคติที่ดีต่อการประกอบอาชีพ เป็นไปตามวัตถุประสงค์ของโครงการ	+1	+1	+1	1.00	ใช้ได้

ภาคผนวก ค เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บข้อมูล

แบบสอบถามความเห็นเกี่ยวกับ “โครงการศูนย์ฝึกอาชีพชุมชน” ของศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้อำเภอยะรัง (สำหรับผู้บริหาร)

คำชี้แจง

1. แบบสอบถามนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อทราบความเห็นของท่านจากการเข้าร่วมโครงการศูนย์ฝึกอาชีพชุมชน ของศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้อำเภอยะรัง
2. แบบประเมินฉบับนี้ มี 3 ตอน ดังนี้
ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบประเมิน เป็นแบบตรวจรายการ Checklist
ตอนที่ 2 แบบสอบถามความเห็นโครงการศูนย์ฝึกอาชีพชุมชน ของศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้อำเภอยะรัง มีลักษณะเป็นมาตราประมาณรวมค่า (Summated Rating Scale) 6 ระดับ
ตอนที่ 3 คำถามปลายเปิด เพื่อแสดงความคิดเห็นและข้อเสนอแนะอื่น ๆ ที่มีต่อโครงการ
3. โปรดตอบแบบสอบถามตามความเป็นจริง และตอบทุกตอนให้ครบทุกข้อ เพื่อความสมบูรณ์ของข้อมูล ซึ่งข้อมูลที่ได้จะนำไปใช้เพื่อประโยชน์ของโครงการและฝ่ายที่เกี่ยวข้อง โดยไม่มีผลกระทบหรือก่อให้เกิดความเสียหายใด ๆ ต่อท่าน การรายงานจะเสนอโดยภาพรวม

ขอขอบคุณที่ท่านให้ความอนุเคราะห์ตอบแบบสอบถาม

นายธนวัฒน์ รัตนเดโช

ครู (ค.ศ. 1)

ศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้อำเภอยะรัง

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบ

คำชี้แจง โปรดทำเครื่องหมาย ✓ ลงใน ที่ตรงกับความเป็นจริงของท่าน

- เพศ ชาย หญิง
- อายุ 31-40 ปี 41-50 ปี 51-60 ปี
- ระดับการศึกษา
 ปริญญาตรี ปริญญาโท ปริญญาเอก

ตอนที่ 2 แบบสอบถาม

คำชี้แจง โปรดทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องที่ตรงกับความคิดเห็นของท่านมากที่สุด จาก จริงที่สุด ถึง ไม่จริงเลย โดยเป็นคะแนน 6 ถึง 1 ตามลำดับ

ความหมายของคำสำคัญ

ศูนย์ หมายถึง ศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้อำเภอยะรัง

โครงการ หมายถึง โครงการศูนย์ฝึกอาชีพชุมชน

คำชี้แจง

จากที่ท่านได้เข้าร่วม “โครงการศูนย์ฝึกอาชีพชุมชน” ท่านมีความคิดเห็นอย่างไรในประเด็น (ข้อความ) ต่อไปนี้

ประเด็น	ระดับความเห็น					
	จริงที่สุด.....ไม่จริงเลย					
	6	5	4	3	2	1
C1						
1. ศูนย์มีการจัดทำโครงการที่สอดคล้องกับสภาพปัญหาหรือความต้องการของผู้เรียนและชุมชน						
2. โครงการที่จัดทำมีความสอดคล้องกับนโยบายและจุดเน้นการดำเนินงานของกรมส่งเสริมการเรียนรู้						
3. โครงการมีความเหมาะสมกับสภาพเศรษฐกิจของชุมชนและท้องถิ่น						
4. วัตถุประสงค์ของโครงการมีความสอดคล้องกับสภาพปัญหาหรือความต้องการของผู้เรียนและชุมชน						
5 เป้าหมายของโครงการมีความเป็นไปได้และสอดคล้องกับวัตถุประสงค์						

ประเด็น	ระดับความเห็น					
	จริงที่สุด.....ไม่จริงเลย					
	6	5	4	3	2	1
I1						
6. ผู้รับผิดชอบโครงการมีความเหมาะสมกับหน้าที่ที่รับผิดชอบ						
7. วิทยากรมีความเหมาะสมกับการจัดกิจกรรม						
8. ผู้เรียนที่เข้าร่วมโครงการมีความเหมาะสม						
9. ค่าตอบแทนวิทยากรมีความเหมาะสมกับคุณวุฒิหรือความเชี่ยวชาญ						
10. เครื่องมือที่ใช้มีความเหมาะสมกับกิจกรรมที่จัดอบรม						
11. วัสดุอุปกรณ์มีเพียงพอกับการจัดกิจกรรมโครงการ						
12. วิธีดำเนินการของโครงการมีความเหมาะสม						
Obj1						
13. ผลการจัดโครงการทำให้ผู้เรียนมีความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับการประกอบอาชีพเป็นไปตามวัตถุประสงค์ของโครงการ						
14. ผลการจัดโครงการทำให้ผู้เรียนนำความรู้ไปใช้พัฒนาหรือยกระดับผลิตภัณฑ์สินค้าใหม่ ๆ ได้อย่างเหมาะสมเป็นไปตามวัตถุประสงค์ของโครงการ						
15. ผลการจัดโครงการทำให้ผู้เรียนเห็นช่องทางในการนำความรู้ไปประยุกต์ใช้เพื่อประกอบอาชีพได้อย่างเหมาะสมเป็นไปตามวัตถุประสงค์ของโครงการ						

ตอนที่ 3 ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะ

.....

.....

.....

.....

.....

**แบบสอบถามความเห็นเกี่ยวกับ “โครงการศูนย์ฝึกอาชีพชุมชน”
ของศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้อำเภอยะรัง (สำหรับผู้รับผิดชอบโครงการ)**

คำชี้แจง

1. แบบสอบถามนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อทราบความเห็นของท่านจากการเข้าร่วมโครงการศูนย์ฝึกอาชีพชุมชน ของศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้อำเภอยะรัง
2. แบบประเมินฉบับนี้ มี 3 ตอน ดังนี้
 - ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบประเมิน เป็นแบบตรวจรายการ Checklist)
 - ตอนที่ 2 แบบสอบถามความเห็นโครงการศูนย์ฝึกอาชีพชุมชน ของศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้อำเภอยะรัง มีลักษณะเป็นมาตราประมาณรวมค่า (Summated Rating Scale) 6 ระดับ
 - ตอนที่ 3 คำถามปลายเปิด เพื่อแสดงความคิดเห็นและข้อเสนอแนะอื่น ๆ ที่มีต่อโครงการ
3. โปรดตอบแบบสอบถามตามความเป็นจริง และตอบทุกตอนให้ครบทุกข้อ เพื่อความสมบูรณ์ของข้อมูล ซึ่งข้อมูลที่ได้จะนำไปใช้เพื่อประโยชน์ของโครงการและฝ่ายที่เกี่ยวข้อง โดยไม่มีผลกระทบหรือก่อให้เกิดความเสียหายใด ๆ ต่อท่าน การรายงานจะเสนอโดยภาพรวม

ขอขอบคุณที่ท่านให้ความอนุเคราะห์ตอบแบบสอบถาม

นายธนวัฒน์ รัตนเดโช

ครู (ค.ศ. 1)

ศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้อำเภอยะรัง

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบ

คำชี้แจง โปรดทำเครื่องหมาย ✓ ลงใน ที่ตรงกับความเป็นจริงของท่าน

1. เพศ ชาย หญิง
2. อายุ น้อยกว่า 31 ปี 31-40 ปี
 41-50 ปี 51-60 ปี
3. ระดับการศึกษา ปริญญาตรี ปริญญาโท ปริญญาเอก

ตอนที่ 2 แบบสอบถาม

คำชี้แจง โปรดทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องที่ตรงกับความคิดเห็นของท่านมากที่สุด

จาก จริงที่สุด ถึง ไม่จริงเลย โดยเป็นคะแนน 6 ถึง 1 ตามลำดับ

ความหมายของคำสำคัญ

ศูนย์ หมายถึง ศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้อำเภอยะรัง

โครงการ หมายถึง โครงการศูนย์ฝึกอาชีพชุมชน

คำชี้แจง

จากที่ท่านได้เข้าร่วม “โครงการศูนย์ฝึกอาชีพชุมชน” ท่านมีความคิดเห็นอย่างไรในประเด็น (ข้อความ) ต่อไปนี้

ประเด็น	ระดับความคิดเห็น					
	จริงที่สุด.....ไม่จริงเลย					
	6	5	4	3	2	1
C2						
1. ศูนย์มีการจัดทำโครงการที่สอดคล้องกับสภาพปัญหาหรือความต้องการของผู้เรียนและชุมชน						
2. โครงการที่จัดทำมีความสอดคล้องกับนโยบายและจุดเน้นการดำเนินงานของกรมส่งเสริมการเรียนรู้						
3. โครงการมีความเหมาะสมกับสภาพเศรษฐกิจของชุมชนและท้องถิ่น						
4. วัตถุประสงค์ของโครงการมีความสอดคล้องกับสภาพปัญหาหรือความต้องการของผู้เรียนและชุมชน						

ประเด็น	ระดับความคิดเห็น					
	จริงที่สุด.....ไม่จริงเลย					
	6	5	4	3	2	1
5 เป้าหมายของโครงการมีความเป็นไปได้และสอดคล้องกับวัตถุประสงค์						
12 6. ผู้รับผิดชอบโครงการมีความเหมาะสมกับหน้าที่ที่รับผิดชอบ						
7. วิทยากรมีความเหมาะสมกับการจัดกิจกรรม						
8. ผู้เรียนที่เข้าร่วมโครงการมีความเหมาะสม						
9. ค่าตอบแทนวิทยากรมีความเหมาะสมกับคุณวุฒิหรือความเชี่ยวชาญ						
10. เครื่องมือที่ใช้มีความเหมาะสมกับกิจกรรมที่จัดอบรม						
11. วัสดุอุปกรณ์มีเพียงพอต่อการจัดกิจกรรมโครงการ						
12. วิธีดำเนินการของโครงการมีความเหมาะสม						
Pc1 13. ศูนย์มีการประชุมวางแผนการดำเนินงานโครงการเป็นระยะอย่างต่อเนื่อง						
14. ศูนย์เลือกวิธีการอบรมเหมาะสมกับผู้เรียนกลุ่มเป้าหมาย						
15. วิทยากรมีการจัดกิจกรรมที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ						
16. วิทยากรมีการใช้สื่อสอดคล้องกับกิจกรรมการเรียนรู้						
17. วิทยากรมีการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ได้อย่างเหมาะสม						
18. ศูนย์ได้จัดสิ่งอำนวยความสะดวกแก่ผู้เรียนอย่างเพียงพอ						
19. การดำเนินงานทุกขั้นตอนเป็นไปด้วยความเรียบร้อยตามแผนที่กำหนด						
O1 20. ผู้เรียนสามารถนำความรู้จากการเข้าอบรมไปใช้ในการพัฒนาอาชีพได้						

ประเด็น	ระดับความคิดเห็น					
	จริงที่สุด.....ไม่จริงเลย					
	6	5	4	3	2	1
21. ผู้เรียนได้นำประสบการณ์จากการเข้าอบรมไปถ่ายทอดให้กับ ครอบครัว หรือชุมชน						
22. ผู้เรียนได้นำความรู้จากการเข้าอบรมไปพัฒนาผลิตภัณฑ์ของชุมชนให้เป็นที่ยอมรับของตลาดมากขึ้น						
23. ผู้เรียนสามารถนำความรู้ไปใช้ในการประชาสัมพันธ์ผลิตภัณฑ์ของตนเอง/ชุมชน						
24. ผู้เรียนสามารถนำความรู้ไปพัฒนาหรือจัดตั้งกลุ่มตั้งวิสาหกิจชุมชน						
Obj2 25. ผลการจัดโครงการทำให้ผู้เรียนมีความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับการประกอบอาชีพเป็นไปตามวัตถุประสงค์ของโครงการ						
26. ผลการจัดโครงการทำให้ผู้เรียนนำความรู้ไปใช้พัฒนาหรือยกระดับผลิตภัณฑ์สินค้าใหม่ ๆ ได้อย่างเหมาะสม เป็นไปตามวัตถุประสงค์ของโครงการ						
27. ผลการจัดโครงการทำให้ผู้เรียนเห็นช่องทางในการนำความรู้ไปประยุกต์ใช้เพื่อประกอบอาชีพได้อย่างเหมาะสม เป็นไปตามวัตถุประสงค์ของโครงการ						

ตอนที่ 3 ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะ

.....

.....

.....

.....

.....

**แบบสอบถามความเห็นเกี่ยวกับ “โครงการศูนย์ฝึกอาชีพชุมชน”
ของศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้อำเภอยะรัง (สำหรับครู)**

คำชี้แจง

1. แบบสอบถามนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อทราบความเห็นของท่านจากการเข้าร่วมโครงการศูนย์ฝึกอาชีพชุมชน ของศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้อำเภอยะรัง
2. แบบประเมินฉบับนี้ มี 3 ตอน ดังนี้
 - ตอนที่ 1** ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบประเมิน เป็นแบบตรวจรายการ Checklist
 - ตอนที่ 2** แบบสอบถามความเห็นโครงการศูนย์ฝึกอาชีพชุมชน ของศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้อำเภอยะรัง มีลักษณะเป็นมาตราประมาณรวมค่า (Summated Rating Scale) 6 ระดับ
 - ตอนที่ 3** คำถามปลายเปิด เพื่อแสดงความคิดเห็นและข้อเสนอแนะอื่น ๆ ที่มีต่อโครงการ
3. โปรดตอบแบบสอบถามตามความเป็นจริง และตอบทุกตอนให้ครบทุกข้อ เพื่อความสมบูรณ์ของข้อมูล ซึ่งข้อมูลที่ได้จะนำไปใช้เพื่อประโยชน์ของโครงการและฝ่ายที่เกี่ยวข้อง โดยไม่มีผลกระทบหรือก่อให้เกิดความเสียหายใด ๆ ต่อท่าน การรายงานจะเสนอโดยภาพรวม

ขอขอบคุณที่ท่านให้ความอนุเคราะห์ตอบแบบสอบถาม

นายธนวัฒน์ รัตนเดโช

ครู (ค.ศ. 1)

ศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้อำเภอยะรัง

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบ

คำชี้แจง โปรดทำเครื่องหมาย ✓ ลงใน ที่ตรงกับความเป็นจริงของท่าน

1. เพศ ชาย หญิง
2. อายุ น้อยกว่า 31 ปี 31-40 ปี
 41-50 ปี 51-60 ปี
3. ระดับการศึกษา ปริญญาตรี ปริญญาโท ปริญญาเอก

ตอนที่ 2 แบบสอบถาม

คำชี้แจง โปรดทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องที่ตรงกับความคิดเห็นของท่านมากที่สุด

จาก จริงที่สุด ถึง ไม่จริงเลย โดยเป็นคะแนน 6 ถึง 1 ตามลำดับ

ความหมายของคำสำคัญ

ศูนย์ หมายถึง ศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้อำเภอยะรัง

โครงการ หมายถึง โครงการศูนย์ฝึกอาชีพชุมชน

คำชี้แจง

จากที่ท่านได้เข้าร่วม “โครงการศูนย์ฝึกอาชีพชุมชน” ท่านมีความคิดเห็นอย่างไรในประเด็น (ข้อความ) ต่อไปนี้

ประเด็น	ระดับความคิดเห็น					
	จริงที่สุด.....ไม่จริงเลย					
	6	5	4	3	2	1
Pc2						
1. ศูนย์มีการประชุมวางแผนการดำเนินงานโครงการเป็นระยะอย่างต่อเนื่อง						
2. ศูนย์เลือกวิธีการอบรมเหมาะสมกับผู้เรียนกลุ่มเป้าหมาย						
3. วิทยากรมีการจัดกิจกรรมที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ						
4. วิทยากรมีการใช้สื่อสอดคล้องกับกิจกรรมการเรียนรู้						
5. วิทยากรมีการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ได้อย่างเหมาะสม						
6. ศูนย์ได้จัดสิ่งอำนวยความสะดวกแก่ผู้เรียนอย่างเพียงพอ						
7. การดำเนินงานทุกขั้นตอนเป็นไปด้วยความเรียบร้อยตามแผนที่กำหนด						

ประเด็น	ระดับความคิดเห็น					
	จริงที่สุด.....ไม่จริงเลย					
	6	5	4	3	2	1
O2						
8. ผู้เรียนสามารถนำความรู้จากการเข้าอบรมไปใช้ในการพัฒนาอาชีพได้						
9. ผู้เรียนได้นำประสบการณ์จากการเข้าอบรมไปถ่ายทอดให้กับ ครอบครัว หรือชุมชน						
10. ผู้เรียนได้นำความรู้จากการเข้าอบรมไปพัฒนาผลิตภัณฑ์ของชุมชนให้เป็นที่ยอมรับของตลาดมากขึ้น						
11. ผู้เรียนสามารถนำความรู้ไปใช้ในการประชาสัมพันธ์ผลิตภัณฑ์ของตนเอง/ชุมชน						
12. ผู้เรียนสามารถนำความรู้ไปพัฒนาหรือจัดตั้งกลุ่มตั้งวิสาหกิจชุมชน						

ตอนที่ 3 ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะ

.....

.....

.....

.....

.....

แบบประเมินทักษะการทำงานสำหรับผู้เรียน

คำชี้แจง

1. ตามที่ท่านได้เข้าร่วม “โครงการศูนย์ฝึกอาชีพชุมชน” โครงการต้องการทราบข้อมูลและความเห็นของท่านเพื่อประโยชน์ในการดำเนินการต่อไปจึงขอให้ท่านตอบแบบสอบถามนี้
2. ข้อมูลที่ท่านตอบจะถือเป็นความลับและใช้ประโยชน์สำหรับศูนย์และผู้เรียนเป็นสำคัญ จึงขอให้ตอบด้วยความจริงและความเห็นที่แท้จริงของท่าน

ขอขอบคุณที่ท่านให้ความอนุเคราะห์ตอบแบบสอบถาม

นายธนวัฒน์ รัตนเดโช

ครู (ค.ศ. 1)

ศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้อำเภอพะเยา

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบ

คำชี้แจง โปรดทำเครื่องหมาย ✓ ลงใน ที่ตรงกับความเป็นจริงของท่าน

1. เพศ ชาย หญิง
2. อายุ ต่ำกว่า 31 ปี 31-40 ปี 41-50 ปี
 51-60 ปี 60 ปีขึ้นไป
3. ระดับการศึกษา ประถมศึกษา มัธยมต้น มัธยมปลาย/ปวช
 อนุปริญญา/ปวส ปริญญาตรี
 อื่น ๆ โปรดระบุ.....
4. อาชีพ ค้าขาย เกษตรกร
 รับจ้าง อื่น ๆ โปรดระบุ.....

ตอนที่ 2 แบบประเมินทักษะการทำงาน

คำชี้แจง โปรดทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องที่ตรงกับความคิดเห็นของท่านมากที่สุด

จาก จริงที่สุด ถึง ไม่จริงเลย โดยเป็นคะแนน 6 ถึง 1 ตามลำดับ

ความหมายของคำสำคัญ

ศูนย์ หมายถึง ศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้อำเภอยะรัง

โครงการ หมายถึง โครงการศูนย์ฝึกอาชีพชุมชน

คำชี้แจง

จากที่ท่านได้เข้ารับการอบรมใน “โครงการศูนย์ฝึกอาชีพชุมชน” ท่านมีความคิดเห็นอย่างไรในประเด็น (ข้อความ) ต่อไปนี้

ประเด็น	ระดับความคิดเห็น					
	จริงที่สุด.....ไม่จริงเลย					
	6	5	4	3	2	1
PdS						
1. จากการเข้าอบรม ทำให้ฉันรู้จักกำหนดเป้าหมายในการผลิตชิ้นงานไว้อย่างชัดเจน						
2. จากการเข้าร่วมอบรมฉันสามารถออกแบบผลิตภัณฑ์ใหม่ ๆ ที่ดึงดูดความสนใจของผู้ใช้						

ประเด็น	ระดับความคิดเห็น					
	จริงที่สุด.....ไม่จริงเลย					
	6	5	4	3	2	1
3. จากการเข้าอบรมฉันสามารถเลือกวัสดุในท้องถิ่นสำหรับผลิตชิ้นงานใหม่ได้อย่างเหมาะสม						
4. ฉันสามารถปฏิบัติงานโดยใช้ความรู้ ประสบการณ์ที่ได้จากการอบรม						
5. ฉันสามารถตรวจสอบคุณภาพชิ้นงานว่าสามารถนำไปใช้ได้จริงเพียงใด						
6. ฉันสามารถผลิตชิ้นงานได้สำเร็จตามเป้าหมายในระยะเวลาที่กำหนด						

ตอนที่ 3 ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะ

.....

.....

.....

.....

.....

.....

แบบวัดทัศนคติสำหรับผู้เรียน

คำชี้แจง

1. ตามที่ท่านได้เข้าร่วม “โครงการศูนย์ฝึกอาชีพชุมชน” โครงการต้องการทราบข้อมูลและความเห็นของท่านเพื่อประโยชน์ในการดำเนินการต่อไปจึงขอให้ท่านตอบแบบสอบถามนี้
2. ข้อมูลที่ท่านตอบจะถือเป็นความลับและใช้ประโยชน์สำหรับศูนย์และผู้เรียนเป็นสำคัญ จึงขอให้ตอบด้วยความจริงและความเห็นที่แท้จริงของท่าน

ขอขอบคุณที่ท่านให้ความอนุเคราะห์ตอบแบบสอบถาม

นายธนวัฒน์ รัตนเดโช

ครู (ค.ศ. 1)

ศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้อำเภอพะเยา

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบ

คำชี้แจง โปรดทำเครื่องหมาย ✓ ลงใน ที่ตรงกับความเป็นจริงของท่าน

1. เพศ ชาย หญิง
2. อายุ ต่ำกว่า 31 ปี 31-40 ปี 41-50 ปี
 51-60 ปี 60 ปีขึ้นไป
3. ระดับการศึกษา ประถมศึกษา มัธยมต้น มัธยมปลาย/ปวช
 อนุปริญญา/ปวส ปริญญาตรี
 อื่น ๆ โปรดระบุ.....
4. อาชีพ ค้าขาย เกษตรกร
 รับจ้าง อื่น ๆ โปรดระบุ.....

ตอนที่ 2 แบบวัดทัศนคติ

คำชี้แจง โปรดทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องที่ตรงกับความคิดเห็นของท่านมากที่สุด จาก จริงที่สุด ถึง ไม่จริงเลย โดยเป็นคะแนน 6 ถึง 1 ตามลำดับ

ความหมายของคำสำคัญ

ศูนย์ หมายถึง ศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้อำเภอยะรัง

โครงการ หมายถึง โครงการศูนย์ฝึกอาชีพชุมชน

คำชี้แจง

จากที่ท่านได้เข้ารับการอบรมใน “โครงการศูนย์ฝึกอาชีพชุมชน” ท่านมีความคิดเห็นอย่างไรในประเด็น (ข้อความ) ต่อไปนี้

ประเด็น	ระดับความคิดเห็น					
	จริงที่สุด.....ไม่จริงเลย					
	6	5	4	3	2	1
PdA						
1. จากการเข้าอบรมทำให้ฉันการประกอบอาชีพมีคุณค่าต่อชีวิตของฉัน						
2. จากการเข้าอบรมทำให้ฉันคิดว่าการประกอบอาชีพทำให้ฉันมีชีวิตที่ดียิ่งขึ้น						
3. จากการเข้าอบรมฉันคิดว่าอาชีพสุจริตมีเกียรติที่นั่น						

ประเด็น	ระดับความคิดเห็น					
	จริงที่สุด.....ไม่จริงเลย					
	6	5	4	3	2	1
4. ฉันมีความสุขที่ได้ประกอบอาชีพที่ฉันเลือกด้วยตนเอง						
5. ฉันรู้สึกพึงพอใจในอาชีพปัจจุบันที่ทำอยู่						
6. ฉันรู้สึกภูมิใจที่อาชีพของฉันสามารถเลี้ยงดูตนเองและครอบครัวได้						
7. ฉันอยากจะประกอบอาชีพและพัฒนาอาชีพของฉันอย่างต่อเนื่อง						
8. ถ้าฉันมีโอกาสได้เรียนรู้เกี่ยวกับการพัฒนาอาชีพฉันพร้อมที่จะทำ						
9. ถ้าใครสนใจอาชีพที่ฉันมีความรู้ ฉันยินดีที่จะถ่ายทอดให้ด้วยความเต็มใจ						

ตอนที่ 3 ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะ

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

แบบสัมภาษณ์สำหรับวิทยากร (แบบปลายเปิด)

ประเด็นคำถาม

1. ท่านคิดว่าวัสดุอุปกรณ์ที่ใช้ในการจัดกิจกรรมเพียงพอหรือไม่

.....

.....

.....

.....

.....

.....

2. ท่านมีปัญหาหรืออุปสรรคในการจัดกิจกรรมหรือไม่

.....

.....

.....

.....

.....

.....

3. ผู้เรียนสามารถทำกิจกรรมตามที่ท่านสอนได้หรือไม่

.....

.....

.....

.....

.....

.....

ประวัติผู้วิจัย

ชื่อ-สกุล	ชนวัฒน์ รัตนเดโช
วัน เดือน ปี เกิด	6 กุมภาพันธ์ 2536
สถานที่เกิด	ยะลา
วุฒิการศึกษา	พ.ศ. 2563 ค.ม. (การออกแบบการเรียนการสอน), มหาวิทยาลัย ราชภัฏสวนสุนันทา, กรุงเทพฯ พ.ศ. 2558 ศศ.บ. (คหกรรมศาสตร์), มหาวิทยาลัยสวนดุสิต, กรุงเทพฯ
ที่อยู่ปัจจุบัน	122-123 ตำบลยามู อำเภอยะหริ่ง จังหวัดปัตตานี 94150
ผลงานตีพิมพ์	ที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง ชนวัฒน์ รัตนเดโช และโกศล มีคุณ. (อยู่ระหว่างการตีพิมพ์) การสังเคราะห์งานวิจัย เพื่อใช้ประเมินโครงการศูนย์ฝึกอาชีพ ชุมชน ของศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้อำเภอยะหริ่ง จังหวัดปัตตานี. วารสารพุทธศาสตร์ มจร.อุบลราชธานี, 6(2). ชนวัฒน์ รัตนเดโช และโกศล มีคุณ. (อยู่ระหว่างการตีพิมพ์) การประเมินโครงการศูนย์ฝึกอาชีพชุมชน ของศูนย์ส่งเสริมการ เรียนรู้อำเภอยะหริ่ง จังหวัดปัตตานี. วารสารวิชาการบัณฑิต วิทยาลัยสวนดุสิต, 21(1). ผลงานตีพิมพ์อื่น ๆ ชนวัฒน์ รัตนเดโช และ ธเนศ เรืองเดช. (2565). ผลสัมฤทธิ์ทางการ เรียนและความพึงพอใจที่มีต่อจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบโครง งานเป็นฐาน วิชาทักษะการประกอบอาชีพ ของนักศึกษาระดับ ประถมศึกษา ศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตาม อัธยาศัยอำเภอยะหริ่ง. วารสารวิจัยและพัฒนามหาวิทยาลัย ราชภัฏสวนสุนันทา. 14(1), 1-16 ชนวัฒน์ รัตนเดโช. (2563). การศึกษาเปรียบเทียบวัตถุประสงค์ในการ ท่องเที่ยวที่ส่งผลต่อแรงจูงใจในการเดินทางไปท่องเที่ยวเชิง กีฬาวิ่งของนักท่องเที่ยวเชิงกีฬา. วารสารเพื่อการพัฒนาการ ท่องเที่ยวสู่ความยั่งยืน, 2(1), 34-49